№ 38 (348) 17 кастрычніка 2003 www.nn.by

Наша Ніва

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

Апазыцыя гатовая ўзяць уладу
Альтэрнатыўны бюджэт-2004.
старонкі 6–7

Маленькая вайна пад Баранавічамі
Як прыходзілі к нам партызаны.
старонка 5

Асінавы кол для героя
Эсэ Сяргея Шыдлоўскага.
старонка 15

Нацыянальны не дзяржаўны

Зьезд лабістаў Беларушчыны.
Старонка 4.

Сяргея Кручкова, Людмілу Дзіцэвіч і Алега Трусава пераабралі кіраўнікамі ТБМ.

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

Другая Няміга

Рандзілаўшчыну, дзе ў псыханэўралягічным дыспансэры згарэў у нядзелю раніцай 31 чалавек, даволі цяжка знайсьці. Пачнём з таго, што ажно да lenta.ru адразу дайшло паведамленьне: пажар здарыўся ў Казловіцкім інтэрнаце на Гарадзеншчыне. Беларускія сродкі масавай інфармацыі ўпарта паўтаралі гэта нават у панядзелак. Паленаваліся зазірнуць у даведнікі, узяць мапу. Праўда, пры канцы дня некаторыя "выправілі" памылку: пажар адбыўся ў Казлоўшчыне. Але насамрэч дыспансэр знаходзіцца ў вёсцы Рандзілаўшчына, а паміж ёй і Казлоўшчынай яшчэ стаіць цэнтар сельсавету Дзянісава.

Аднак гэта яшчэ ня ўсё. Калі даваць веры "Атлясу Гарадзенскай вобласьці", Рандзілаўшчына месьціцца справа ад Казлоўшчыны, г.зн. на ўсход. А вось мапа аўтамабільных дарог выданьня 2002 г. дае адваротныя зьвесткі: Рандзілаўшчына — на захадзе ад Казлоўшчыны. І саму Казлоўшчыну яна разьмяшчае зусім у іншым месцы, ня там, дзе яна знаходзіцца насамрэч. Мы ехалі з поўначы, пераехалі церазь Нёман, мінулі Дзятлава, а далей выявілася, што мапа брэша. Тых вялікіх вёсак, якія былі пазначаныя на шашы Дзятлава—Слонім, мы ня ўбачылі, затое раптам трапілі ў Казлоўшчыну. Мы вырашылі, што мапа аўтамабільных дарог складзеная цалкам у духу антынатаўскіх манэўраў "Чыстае неба". Мэта — заблытаць ворага, каб у будучыні натаўскія танкавыя калёны трапілі ў рэшткі беларускіх балотаў.

Дарэчы, дарожнага паказальніка з шыльдай "Рандзілаўшчына" таксама не існуе. А ёсьць толькі — "Псыханэўралягічны дыспансэр". У вёсцы засталося жылых хатаў дзесяць. Выглядае яна даволі міла. Спачатку ля дарогі спатыкае капліца ў выглядзе высокага мураванага кантовага слупа з крыжам. Леваруч — касьцёлік у клясычным стылі, каля яго старыя могілкі. Ля касьцёлу прыбіралі жоўтае лісьце сталыя мужчыны і кабеты. Дарога вядзе міма — да былога панскага маёнтку з прысадамі. У ім — установа, што раптам стала вядомая на ўвесь сьвет, хоць і зь пераблытанай назвай.

Міліцыя на тэрыторыю не пускала, але паводзілася досыць міралюбна. Наперадзе было відаць гарэлішча, абнесенае бела-чырвоным пасам. Насельніцы дыспансэру прыбіралі лісьце: напэўна, чакалі Аляксандра Рыгоравіча. Бо ў сельсавеце мы пачулі: можа прыехаць сам Лукашэнка. Але, напэўна, у прэзыдэнцыі ўзважылі плюсы і мінусы магчымага візыту і, мабыць, налічылі мінусаў болей. Дый увогуле, відаць, да сельсавету дайшла запозьненая інфармацыя. Каб Лукашэнку па-сапраўднаму чакалі, дык не пад'ехалі б мы да Рандзілаўшчыны, не размаўлялі б зь міліцыянтамі, з сваякамі хворых, якія прыехалі наведаць сваіх, калі даведаліся пра здарэньне. Не аглядалі б мы кінутыя скрынкі гмахаў — дыспансэр гадоў дзесяць таму пачалі разбудоўваць. У "гарадзкіх" будынках былі б і ўмовы лепшыя. А так — прыбіральня на дварэ, старыя драўляныя, панскія яшчэ дамы, у якіх хворыя жылі... Прычым згарэў самы населены — 62 чалавекі. Усяго хворых у дыспансэры было 134.

Працяг на старонцы 5.

• НАВІНЫ •

Лукашэнка ня мае шанцаў

Калі б рэфэрэндум аб зьмене Канстытуцыі, якая б дазволіла А.Лукашэнку балятавацца на трэці тэрмін, адбыўся цяпер, 51,8% беларусаў адказалі б адмоўна. Паводле апытаньня НІСЭПД, за такія зьмены прагаласавалі б толькі 22,6% выбарцаў.

Халіп выклікалі ў пракуратуру

Журналістку "БДГ" Ірыну Халіп выклікалі ў пракуратуру. Сьледчыя цікавіліся яе артыкуламі ў расейскай "Новой газете" "Садам Хусэйн можа хавацца ў Беларусі?" і "Беларускі блефмэйкер выдае сябе за дзяўчыну". У абодвух фігуруе асоба А.Лукашэнкі. На паперцы з цытатамі з артыкулаў была пазначана лічба 367. Такі нумар у Крымінальным кодэксе мае артыкул аб паклёпе на прэзыдэнта.

Малітва за гаспадарку

19 кастрычніка а 15-й у Менску на плошчы Бангалор адбудзецца ўрачыстае набажэнства, прысьвечанае сьвяткаваньню 450-годзьдзя Рэфармацыі ў Беларусі. У служэньні возьмуць удзел прадстаўнікі ўсіх эвангельскіх дэнамінацыяў Беларусі. У часе службы будуць маліцца за беларускую гаспадарку і беларускіх прадпрымальнікаў.

Шырак замест Шродэра

Прэзыдэнт Францыі Шырак у пятніцу выступіць на саміце ЭЗ замест свайго нямецкага калегі Шродэра. Сам нямецкі канцлер у гэты час мусіць быць на важным галасаваньні ў Бундэстагу. Такая замена адбываецца ўпершыню ў гісторыі й сьведчыць пра поўны давер кіраўнікоў дзьвюх найбольшых дзяржаваў Эўропы.

СМ

"Каза" на рагах

У нядзелю ў КЗ "Менск" адбываліся дзівосы: Памідораў страляў у Вольскага зь пісталета, па ўсім партэры вальсавала пара, Міхалок вывучыў словы "мэнтальнасьць" і "сьвядомасьць", а Кулінковіч пераўвасобіўся ў Квазімода.
Старонка 13.

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

За што даюць Нобэля

Самым павучальным зь сёлетніх Нобэляў падаецца прэмія ў фізыцы. Ледзь не паўстагодзьдзя аддзяляюць працу сп.Гінзбурга ад высокае ўзнагароды, нагадваючы, што славутая прэмія ня столькі інвэстыцыя і стымул, колькі ганараваньне. Яна даецца ляўрэату не для таго, каб **ён** працаваў лепей, але каб мелі стымул для старанная працы іншыя.

Прэміі за "сьвежыя" зьдзяйсьненьні (як у гэтым годзе па хіміі) зьяўляюцца час ад часу ў галінах, што разьвіваюцца незвычайна імкліва. На самую блізкую пэрспэктыву гэта, безумоўна, біялягічныя навукі. Прэмія міру можа быць водгукам на надзённыя палітычныя выклікі і нават — згадаем хаця б Андрэя Сахарава — інвэстыцыяй, стымулам і сродкам.

Калі ж глядзець увогуле — і асабліва гэта тычыцца літаратуры, — Нобэлеўская прэмія пазначае сваім "знакам якасьці" тое, што ўжо стала знакамітым на нацыянальным, а то й на глябальным узроўні. Іншы раз — гэтак здарылася ў свой час з Кіплінгам — зорны час ляўрэата мінае задоўга да таго шчасьлівага моманту, калі яго наважацца адзначыць швэдзкія акадэмікі.

Спадзяваньні на ганараваньне Нобэлеўскай прэміяй беларуса падаюцца ў гэтай сувязі малацікавым заняткам. Мы, беларусы (і нават з братняю Русьсю), будзем ведаць гэтага чалавека нашмат раней, чым яго заўважаць у Осла ці Стакгольме. Важнае не ягонае зьяўленьне як такое (ня выключана, што нейкі наш, хутчэй за ўсё былы, суайчыньнік зробіць недзе ў замежным — ці нават і ў нашым — унівэрсытэце эпахальнае адкрыцьцё), а нашая падрыхтаванасьць да ролі нацыі, якая выдае нобэлеўскіх ляўрэатаў. Прызнаймася шчыра — калі б існавала прэмія Нобэля для нацыяў, беларусы сёньня наўрад ці прэтэндавалі б на ўключэньне ў short-list.

REUTERS

Фізыка

Аляксей Абрыкосаў (ЗША—Расея), Віталь Гінзбург (Расея), Энтані Легет (Вялікая Брытанія—ЗША) — за ўнёсак у тэорыю звышправоднасьці й звышцякучасьці. Прыклад павольнасьці швэдзкіх акадэмікаў: працы Абрыкосава і Гінзбурга ў тэорыі звышправоднасьці датуюцца 50-мі XX ст. Легет зарабіў на прэмію ў 70-я дасьледаваньнямі звышцякучага гелію-3. Сёньня звышправоднасьць ужываецца ў мэдычнай апаратуры ядравага магнітнага рэзанансу.

Хімія

Процілеглы выпадак: Пэтэр Агрэ і Радэрык МакКінан апублікавалі вынікі сваіх дасьледаваньняў структуры каналаў у мэмбранах клетак жывых арганізмаў пры канцы 90-х. Каналы ў мэмбранах, па якіх у клетку і з клеткі ідуць вада ды іёны соляў, — сапраўдныя машыны з каналамі і кляпанамі памерам у некалькі малекулаў. Каналы забясьпечваюць жыцьцядзейнасьць клетак і дапамагаюць дэталёва зразумець, як яна функцыянуе. Гэта дапаможа адшукаць новыя лекі ад розных захворваньняў.

Фізіялёгія і мэдыцына

Прэмію атрымалі Пол Лотэрбур з ЗША і Пэтэр Мэнсьфілд зь Вялікай Брытаніі за распрацоўку ў 1970-х мэтадаў візуалізацыі на аснове ядравага магнітнага рэзанансу (ЯМР). Іх тэхналёгіі штогод шырэй і шырэй ужываюцца ў практычнай мэдыцыне і дасьледаваньнях. За год у сьвеце робіцца больш за шэсьцьдзесят мільёнаў дыягнастычных абсьледаваньняў з ужываньнем ЯМР, мэтад дапамагае лепш дыягнаставаць шмат якія захворваньні, перадусім мозгу і хрыбту.

Літаратура

Джон Максвэл Кутзэе з ПАР, "які ў шматлікіх формах адлюстраваў дзіўную далучанасьць староньняга чалавека".

Прэмія міру

Шырын Эбадзі, праваабаронца, юрыст і публіцыстка з Ірану. Нарвэскі Нобэлеўскі камітэт спэцыяльна адзначыў ейнае змаганьне за правы жанчынаў і дзяцей, зрабіўшы націск на мусульманскім веравызнаньні ляўрэаткі, ейнай ахвярнасьці, настойлівасьці і здольнасьці існаваць на асабістую рызыку.

Эканамічныя навукі

Робэрт Інгл з ЗША атрымаў прэмію за мэтады аналізу эканамічных часавых шэрагаў із зьменлівым у часе ўзроўнем флюктуацыяў, а ягоны суайчыньнік Кліў Гранджэр — за мэтады аналізу гэткіх шэрагаў на прадмет наяўнасьці агульнае тэндэнцыі. Працы гэтых навукоўцаў у галіне матэматычнай статыстыкі дазволілі распрацаваць новыя, значна больш дакладныя працэдуры аналізу эканамічнай інфармацыі.

Даніла Жукоўскі

БЕЗ КАМЭНТАРОЎ

Натальля Пяткевіч, прэсавы сакратар кіраўніка дзяржавы, на пытаньне журналіста радыё "Свабода", ці будзе абвешчаная дзяржаўная жалоба па ахвярах пажару ў Рандзілаўшчыне, адказала: "А вось вы грамадзянін Рэспублікі Беларусі? Як бы вы ўспрынялі, калі б па трыццаці псыхічна ненармальных людзях у краіне абвесьцілі жалобу?..".

Удачы і пралікі альтэрнатыўнага бюджэту

Прапанаваны альтэрнатыўны бюджэт без усялякіх ваганьняў можна вітаць. Ён лібэральны духам і здаровы зьместам. Праект забясьпечвае празрыстасьць руху фінансавых сродкаў, роўныя для ўсіх умовы падаткаабкладаньня, увядзеньне рэальнага кантролю за распрацоўкай і выкананьнем з боку грамадзтва і парлямэнту. Радуюць вока яснасьць і лягічнасьць мэтодык разьліку асноўных парамэтраў бюджэту. Да таго ж, новы бюджэт не застанецца адрынутым з боку насельніцтва, паколькі лібэральнасьць і прагрэсіўнасьць у ім не абяртаюцца адмаўленьнем прыярытэтнасьці сацыяльных выдаткаў. Нават наадварот. Да сацыяльных адносіцца 67,4% выдаткаў, у той час як у афіцыйным праекце бюджэту — недзе каля 55%.

Аднак зрэалізаваны бюджэт можа быць толькі пры ўмове пасьпяховых і сыстэмных рэформаў.

Працяг на старонцы 7.

ЛЕВЫМ ВОКАМ

Мода на левізну

Раней 13 кастрычніка ў ноўтбуку беларускай Кліё значылася як дзень народзінаў вельмі несымпатычнай асобы — Мураўева-вешальніка. У аналы сучаснай гісторыі 13.10.03 можа ўвайсьці як больш сьветлая эпахальная дата: 13 кастрычніка дэндзі з "Маладой грамады", брудныя панкі, анархісты, фанаты стылю "мілітары", мааісты і маладыя лейбарысты дамовіліся аб'яднаць свае рэсурсы для арганізацыі "Беларускага сацыяльнага форуму" — папулярнай ва ўсім сьвеце мадэлі каардынацыі левых. Інтрыга праекту ў наступным.

Створана тусоўка, якая (пры ўмове, што яе айцы-заснавальнікі не забудуцца пра дамову пасьля другога куфля "Аліварыі") можа прэтэндаваць на значны шмат электаральнага пірага. У 60-я гады ў Нямеччыне аналяг такога ж блёку —"Саюз сацыялістычных студэнтаў" — здолеў за некалькі гадоў ахапіць амаль усю студэнцкую моладзь.

Створана тусоўка, якая (калі ня лясьнецца падчас дзялёжкі першага гранту) зможа манапалізаваць левую сцэну, каб не пусьціць туды прайдзісьветаў кшталту ўкраінскага мультымільянэра Медзьведчука. Апошні ад няма чаго рабіць набыў сабе партыю эсдэкаў АСДПУ(а) і запісаў туды ўвесь пэрсанал сваёй імпэрыі, з футбалістамі кіеўскага "Дынама" ўключна. БРСМ адпачывае. Кажуць, аднойчы ружовы барын запатрабаваў, каб Андрэй Шаўчэнка публічна сьпяваў "Інтэрнацыянал", што ледзь не сарвала кантракт бамбардзіра зь "Мілянам". Уладар "чырвона-чорных" Бэрлюсконі, як вядома, жыве за формулай "Best dead than red".

Створана тусоўка, якая (калі яе сябры ня будуць капіяваць звадлівых дарослых палітыкаў) зможа інстытуцыялізаваць новую моду на левізну. Сымптомы новай рашучай зьмены грамадзкіх перавагаў можна заўважыць на кожным кроку. Буйныя камэрцыйныя кампаніі робяць рэклямнымі брэндамі фізіяномію Чэ Гевары. Песьні "Manu Chao" і "Rammstein" не пакідаюць гіт-парадаў. Кіньце погляд на раскладкі кніжных спэкулянтаў: працы левых тэарэтыкаў — субкамандантэ Маркаса, Хакім-бея, Кастардыяса, Хомскага — разьлятаюцца, як цыгарэты ў часы гарбастройкі. У вэбе шырыцца кола прыхільнікаў сыстэмы "Linux", створанай анархістамі для барацьбы з апэтытамі карпарацыі "Microsoft". Фактычна мы можам казаць пра новую каньюнктуру моладзевай моды. Што вельмі важна: пераносчыкамі левай бацылы зьяўляюцца не аўтсайдэры кшталту крэйзанутых бабак-сталіністак і аматараў водкі за 4,20 руб., а цалкам нармальная, часам нават матэрыяльна забясьпечаная моладзь. Рост такіх настрояў будзе толькі павялічвацца адпаведна хуткасьці рынкавых рэформаў Лукашэнкі. Асноўным выклікам найбліжэйшых гадоў для левых стане — ці здольныя яны асвоіць новыя магчымасьці.

Мінулы тыдзень прадэманстраваў, што на шляху росту ўплыву новай беларускай лявіцы зьявіўся незвычайны праціўнік: нарастаючая эксцэнтрычнасьць правых, якія становяцца ўлюбёнцамі мэдыяў. Словы сп.Севярынца ў інтэрвію "Белорусской газете" аб тым, што этас беларускага нацыяналіста не дазваляе яму піць гарэлку, бо яе завезьлі ў краіну "клятыя маскалі", натуральна, больш прывабныя для журналістаў, чым усе левыя маніфэсты аб вольнасьці і братэрстве. Гэта ставіць перад новымі левымі яшчэ больш цынічнае заданьне: не губляючы шыку ў вачах новай сярэдняй клясы, пераплюнуць правых у экстрэмізьме дэкору сваіх акцыяў. Калясальная праблема! Шчыра кажучы, пакуль я ня ведаю, што можна супрацьпаставіць бяздоннай фантазіі апосталаў "Маладага фронту".

Лёлік Ушкін

Пятро Капітула:

Патрэбныя зьмены ў эканамічнай палітыцы

На навуковай канфэрэнцыі "Праблемы прагназаваньня і дзяржаўнага рэгуляваньня сацыяльна-эканамічнага разьвіцьця", што прайшла пад эгідай Міністэрства эканомікі і Нацбанку, былы дарадца Аляксандра Лукашэнкі, а цяпер выкладчык Эканамічнага ўнівэрсытэту Пятро Капітула заявіў пра патрэбу рэзкіх зьменаў у эканамічнай палітыцы дзяржавы.

Беларуская мадэль прадугледжвае значную цэнтралізацыю функцый кіраваньня, зазначыў ён. Між тым ніколі дзяржаўная ўласнасьць, дзяржаўнае ўмяшаньне ў эканоміку ня могуць быць эфэктыўнымі, і гэта даказала гісторыя разьвітога сацыялізму. Умяшаньне дзяржавы ў цэнаўтварэньне стрымлівае разьвіцьцё эканомікі. Няма будучыні ў беларускай эканомікі, калі захаваецца такі нізкі ўзровень інвэстыцый у яе, як цяпер, прычым безнадзейна разьлічваць на ўнутраныя крыніцы інвэставаньня. Таксама П.Капітула заявіў, што Беларусі не патрэбны такі маштабны машынабудаўнічы і станкабудаўнічы комплекс — ён выгадны не Беларусі, а Расеі. Адтуль ідуць мэтал, газ, электраэнэргія, наша ж толькі праца. Ён выгадны занятасьцю людзей, але не эканамічна, бо зьядае прорву субсыдыяў. Выснова Капітулы: калі пэўныя вытворчасьці працуюць выключна на расейскі рынак, трэба перадаць іх адпаведным расейскім карпарацыям, каб яны іх і ўтрымлівалі.

МБ; "Звязда"

ТРЫБУНА ПАЛІТЫКА

Адраджэньне Фронту

На гэтым тыдні спаўняецца пятнаццаць гадоў БНФ. 19 кастрычніка 1988 г. у будынку Чырвонага касьцёлу — на той час Дому кіно — адбылося пасяджэньне арганізацыйнага камітэту Беларускага народнага фронту.

Увосень 2003-га *адзіны Народны Фронт* патрэбны Беларусі ня менш, чым тады. Дыктатарскі рэжым, Расейская імпэрыя й слабасьць разрозьненае апазыцыі робяцца франтальным выклікам Беларусі. Адказ пагрозам мусіць быць гэткім самым франтальным.

Беларуская ідэя

Першапачатковае пытаньне, зь якім трэба вызначыцца нацыянальным сілам, — Ідэя. На гэты момант беларуская нацыянальная ідэя існуе ў выглядзе разрозьненых і прыватных тэзаў. Агульнапрынятае канцэпцыі дзяржаўнасьці, нацыянальных каштоўнасьцяў і нацыянальных інтарэсаў, прызнанае нават большасьцю суб'ектаў апазыцыі, папросту няма. Не ў апошнюю чаргу гэтымі акалічнасьцямі тлумачыцца разброд у лягеры правых.

Сфармуляванага яшчэ пры канцы 80-х паняцьця *беларускае ідэі* як ідэі незалежнасьці сёньня ўжо недастаткова: вось ужо паўтара году галоўны абаронца сувэрэннасьці ў нас Лукашэнка. Таму зь лёзунгу "моцнае дзяржавы" (выкарыстанага Лукашэнкам дзеля захаваньня ўлады і ўціскаьня грамадзтва) акцэнт пара пераносіць на фармаваньне *моцнае нацыі*. Сьцьвярджаць уласна нацыянальную ідэю: нацыянальную місію, нацыянальных герояў, нацыянальныя інтарэсы. Сыстэмная распрацоўка такое ідэі мае на ўвазе, што праблемы, напрыклад, узроўню жыцьця, наркаманіі або чаўночнага бізнэсу перастаюць разглядацца як выключна сацыяльныя і фармулююцца як нацыянальныя. Такім чынам, правыя выходзяць зь межаў вузкага стэрэатыпу "змагароў за мову і культуру" на прастор масавае сьвядомасьці з адстойваньнем інтарэсаў "беларускага чалавека": беларускага грамадзтва, беларускага бізнэсу, беларусаў за мяжой. Такая ідэя мусіць мець фундамэнтальнае сьветапогляднае апірышча, і відавочна, што для Беларусі ў яе гісторыі, сучаснасьці й эўрапейскім кантэксьце

Паўраспад на шляху яднаньня

Развод Вячоркі і Севярынца, якога з трывогаю чакалі актывісты нацыянальнага руху, прайшоў ціха і інтэлігентна. Ці прывядзе ён да новых хаўрусаў?

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

Вінцук Вячорка: "Хлопец зрабіў свой выбар".

Усё абышлося безь вялікага скандалу. Перад пачаткам Павал Севярынец, раздаўшы журналістам ды ўдзельнікам сойму сваю заяву пра выхад з партыі, сышоў з офісу. І гэтым задаў сойму тон: нават абмеркаваньне заявы пра тое, што ўлады распальваюць у краіне міжэтнічную варожасьць, зьвялося ўрэшце да Севярынца. Прыкладамі распальваньня варожасьці ў заяве названыя папярэджаньні Саюзу палякаў у Беларусі, антысэміцкія захады ўлады (закрыцьцё Міжнароднага гуманітарнага інстытуту пры БДУ), вайсковыя вучэньні "Чыстае неба" (паводле іх сцэнару, кампактная этнічная меншыня імкнецца аддзяліцца ад "Чырвонай Рэспублікі" пад правакацыйным уплывам суседняй "Сіняй Рэспублікі", пры гэтым "сінія" выкарыстоўваюць здраду ўнутранае апазыцыі "чырвоных"). Сойм у сваёй заяве адзначыў, што вучэньні бачаць патэнцыйнага праціўніка ў Польшчы, Літве, Латвіі ці Украіне і адпаведных этнічных мяншынях у Беларусі.

Правакацыяй сойм палічыў і публікацыю ў "Белорусской газете" інтэрвію з палітолягам Андрэем Суздальцавым пра ўціск расейскай дыяспары ў Беларусі. Зарабіў і Севярынец, які "паддаўся на правакацыю" і дыспутаваў з Суздальцавым, кажучы пра "фіна-вугорскія гены ў расейцаў, празь якія яны схільныя да алькагалізму". Філіпікі былі завочныя: на сойме Павал не прысутнічаў. У ягонай заяве пра выхад з партыі сказана, што БНФ, такі, які ён ёсьць сёньня, ня мае будучыні, бо адышоў ад ідэяў Адраджэньня і ня мае шанцаў стаць шырокім грамадзкім рухам. Ёсьць і закіды кіраўніцтву партыі ў партыйных чыстках ды "атмасфэры нецярпімасьці й фарысэйства". Севярынец заклікаў да супрацоўніцтва ўсіх сяброў партыі, "гатовых змагацца за Беларусь".

Вячорка ў адказ зьвінаваціў Севярынца ў парушэньні партыйнага статуту: маладафронтаўцы, маўляў, працуюць валанцёрамі ў Расеі на выбарах у Думу на Саюз правых сілаў, які выступае за ўвядзеньне расейскага рубля ў Беларусі.

Юры Хадыка заявіў, што ў выпадку галасаваньня ён быў бы супраць выгнаньня Паўла з партыі: "Іншадумцы паўсюль патрэбныя". Лякалічна падтрымаў Севярынца і прадстаўнік Магілёва Анатоль Фёдараў: "Павал правільна сказаў". Вячорка абазначыў сытуацыю сьцісла: "Паўлу прапанавалі выбіраць, каго ён хоча прадстаўляць — Партыю БНФ ці "Малады фронт". Хлопец зрабіў свой выбар". Мелася на ўвазе тое, што Севярынец, сябра БНФ, ад імя "Маладога фронту" вёў перамовы зь "пяцёркай" дэмакратычных партыяў, у якую ўваходзіць і Фронт.

Знаходжаньне БНФ у "пяцёрцы" разам з камуністамі моцна недаспадобы Севярынцу. Супраць удзелу ў любых такіх кааліцыях выступае і Зянон Пазьняк. На ягоную думку, яны могуць толькі зьнізіць аўтарытэт БНФ. Маладафронтаўцы з кахэпістамі, ужо аб'яднаныя супольным змаганьнем у Курапатах, цяпер могуць сысьціся яшчэ шчыльней. Да гэтае новае сілы маглі б далучыцца і актывісты незарэгістраванае Партыі свабоды, а таксама сябры БСДГ ды БНФ, якія стаяць на больш радыкальных пазыцыях, чым лідэры. Ці створыцца такая новая кансэрватыўна-хрысьціянская кааліцыя, залежыць ад гатоўнасьці Пазьняка, Севярынца, а таксама Вячаслава Сіўчыка, Уладзімера Кабца ды Сяргея Высоцкага прыйсьці да паразуменьня. Але рэальна, а не на паперы такая кааліцыя запрацуе толькі ў тым выпадку, калі гэтыя палітыкі знойдуць кантакт з рэгіянальнымі лідэрамі, што могуць прывесьці ў яе актывістаў і адшукаць крыніцы фінансаваньня. Згуртаваць можа толькі супольнае дзеяньне, тым часам погляды самых яркіх правых лідэраў на найбуйнейшую палітычную кампанію наступнага году разыходзяцца. Лідэры моладзі Севярынец, Кобец, Высоцкі гатовыя да ўдзелу. Пазьняк катэгарычна супраць. Што ў такім разе магло б стаць плятформаю новага палітычнага аб'яднаньня, невядома. Між тым, як паказвае досьвед мінулых гадоў, менавіта бязьдзеяньне, адсутнасьць канкрэтных справаў пры збытку амбітных лідэраў вядзе да застою, за якім надыходзіць унутраны крызыс. Таму пытаньне, ці адбудзецца "нацыянальная кааліцыя", застаецца адкрытым.

Зрэшты, і з "дэмакратычнай пяцёркай", як вынікае з словаў Вячоркі, пакуль ня ўсё гладка. Гэта не партыйны блёк, не нават кааліцыя — проста міжпартыйная ініцыятыва: удзельнікі яе пагадзіліся, што супольныя для ўсіх прынцыпы — гэта дэмакратыя і незалежнасьць краіны. Усе астатнія пазыцыі не абмяркоўваюцца. Так што "Фронт ідзе на выбары пад сваім імем, з сваімі ідэямі, ні ад кога не хаваючыся", — кажа Вячорка.

Кіраўніцтва БНФ, зьвінавачанае Севярынцам у ігнараваньні інтарэсаў МФ і Кансэрватыўна-хрысьціянскай партыі, прапанавала апошняй аб'ядноўвацца намаганьні ў падрыхтоўцы Дзядоў. Але пра аб'яднаньне партыяў гаворка ня йдзе. "Як мы можам аб'ядноўвацца сёньня з КХП-БНФ, калі яны не прызнаюць парлямэнцкіх выбараў, а мы на іх ідзём?" — пытаўся на сойме Вінцук. Вось жа, нацыянальныя сьвяты й даты — пакуль што галоўны аб'ядноўчы чыньнік у дачыненьнях між партыямі, што прэтэндуюць на адлюстраваньне інтарэсаў людзей беларускамоўных. "Калі нават КХП не захоча, дык мы папросту без скандалу далучымся да мерапрыемстваў, ладжаных гэтай партыяй", — сказаў прэссакратар БНФ Аляксей Янукевіч. Маладафронтаўцы, трэба думаць, далучацца таксама.

Аркадзь Шанскі

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

ролю сыстэмы каардынатаў выконвае хрысьціянства, поліканфэсійнае й талерантнае.

Апазыцыі было б ня лішне адпрацаваць канкрэтныя й лякальныя дэталі такое нацыянальнае ідэі ў акругах на будучых выбарах. Сам я пляную выкласьці свой погляд у кнізе, якую цяпер рыхтую.

Беларускі рух

Нацыянальны рух ня ў лепшым стане, чым ідэя. Калісьці моцны й маналітны БНФ раскалоўся, здрабнеў і перастаў выконваць ролю асноватворнае незалежніцкае арганізацыі. Хтосьці сышоў, хтосьці працягвае змагацца, хтосьці замкнуўся ў сваёй партыі, супольны — у выніку робіцца ясна, што зьяднаць і старэйшае пакаленьне, і новапаўсталую моладзь можа толькі такі ж магутны, як і пры канцы 80-х, наступальны й дзейны рух. Само па сабе абмеркаваньне камбінацыяў ці зьвязак у сучасным броўнаўскім стане нацыянальных сілаў ня мае сэнсу. Асобныя суб'екты могуць выканаць хіба што ролю цэнтраў крышталізацыі, але пераплавіць, паглынуць усе адрознасьці й супярэчнасьці, узьняць масавую хвалю будзе здольны толькі *фронт падзеяў*.

Адсюль вынікае генэральная задача правых — пераможная стратэгія. Поле бітвы — каскад выбараў і кампаніяў 2004—2006 г. Першы крок — кансалідацыя ўсіх дзейных сілаў на базе нацыянальнае ідэі. ("Пяцёрка" для гэтага не падыходзіць, надта яна ідэалягічна разнародная і слабая.) Затым — канцэнтрацыя сілаў і сродкаў на найважнейшых кірунках: а) жывы кантакт з большасьцю выбаршчыкаў; б) выбарчы закон і сыстэма камісіяў; в) вулічныя выступы; г) замежнапалітычны ціск на рэжым. Ударныя корпусы — моладзь, прадпрымальнікі й незалежныя прафсаюзы. Апэратыўная задача на 2004 г.: выбарчай кампаніяй у 110 акругах з дапамогай пратэстных настрояў сабраць большасьць галасоў і нанесьці рэжыму поўную псыхалягічную паразу: "Краіна за нас!" 2005 г. — год штурму галоўных апораў рэжыму: маўклівай змовы намэнклятуры, інфармацыйнае манаполіі, гатовасьці сілавых структураў "выканаць любы загад".

Грубыя спробы ўмяшаньня Расеі напярэдадні вырашальнага 2006-га павінны толькі ўзмацніць незалежніцкія настроі й выклікаць салідарны адпор з боку ўсяе беларускае эліты.

Ключавую ролю ў новым узыме нацыянальнага руху могуць сыграць беларускія хрысьціяне. Доля тых, хто верыць у Бога, паводле апытаньняў 2000—2001 г., дасягнула 50% і працягвае расьці. Велізарны патэнцыял хрысьціянства й непрыманьне дыктатуры вернікамі розных канфэсіяў робіцца ўсё больш важкім палітычным чыньнікам. Пяцітысячныя мітынгі ў Менску за апошнія два гады зьбіралі хіба што каталікі й пратэстанты. Хрысьціянскія грамады могуць надаць слабой і зьняверанай апазыцыі духу, веры, што істотна, маральнасьці, — і адыграць у справе пераменаў тую ж ролю, якую ў Польшчы часоў "Салідарнасьці" адыграў Касьцёл або ў Заходняй Украіне — Унія.

Беларускі прэзыдэнт

Асоба лідэра нацыянальнага руху, хутчэй за ўсё, узьнікне ў іпастасі *беларускага кандыдата* на прэзыдэнцкіх выбарах 2006 г. Відавочна, што ў шэрагу ўдзельнікаў кампаніяў 2004—2005 г. вылучацца некалькі перспэктыўных і папулярных кандыдатаў — маладых, харызматычных незалежнікаў (лепш непартыйных і з правіцы), якія і будуць прэтэндаваць на ролю правадыра. Наймэтазгодней вызначыць *адзінага* зь іх праз "праймэрыз".

Асабістая альтэрнатыва Лукашэнку — апошняя і вырашальная стаўка нашага супрацьстаяньня як рэжыму, так і Маскве. У сёньняшняй Беларусі пасада прэзыдэнта дае беспрыкладныя магчымасьці для рэфармаваньня й рашучага развароту ўсяе дзяржаўнае машыны. Гэта капітальны шанец. У сытуацыі рэзкіх пратэстных настрояў і "эфэкту ківача" беларускі рух можа прывесьці "ў дамкі" і радыкальнага незалежніка, які размаўляе па-беларуску: галоўнае, каб ён здолеў спадабацца асноўным катэгорыям выбаршчыкаў і ў ключавы момант меў сьмеласьць выступіць пэрсанальна супраць Лукашэнкі.

...Адраджэньне *Фронту* адбудзецца рана ці позна — бо гэта гістарычная неабходнасьць. Хутчэй за ўсё, пад іншай назвай. У горне падзеяў бліжэйшых гадоў. З абноўленай ідэяй і новым пакаленьнем. Пераканаць — усе *фронтаўцы* разам выйдуць на тую пераможную маніфэстацыю аксамітнае рэвалюцыі, якая нарэшце дасьць пачатак новай Беларусі.

Павал Севярынец, фронтавец

Таварыства беларускай мовы адмовілася ад ідэі стварэньня Нацыянальнага ўнівэрсытэту пад крылом дзяржавы.

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

Нацыянальны не дзяржаўны

Пра гэта гаворыцца ў рэзалюцыі “Пра сытуацыю вакол Нацыянальнага ліцэю імя Якуба Коласа”, прынятай дэлегатамі VIII зьезду ТБМ 12 кастрычніка. На пытаньне аднаго з дэлегатаў “Чаму адмаўляемся ад дзяржаўнага статусу ўнівэрсытэту?” Алег Трусаў адказаў: “Мы разоў дзесяць пісалі Лукашэнку і ягонай Адміністрацыі. Адказ адмоўны. Дык навошта адзінаццаты раз пісаць? Пагатоў, гэтую заяву складалі выкладчыкі і бацькі Беларускага ліцэю — ім зь сярэдзіны лепш відаць, як варта рабіць”. Уладзімер Колас узьняўся зь месца для тлумачэньня: “За прыватнымі ліцэямі будучыня”.

Яшчэ з паўгоду таму А.Трусаў казаў, што Нацыянальны ўнівэрсытэт павінен быць толькі дзяржаўны: мы ўсе падаткаплатнікі, дык, маўляў, мусім патрабаваць, каб нам давалі за нашыя грошы ўсе належныя даброты. Былі нават спадзевы на спрыяньне з боку Адміністрацыі прэзыдэнта ў разьвязаньні гэтае праблемы. Сёньня такіх ілюзіяў ужо няма. “Апошнім часам адбыўся “адкат” улады з ужо абгавораных пазыцыяў, — кажа намесьнік Трусава Сяргей Кручкоў. — Хочацца верыць, што гэта часова. Сёньня да нас прыйшоў з сваімі прапановамі У.Колас: магчыма, мы будзем ствараць пакуль што віртуальны ўнівэрсытэт з дыстанцыйным навучаньнем. Пры гэтым саму навучальную ўстанову можна і не рэгістраваць, абы яна давала нармальную адукацыю”. Апошняе, з увагі на дыстанцыйнасьць ды віртуальнасьць такой ВНУ, — у найбольшай небясьпецы. Дый якую вагу будзе мець дыплём незарэгістраванага ўнівэрсытэту? “Каб дыплёмы мелі належны статус, студэнты нейкі час, верагодна, будуць навучацца ў эўрапейскіх ВНУ”, — адказвае С.Кручкоў.

Не асабліва спадзяецца ТБМ і на беларусізацыю электронных СМІ. Па русіфікаваным БТ і FM-станцыях Таварыства зьбіраецца ўдарыць недзяржаўным нацыянальным тэлеканалам. Праца над якім, нібыта, ужо на апошняй стадыі. Пра падрабязнасьці С.Кручкоў гаварыць адмовіўся: “Баюся, пачнецца паляваньне на ідэю й тых, хто штурхае гэтую ідэю”. Практычна гатовая й камутарная праграма праверкі артаграфіі беларускамоўных тэкстаў, паведаміў сп.Сяргей. Яна будзе існаваць у двух варыянтах — для “тарашкевіцы” і для “наркамаўкі”.

Зьезд крыху нагадваў сход пэнсіянэраў: пераважалі “тыя, каму за пяцьдзясят”. Аднак паэтка Лера Сом раіць асабліва не перайманца з гэтай нагоды — маўляў, на зьезд выбіралі зважаючы на аўтарытэт і рэгаліі. “Тыя, каму сёньня па дваццаць гадоў, яшчэ пабойваюцца ехаць на такое мерапрыемства. Гадоў праз пяць яны “абатруцца”, і тады сытуацыя будзе выглядаць зусім інакш”.

Трусава ў кулюарах хвалілі. За ім у ТБМ зьмяніўся спосаб кіраваньня. Старшыні суполак бяруць на сябе пераважна каардынацыйныя функцыі, даючы шараговым тэбээмаўцам усяляк выяўляць ініцыятыву. “Трусаў ніколі не адмаўляе, калі нават на момант прапановы ня дужа верыць у рэальнасьць прапанаванай справы”, — гаворыць С.Кручкоў. Відаць, гэтыя якасьці паспрыялі таму, што старшыню з усім ягоным “урадам” пераабралі на наступны тэрмін.

Адам Воршыч

БРСМ. Навінкі агітацыі

Калісьці каля сямідзесяці адсоткаў “лукамольцаў” складалі вясковыя школьнікі, і гэта нікога не турбавала. А праводзячы адзін раз на год конкурс вайскова-патрыятычнай песьні, зрэдзьчасу дасылаючы цыркуляры па навучальных установах, можна было ўвогуле не напружвацца.

Але няма таго, што раньш было. Сёлета да ідэалёгіі прычапіліся як п’яны да плоту, змусіўшы БРСМ стварыць хаця б імітацыю нейкай дзейнасьці.

І вось кіраўніцтва распачало рэклямную кампанію, збольшага пры дапамозе самага пашыранага сродку мінулага стагодзьдзя — нагляднай агітацыі. Вынікам сталіся цуды дызайнэрскай думкі, пабачыць якія можна дзе заўгодна — ад найбліжэйшай крамы “Гародніна” да студэнцкай аўдыторыі.

Найчасьцей сустракаецца плякат “Выбирай будущее вместе с нами!”. Якраз пад гэтым заклікам зьмешчаныя фатаздымкі двух усьмешлівых маладзёнаў. Гэтыя двое, што заклікаюць моладзь усёй краіны абіраць будучыню разам зь імі, ды яшчэ зь непадпісаных здымкаў, мабыць, асобы выбітныя й павінны быць пазнавальнымі для кожнага пэтэвэшніка. Дык хто ж яны насамрэч? Для дзеячоў навукі й культуры шчэ надта саплівыя. Калі спартсмэны, то чаму без спартовых нагавіцаў і ўзнагародаў? На заднім пляне плякату адлюстраваныя дзьве сьцежкі да помніка Перамогі над Нямеччынай. У такім разе цалкам магчымай робіцца прыналежнасьць фатаздымкаў юным героям-антыфашыстам часоў другой сусьветнай. Толькі вось іх сучасныя строі аніяк на сорак пяты год ня цягнуць. Дый вайна ўжо 58 гадоў як скончылася. Пры чым тут будучыня? У любым выпадку, я б ня раіла падлеткам зьвязваца з гэтымі незнаёмцамі. Стасункі зь няпэўнай кампаніяй да добрага не даводзяць. Тым больш што, выступаючы па радыё, адзін зь лідэраў БРСМ ня толькі эмацыйна распавядаў аб адпачынку моладзі ў Краснадары, але й заклікаў прыяжджаць у будатрад яшчэ. І гэта ўсяго праз тыдзень пасьля тэракту!

Каляндар ад БРСМ, наадварот, абуджае найлепшыя чалавечыя пачуцьці, выклікае замілаваньне й мог бы рэклямаваць нацыянальны цэнтар усынаўленьня ня горай за вядомы ролік “Знайдзі мяне, мама”.

Прычына таму — групавы здымак дзесяці—дванаццацігадовых хлопчыкаў пад подпісам “В будущее — вместе с нами!”. Але й тут не абышлося без блытаніны. Справа ў тым, што бліжэй да правага краю зьмешчаны яшчэ адзін надпіс: “Молодость — прекрасна!”. Далей ідзе пералік самых цудоўных дзён маладосьці: Дзень ведаў, Дзень моладзі, дні народзінаў прэзыдэнта РБ, БРСМ, БПСМ, БРПА, ЛКСМБ, ВЛКСМ.

Але ўсё такі, як бы там ні было, распрацоўка каляндарыка й плякату — проста забаўка дзіцячая ў параўнаньні з улёткаю. Гэты агітацыйны матэрыял здольны запалохаць уражлівага першакурсьніка ажно да дрыжыкаў. Уявіце сабе абстрактны малюнак жаночай галавы, выкананы пераважна ў фіялетава-блакітных тонах. Толькі вось адно вока чамусьці намаляванае жоўтай фарбай. Які вобраз мастак хацеў увасобіць у сваім творы? Наркаманкі або ахвяры гвалту зь незагоеным вокам? Наўскасяк аркушу — тлумачальнае папярэджаньне: “БРСМ — почувствуй эпоху”.

І сапраўды, адчуваньні апаноўваюць настолькі яскравыя й выразныя, што хочацца бегчы адсюль як мага далей, аж да самага далягляду.

Тацяна Барысік, Магілёў

Салют за паўтара мільёна

11 кастрычніка Шаркаўшчына адзначыла 500-гадовы юбілей. Гукі сьпеваў і музыкі чуліся з чатырох арэн, якія разьмясьціліся на галоўных вуліцах. Пампэзная рэкляма выступу Сяргея Мінскага выглядала так, быццам да нас едзе “Scorpions”. Брыгада пажарных зрабіла сюрпрыз жыхарам-“юбілярам”, наладзіўшы воднае шоў, ад якога гледачы бараніліся парасонамі. А вось дэсантнікаў-парашутыстаў зь Віцебску не дачакаліся — надвор’е не спрыяла. Ноччу неба над Шаркаўшчынай ня раз скаланулася ад салюту, на які было выдаткавана 1,5 млн рублёў.

Да 500-годзьдзя Шаркаўшчына рыхтавалася зь лета: былі добраўпарадкаваныя дарогі, зроблены капітальны рамонт будынку райвыканкаму, рэканструяваная плошча перад ім. У той час як двухпавярховая будыніна ўнівэрмагу насупраць ужо бадай пяты год стаіць занядбаная. Пабудаваная і новая паліклініка. Гэтае памяшканьне прызначалася для новага шпіталю, але праз невыкананьне працы ў тэрмін вырашана было зрабіць тут толькі паліклініку, пад’езд да якой, дарэчы, надта нязручны. Бальніца ж (адно з аддзяленьняў якой — тэрапія — месьціцца ў будынку былога панскага маёнтку), як і раней, знаходзіцца на ўскраіне гораду. Праз некалькі месяцаў Шаркаўшчына стане дасягальнай для мабільнае сувязі.

Людміла Асіпенка, Шаркаўшчына

Куды ні ткніся, усюды плаці

Больш за дваццаць прадпрымальнікаў, якія арандуюць памяшканьні і плошчы ў Астравецкім УКБА, атрымалі лісты ад кіраўніцтва гэтай арганізацыі. У іх утрымліваецца просьба ахвяраваць грошы.

Накіраваць такія лісты кіраўніцтва УКБА прымусіла рашэньне райвыканкаму “Аб зацьвярджэньні раённай праграмы па добраўпарадкаваньні г.п.Астравец і населеных пунктаў раёну”. Кожны прадпрымальнік павінен будзе ў добраахвотна-прымусовым парадку пераказаць грошы на ўпарадкаваньне тэрыторыі ля Дому быту. Сума залежыць ад арандаванай плошчы (за кожны квадратны мэтар арэнды — восем тыс.руб.). Цікава, што такія “пабoры” ўжо ладзіліся падчас рамонту прыбіральні і даху. Ня вельмі вясёлае жыцьцё ў астравецкіх прадпрымальнікаў, бо каб спаць спакойна (як у рэклямным роліку), недастаткова своечасова заплаціць падаткі. Трэба ўкласьці грошы і ў плітку для ходнікаў. Каб не непакоілі ўлады і падаткавікі. Апошнія таксама тэлефанавалі прадпрымальнікам і запрашалі на лекцыю па пытаньнях падаткаабкладаньня-2004. За навуку прадпрымальнікі зноў павінны былі заплаціць па 15 тыс. руб. Куды ні ткніся, усюды заплаці.

Асуджаныя, але не пасаджаныя

Трох жыхароў Астравеччыны ў красавіку затрымалі памежнікі пры спробе перапраўць у Літву 12 кітайцаў. Прысуд астравецкага суду да двух зь іх быў тры з паловай і тры гады абмежаваньня свабоды. Трэці будзе вымушаны паўтара году выплачваць дзяржаве 20% свайго заробку. Нягледзячы на ўступленьне прысуду ў сілу, двое з тройкі пакуль пакараньня не нясуць. Проста “на хіміі” няма свабодных месцаў.

Мар’ян Вянгроўскі, Астравец

Другая Няміга

PHOTO.BYMEDIA.NET

Працяг са старонкі 1.

Пасьля вайны быў тут дзіцячы дом, пасьля — дом для састарэлых, а потым ужо — дыспансэр. Некаторыя пражылі ў ім усё жыцьцё, па шэсьцьдзесят гадоў. Так нам сказалі ў сельсавеце. У Казлоўшчыне існуе месца на праваслаўных могілках, дзе хаваюць нябожчыкаў з дыспансэру. У Казлоўшчыне пабудаваны і дом для пэрсаналу. Хадзілі некаторыя хворыя ў казлоўшчынскую царкву, а іншыя — у свой рандзілавіцкі касьцёл Сэрца Езуса, які зусім побач. І да споведзі прыходзілі, і камунію прымалі. Нават аднаго хворага хрысьцілі. Адзін вясковец прыйшоў раніцай да касьцёлу, а там людзі кажуць: дурдом згарэў. "Гэта яго так у вёсцы называлі, — тлумачыць ён. — Панаехала пажарных, міліцыі, начальства, нікога не пушчалі. А потым прыйшлі машыны і забралі трупы".

Пажарныя з Казлоўшчыны прыехалі хутка — за 5-6 хвілін. Аднак выклікалі іх запозна. Тэлефона ў будынку не было, трэба было бегчы да яго ў мэдпункт мэтраў 150 дакладна. Калі мы на наступны дзень заехалі ў Казлоўшчыну, рознакаляровыя брандспойты сушыліся на плоце. Саміх удзельнікаў тушэньня пажару выклікалі ў Дзятлава — на "разбор палётаў".

А 9-й раніцы ў нядзелю ў касьцёле адбылося набажэнства, прыехаў ксёндз Аляксандар з Слоніму, маліўся зь людзьмі за ахвяраў пажару. "За інвалідаў", — як сказаў адзін дзядзька.

Жанчына ў касьцёле казала, што шкада асабліва "разумнейшых". Быў там Сашка, які сядзеў каля іх у касьцёле. Прыйшоў аднойчы, яго пахрысьцілі, і ён стаў моцным вернікам. Казаў: раней мог вылаяцца часам, а цяпер — не. Апавядаў пра сваё жыцьцё: сам зь Менску, тэлефон маці пакінуў. Яго лепш апранулі, ксёндз дапамог. "Добры быў хлопчык", — гаворыць жанчына. А потым людзі казалі, што чулі, як у час пажару енчылі тыя хворыя, што гарэлі. А яна ім: тыя задыхнуліся ад дыму. Енчылі тыя, хто ўратаваўся.

Сяргей Максімовіч, Рандзілаўшчына—Гарадня

Маленькая вайна пад Баранавічамі

Скончыліся вучэньні "Чыстае неба" пад Баранавічамі. Адзін з "партызанаў", бізнэсовец А.М., распавёў чытачам "НН" аб службе.

"Дахаты па мяне прыйшлі вечарам 5 кастрычніка, прынесьлі позву й загадалі зьявіцца ў ваенкамат ранкам. Там пагрузілі ўсіх у аўтобусы й завезьлі за колькі кілямэтраў ад гораду ў дзіцячы лягер "Вясёлка" каля Паўлінава. Тамака ў драўляных бараках ужо былі зробленыя двухпавярховыя ложкі.

Прызвалі на вучэньні 600 чалавек. Апошніх давозілі ў ноч на аўторак. У асноўным усе з Баранавіч і раёну. Здаецца, толькі з Маларыты прывезьлі 80 "партызанаў" яшчэ. Называліся мы тэрытарыяльнымі войскамі.

PHOTO.BYMEDIA.NET

Усім выдалі новае афіцэрскае ўбраньне добрай якасьці — ад трусоў да каскі. Аўтаматы таксама новыя, з складоў, але 1968 году выпуску.

Дысцыпліна была як у войску — ніякіх п'янак, якія звычайна адбываліся на зборах за саветамі. Калі каго прывозілі з хаты выпіўшы, дык саджалі на "гаўптвахту" — у жалезную будку "ўралу". Тамака ў холадзе апрытомневаеш вельмі хутка. Таму навука была вельмі яскравая. Лягер ахоўвалі жаўнеры з Барысаўскай камэндатуры. Увесь час патрулявалі па лесе ў наваколльлі па трох, з дубінкамі. Цывільныя машыны запынялі й не прапускалі.

Расклад быў такі. А 5-й пад'ём, выдача зброі, сьняданак. А 8-й былі на палігоне. Адтуль прывозілі толькі на абед. Вярталіся пасьля 20.00. Пакуль здавалі зброю, чакалі вячэры (сталоўка ўсіх адразу не зьмяшчала), дык, стомленыя, валіліся спаць.

Муштравалі нас на палігоне ў Дзераўной. Увесь тыдзень перад вучэньнямі стралялі толькі баявымі. Стралялі шмат. Адпрацоўвалі розныя мэтады і сытуацыі — нават умовы бою ў горадзе. Шмат кансультантаў прысутнічалі й давалі парады — усе палкоўнікі, не ніжэй. Разам з намі рыхталіся й тры гарматы — узвод артылерыстаў.

Наведвалі нас старшыня Берасьцейскага аблвыканкаму Даўгалёў і старшыня Баранавіцкага гарвыканкаму Дзічкоўскі. Апошні праводзіў баявы агляд. Міністар абароны таксама прыязджаў, яму вельмі спадабалася. Пасьля Мальцава прывезьлі замежных журналістаў…

Толькі па вучэньнях мы даведаліся, што ў іх бралі ўдзел расейцы. Як казалі афіцэры, у самалётах сядзелі расейскія летуны, а танкамі кіравалі жаўнеры з Таманскай дывізіі. Той шматлікай тэхнікі, пра якую пішуць у прэсе, асабіста я ня бачыў. Было чатыры самалёты, чатыры штурмавыя верталёты і адзін дэсантны — таксама расейскія.

Падчас саміх вучэньняў усе стралялі толькі халастымі. Танкавыя мішэні падрывалі, бо танкі таксама гахалі з халастых. У нас усё было расьпісана па хвілінах, камандзір сядзеў з хранамэтрам — за чатыры хвіліны выпускаем два аўтаматныя ражкі, а пасьля нейкага перапынку выстрэльваем за дзьве хвіліны яшчэ ражок.

Вучэньні — гэта быў спэктакль для Лукашэнкі й акрэдытаваных замежнікаў. Аднак узровень саміх збораў быў вельмі высокі і прафэсійны.

Кажуць, што прэзыдэнт пасьля вучэньняў паехаў глядзець бункер кіраваньня, які застаўся яшчэ ад Саюзу. Тым салдатам, якія абслугоўвалі Лукашэнку, ён асабіста падараваў новую форму. А ў нас увечары ў нядзелю ўсё пазабіралі й нас распусьцілі па хатах".

Руслан Равяка, Баранавічы

Што ў Ліцэі

Міністэрства адукацыі зь ліцэістамі змагалася. Пракуратура ж Кастрычніцкага раёну, куды зьвярнуліся бацькі Кацярыны Раковіч, іх ігнаруе. Дзяўчына была зьбітая ахоўнікам і атрымала расьцяжэньне зьвязак на назе 13 жніўня, калі спрабавала прайсьці ў будынак гарадзкога камітэту адукацыі. Пракурор Кірыл Мазоўка валаводзіў з разглядам справы як мог: выклікаў Кацю з бацькамі на допыт толькі ў апошні дзень, пасьля якога сканчаўся тэрмін разгляду, а потым яшчэ месяц пісаў адказ. Праз паўтара месяца, замест належных двух тыдняў, Кацiны бацькі атрымалі ліст, зь якога даведаліся пра невінаватасьць ахоўніка: ён, на думку пракурора, толькі выконваў свае абавязкі. Значыць, і заводзіць крымінальную справу няма патрэбы. Цяпер, як кажа маці Вольга Раковіч, яны апратэстоўваюць рашэньне К.Мазоўкі ў гарадзкой пракуратуры.

Паразуменьня ліцэісты не знаходзяць і з боку гарадзкога камітэту адукацыі ды ўласна Міністэрства. Кампраміснага шляху да разьвязаньня праблемы там ніхто не шукае: міністар Аляксандар Радзькоў зьбег ад ліцэістаў, якія хацелі павіншаваць яго з Днём настаўніка, а ў новаабвешчаны Менскі гарадзкі гуманітарны ліцэй прызначаная новая дырэктарка — Тацяна Замыслова. Раней яна працавала ў аддзеле адукацыі Фрунзэнскага раёну, а да таго, як распавядаюць пэдагогі, — пад кіраўніцтвам цяперашняга намесьніка міністра Казімера Фарыны. Менавіта гэты чыноўнік пастаянна прыязджаў у ліцэй цягам лета — то прывозіў сумнавядомую Тамару Шчарбачэвіч, то "залагоджваў канфлікт". Новай дырэктарцы даручылі наглядаць за рамонтам будынку на Кірава, 21. Між тым за чатыры месяцы рамонту не зрабілі нават ягонага каштарысу, вядзецца толькі падрыхтоўчая праца.

Тым часам вучыцца ліцэісты працягваюць на кватэрах. Калектыў ліцэю падрыхтаваў дакумэнты для рэгістрацыі прыватнай навучальнай установы ў Міністэрстве юстыцыі. Але пакуль што бракуе грошай на ўтварэньне і ўтрыманьне прыватнага ліцэю. Можна меркаваць, што з дапамогай ТБМ, задэклараванай на нядаўнім зьезьдзе, разьвязаць пытаньне дзейнасьці прыватнага ліцэю будзе прасьцей.

Аркадзь Шанскі

"Наша Ніва" запрашае да супрацы выпускнікоў і студэнтаў унівэрсытэтаў — людзей беларускіх, якія хочуць стаць журналістамі.

Падпіска

Нагадваем, што падпіскаю газэта абыходзіцца таньней. Падпісны індэкс 63125. Цана падпіскі на месяц — **2043** рублі. На шапік "Белсаюздруку" — усяго **1360** рублёў. Падпіску прымаюць ва ўсіх аддзяленьнях пошты, у шапіках "Белсаюздруку".

Дык падпісвайся!

● ЭКАНАМІЧНАЯ ХРОНІКА ●

Супэрмаркеты ў Віцебску

Брытанская кампанія “Willisden Industries Limited” мае збудаваць у Віцебску два гандлёвыя цэнтры: на Новааршанскай шашы ў раёне тэлезаводу — унівэрсам; у раёне пасёлку Білева — гіпэрмаркет. Праекты пакуль абмяркоўваюцца. Брытанская кампанія пляуне за 4—5 гадоў укласьці ў разьвіцьцё розьнічнай гандлёвай сеткі Беларусі 125 млн даляраў. У верасьні кампанія пачала будаўніцтва першага супэрмаркету (плошчай 5,5 тыс. кв.м) у Менску, у раёне аўтавакзалу “Ўсходні”.

Таксоўкі мусяць пажаўцець

Новы нацыянальны стандарт СТБ 1389-2003 пачынае дзейнічаць у Беларусі з 1 лістапада. Згодна зь ім, таксоўкі павінны быць пафарбаваныя толькі ў жоўты колер ці хоць бы мець жоўты пас. Патрабаваньні Дзяржстандарту, адпаведныя міжнародным нормам, пашыраюцца і на маршрутныя таксоўкі. Так, шыльдачка з апісаньнем маршруту павінна быць пэўнага фармату і не на паперы, а на цьвёрдым матэрыяле.

Нацыяналізацыя страхаваньня транспарту

Абавязковае страхаваньне транспарту будзе перададзенае ў кампэтэнцыю выключна дзяржаўных страхавых кампаніяў “Белдзяржстрах”, “Белэксімгарант” і “Стравіта”. На іх долю з новага году будзе прыпадаць больш за два мільёны транспартных сродкаў, зарэгістраваных у Беларусі. Пастанову Саўміну аспрэчваюць чатыры сотні прыватных страхавікоў.

Новы “Опэль-Сыгнум”

На беларускім рынку зьявіцца новы аўтамабіль — “Opel Signum”. Ён будзе прэзэнтаваны 19 кастрычніка ў аўтасалёне “Opel”. У Эўропе машыну прэзэнтавалі ў красавіку. Пры габарытах звычайнага сэдану (даўжыня 4 м 80 см) ён мае вельмі вялікую колавую базу, што дадае камфорту ў часе язды. Упершыню ўстаноўленая ў новым “Opel Signum” сыстэма “Travel Assistant” ператварае месцы на заднім сядзеньні ў офіс ці кінатэатар. Каштуе новы опэль 16.800 эўра.

Новае ў справе балтыйскага газаправоду

Расейскі канцэрн “Газпром” шукае партнэраў для будаўніцтва газаправоду з Расеі ў Заходнюю Эўропу па дне Балтыйскага мора. У мінулую пятніцу наконт гэтага праекту, кошт якога ацэньваецца ў 7 млрд даляраў, вяліся перамовы з прадстаўнікамі фірмы “E.ON”. “Газпром” паведаміў таксама, што зацікаўленасьць у будаўніцтве новага газаправоду выказваюць яшчэ “Royal Dutch/Shell Group”, “Total SA”, “Wintershall” і “Fortum Oil”. Разьліковая магутнасьць газаправоду — 30 млрд кубоў газу ў год.

СП; БелаПАН

Бюджэт-2004: альтэрнатыўны праект

Альтэрнатыўны праект бюджэту на 2004 год прапанавалі экспэрты дасьледчых цэнтраў “Мізэса” (Яраслаў Раманчук) і “Стратэгія” (Леанід Заіка) разам з дэпутатамі групы “Рэспубліка” (Уладзімер Парфяновіч). Праект закону накіраваны ў Савет Міністраў і прэзыдэнту краіны.

Прапанаваны праект бюджэту прадугледжвае шэраг рэформаў, перш за ўсё ў падатковай сфэры. Прапануецца адмяніць падатак на дабаўленую вартасьць і замест яго ўвесьці падатак з розьнічнага абароту падаткаў і паслуг. На думку распрацоўшчыкаў праекту, уваходжаньне суседніх краін у Эўразьвяз і далучэньне да эўрапейскай сыстэмы падаткаў можа даць Беларусі шанец стварыць надзвычай прывабны інвэстыцыйны клімат. Прапануецца зьніжэньне падаткаў з прадпрыемстваў з мэтай правядзеньня рэструктурызацыі і мадэрнізацыі. За прыклад узяты падатковыя сыстэмы іншых краін, якія прайшлі сацыяльна-эканамічную трансфармацыю (Японія, Карэя). Іх вопыт паказвае, што падатковая нагрузка не павінна перавышаць 11—25% для стварэньня ўмоў для эканамічнага цуду. Скасаваньне мноства падатковых ільгот, на думку распрацоўшчыкаў, зробіць бюджэт больш празрыстым, зьменшыць карупцыю. Падатковая база павінна быць уніфікаваная для ўсіх катэгорый падаткаплацельшчыкаў. Бюджэт скіраваны на зьніжэньне інфляцыі да 10% у год. Прапануецца пачаць рэструктурызацыю прамысловых і сельскагаспадарчых прадпрыемстваў.

У бюджэце прадугледжваецца павелічэньне пэнсій, заробкаў супрацоўнікаў сфэры адукацыі і аховы здароўя. Павышаюцца бюджэтныя датацыі для шматдзетных сем’яў, фінансаваньне дзіцячых садкоў.

Павялічацца выдаткі на судовую ўладу з мэтай правядзеньня яе рэфармаваньня і на нацыянальны сход. Фінансаваньне органаў праваахоўнага парадку і войска застаецца на ранейшым узроўні, каб яны маглі правесьці ўнутраную рэструктурызацыю. Будуць скарочаны выдаткі на бюракратычныя структуры ўнутры гэтых органаў.

Скароцяцца бюджэтныя праграмы бязадраснай падтрымкі сельскай гаспадаркі, прамысловасьці і іншых галінаў, якія патрабуюць вялікага бюракратычнага абслугоўваньня. Замест гэтага будзе праводзіцца палітыка спрыяньня і адраснай дапамогі асобнаму грамадзяніну. Прапануем увазе чытачоў “НН” асноўныя палажэньні праекту.

Артыкул 1. Зацьвердзіць рэспубліканскі бюджэт на 2004 год па расходах у суме 9755 млрд рублёў, зыходзячы з прагназаванага аб’ёму даходаў у суме 9755 млрд рублёў. Рэспубліканскі бюджэт зьяўляецца бездэфіцытным.

Сродкі, якія паступаюць у бюджэт звыш указаных у гэтым Законе, выкарыстоўваць на фармаваньне Стабілізацыйнага фонду. Сродкі Стабілізацыйнага фонду выкарыстоўваюцца для нэўтралізацыі шокаў ліквідасьці дзяржаўнай фінансавай сыстэмы.

Артыкул 2. Дзяржаўны фонд спрыяньня занятасьці, рэспубліканскі дарожны фонд, Фонд сацыяльнай абароны насельніцтва ў 2004 годзе зьяўляюцца дзяржаўнымі мэтавымі бюджэтнымі фондамі.

Ліквідаваць Рэспубліканскі фонд падтрымкі сельскагаспадарчай прадукцыі і харчаваньня, рэспубліканскі фонд “Энэргазьберажэньне”, рэспубліканскі фонд аховы прыроды. Расходы па адпаведных артыкулах ажыцьцяўляць з рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў.

Артыкул 7. Зацьвердзіць на 2004 год нарматывы адлічэньняў у бюджэты Берасьцейскай, Віцебскай, Гарадзенскай, Гомельскай, Магілёўскай, Менскай абласьцей і г.Менску, зыходзячы з наступных фактараў:
- колькасьць пэнсіянэраў;
- колькасьць інвалідаў першай і другой групы;
- колькасьць вэтэранаў вайны, асоб, якія пацярпелі ў час ліквідацыі вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС;
- колькасьць шматдзетных маці;
- колькасьць грамадзян, якія маюць права на атрыманьне кампэнсацыі затрат на жыльлёва-камунальныя паслугі і на паслугі грамадзкага транспарту;
- колькасьць дашкольных установаў;
- колькасьць школ і прафтэхвучылішчаў;
- колькасьць ВНУ;
- колькасьць паліклінік і бальніц;
- колькасьць дамоў-інтэрнатаў для састарэлых і інвалідаў;
- колькасьць мясцовых выканаўчых камітэтаў.

Кампэнсацыі грамадзянам выдаюцца зыходзячы з узроўню грашовых і неграшовых даходаў. Парадак атрыманьня кампэнсацыі, пералік крытэраў для яе выдачы вызначаюцца Саветам Міністраў.

Артыкул 8. У 2004 годзе:

1. Абласныя, Менскі гарадзкі Саветы дэпутатаў, Саветы дэпутатаў базавага тэрытарыяльнага ўзроўню ўводзяць на тэрыторыі адпаведных адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак наступныя мясцовыя падаткі і зборы: збор за паркоўку ў спэцыяльна абсталяваных месцах, збор з уладальнікаў сабак, курортны збор, збор на рэкляму ў месцах грамадзкага карыстаньня, рыбалоўны і паляўнічы зборы.
2. Абласныя, Менскі гарадзкі Саветы дэпутатаў, Саветы дэпутатаў базавага тэрытарыяльнага ўзроўню самастойна вызначаюць канкрэтныя памеры ставак, плацельшчыкаў, парадак налічэньня і тэрміны выплаты мясцовых збораў у адпаведнасьці з гэтым Законам ці іншымі заканадаўчымі актамі Рэспублікі Беларусі.

Артыкул 10. Зацьвердзіць расходы рэспубліканскага бюджэту на 2004 год у суме 9755 млрд рублёў згодна з Дадаткам 2.

Устанавіць, што ў 2004 годзе прыярытэтнымі напрамкамі бюджэтна-фінансавай палітыкі дзяржавы зьяўляюцца:
- нэўтралізацыя нэгатыўных вынікаў сыстэмных рэформаў для найбольш сацыяльна неабароненых грамадзян, у тым ліку грамадзян, зьвязаных з ліквідацыяй вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС;
- захаваньне ўстойлівага фінансаваньня аховы здароўя, адукацыі;
- павелічэньне фінансаваньня судовай сыстэмы і захадаў, накіраваных на правядзеньне сыстэмных сацыяльна-арыентаваных рыначных рэформаў.

Артыкул 13. Устанавіць на 2004 год:
- сярэдні памер пэнсіі — 55 даляраў ЗША ў эквіваленце ў беларускіх рублях паводле курсу Нацыянальнага банку Рэспублікі Беларусі;
- сярэднюю зарплату работніка дзяржаўнай мэдыцынскай установы — 150 даляраў ЗША ў эквіваленце ў беларускіх рублях паводле курсу Нацыянальнага банку Рэспублікі Беларусі;
- сярэднюю зарплату настаўнікаў пачатковай і сярэдняй школы — 150 даляраў ЗША ў эквіваленце ў беларускіх рублях паводле курсу Нацыянальнага банку Рэспублікі Беларусі;
- сярэднюю зарплату работніка органаў дзяржаўнага кіраваньня — 180 даляраў ЗША ў эквіваленце ў беларускіх рублях паводле курсу Нацыянальнага банку Рэспублікі Беларусі;
- сярэднюю даплату грамадзяніну па жыльлёва-камунальных умовах (у выпадку нізкага даходу) — ня больш за 20 даляраў ЗША ў эквіваленце ў беларускіх рублях паводле курсу Нацыянальнага банку Рэспублікі Беларусі;
- сярэднюю даплату грамадзяніну, які ўдзельнічаў у ліквідацыі вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС, — ня больш за 20 даляраў ЗША ў эквіваленце ў беларускіх рублях паводле курсу Нацыянальнага банку Рэспублікі Беларусі;
- сярэднюю даплату грамадзяніну з прычыны інваліднасьці (інваліды першай і другой групы) — ня больш за 30 даляраў ЗША ў эквіваленце ў беларускіх рублях паводле курсу Нацыянальнага банку Рэспублікі Беларусі;
- сярэднюю даплату на адно дзіця ў шматдзетнай сям’і — ня больш за 30 даляраў ЗША ў эквіваленце ў беларускіх рублях паводле курсу Нацыянальнага банку Рэспублікі Беларусі.

Памер даплат адной хатняй гаспадарцы па ўсіх артыкулах ня можа перавышаць 60 даляраў ЗША ў эквіваленце ў беларускіх рублях паводле курсу Нацыянальнага банку Рэспублікі Беларусі.

Артыкул 14. У 2004 годзе рэспубліканскі бюджэт перадае ў бюджэты мясцовага ўзроўню сродкі на ўтрыманьне аб’ектаў сацыяльна-культурнай сфэры згодна з каштарысам расходаў на кожны канкрэтны аб’ект.

Артыкул 17. Устанавіць, што ў 2004 годзе:

1. Памер прыросту ўнутранага дзяржаўнага доўгу Рэспублікі Беларусі ня можа перавышаць трох працэнтаў ад валавога ўнутранага прадукту.
2. Нацыянальнаму банку спыніць выдачу крэдытаў ураду на ўмовах, адрозных ад умоў, на якіх ён працуе з камэрцыйнымі банкамі. Плата за абслугоўваньне крэдытаў, выдадзеных у 2003 годзе Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусі Ўраду Рэспублікі Беларусі, спаганяецца на ўзроўні стаўкі рэфінансаваньня, якая вызначаецца Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусі.
3. Аднесьці на ўнутраны дзяржаўны доўг Рэспублікі Беларусі сумы выдадзеных у 2003 годзе Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусі крэдытаў на фінансаваньне дэфіцыту рэспубліканскага бюджэту з абслугоўваньнем гэтых крэдытаў Міністэрствам фінансаў пад стаўку рэфінансаваньня.

Артыкул 22. Нарматыўныя прававыя акты, якія цягнуць за сабой дадатковыя расходы звыш сродкаў, прадугледжаных у рэспубліканскім бюджэце ў 2004 годзе, прымаюцца палатай прадстаўнікоў нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі, зацьвярджаюцца саветам рэспублікі нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі і прэзыдэнтам Рэспублікі Беларусі. Толькі пасьля праходжаньня гэтай працэдуры Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусі атрымлівае права ўносіць карэктывы ў даходную і расходную часткі бюджэту.

Артыкул 23. Устанавіць, што ў 2004 годзе рэспубліканскія органы дзяржаўнага кіраваньня і іншыя дзяржаўныя арганізацыі, падначаленыя Ўраду Рэспублікі Беларусі, ажыцьцяўляюць расходы ў межах прадугледжаных плянавых асыгнаваньняў і згодна з каштарысам, які зацьвярджаецца для кожнага падразьдзяленьня. Нарматыўныя прававыя акты аб выдзяленьні сродкаў ці аб устанаўленьні парадку фінансаваньня ў 2004 годзе, прынятыя (выдадзеныя) да 2004 году, лічацца такімі, што страцілі сілу. Пералік праграм і праектаў, якія фінансуюцца за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту, павінен быць уключаны ў склад затрат адпаведнага структурнага падразьдзяленьня выканаўчай улады.

Савет Міністраў ці па яго даручэньні Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусі маюць права ўносіць зьмены ў даходы рэспубліканскага бюджэту ў межах прадугледжаных у Дадатку 1 гадавых паступленьняў толькі ў выпадку іх ухваленьня палатай прадстаўнікоў нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі.

Савет Міністраў, Адміністрацыя прэзыдэнта, аблвыканкамы і гарвыканкамы, а таксама іншыя органы выканаўчай улады ня могуць даваць дзяржаўную падтрымку падаткаплатнікам індывідуальна ў выглядзе зьмяненьня ўстаноўленага заканадаўствам тэрміну выплаты падаткаў і пені.

Артыкул 24. Юрыдычным асобам і індывідуальным прадпрымальнікам ня можа аказвацца індывідуальная дзяржаўная падтрымка з рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў у выглядзе субсыдый і датацый.

Артыкул 25. Грамадзкія аб’яднаньні ня могуць атрымліваць дзяржаўную падтрымку з рэспубліканскага бюджэту. Грамадзкія аб’яднаньні могуць выступаць падрадчыкамі органаў дзяржаўнага кіраваньня для выкананьня работ і аказаньня паслуг.

Артыкул 26. Пры парушэньні кіраўніком органу выканаўчай улады любога ўзроўню парамэтраў бюджэту, парадку выкананьня расходнай часткі кіраўнік больш высокага выканаўчага органу ўлады, а таксама Савет Міністраў, палата прадстаўнікоў нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусі, прэзыдэнт Рэспублікі Беларусі маюць права ставіць пытаньне аб яго адхіленьні ад пасады.

Артыкул 28. (…)

Лічыць нарматыўныя акты, згодна зь якімі прадпрыемствы і арганізацыі ўтваралі інавацыйныя фонды, фонд будаўнічай навукі, а таксама іншыя небюджэтныя фонды, што ствараліся органамі дзяржаўнага кіраваньня, такімі, што страцілі моц з моманту ўступленьня ў сілу гэтага Закону.

Артыкул 29. Савет Міністраў, выканаўчыя камітэты, мясцовыя Саветы дэпутатаў і іншыя органы дзяржаўнага кіраваньня ня маюць права даваць ільготы па падаходным падатку з грамадзян. Савет Міністраў прымае мэтадычныя ўказаньні, якія вызначаюць паняцьце “даходу” фізычнай асобы і парадак выплаты падатку, на працягу месяца пасьля ўступленьня ў сілу гэтага Закону.

Артыкул 31. Устанавіць, што ў 2004 годзе прадпрыемствы самастойна вызначаюць парадак фармаваньня адпускной цаны на тавары, работы і паслугі, амартызацыйную палітыку.

Артыкул 33. Савету Міністраў прыняць мэтадычныя ўказаньні, якія вызначалі б парадак налічэньня падатку на нерухомасьць і зямлю, а таксама парадак яго выплаты, на працягу месяца пасьля ўступленьня ў сілу гэтага Закону.

Артыкул 34. Гэты Закон уступае ў сілу з 1 сакавіка 2004 году.

Артыкул 35. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусі прывесьці заканадаўчую базу краіны ў адпаведнасьць з гэтым Законам да 1 сакавіка 2004 году.

АНАТОЛЬ КЛЯШЧУК

Яраслаў Раманчук — гнуткі аўтар наватарскага бюджэту

Працяг са старонкі 2.

Удачы і пралікі альтэрнатыўнага бюджэту

Пасьпяховасьць рэформаў закладаецца аўтарамі як бы паводле азначэньня.

Узгадаем, што паводле афіцыйнага праекту выдаткі бюджэту Беларусі на 2004 г. вызначаны ў памеры 13,4 трлн руб. (на 27,6% больш, чым паводле альтэрнатыўнага). Прычым уладамі плянуецца дэфіцыт бюджэту ў памеры 1,5% ВУП (0,63 трлн руб.) пры максымальнай інфляцыі 18%. На гэтым тле новы бюджэт выглядае больш прывабна. Тым больш што ён, як і афіцыйны, абяцае бюджэтнікам рост заробкаў да 150 даляраў.

Падатковыя адрозьненьні

Перад тым як рабіць нейкія ацэнкі, прывядзём асноўныя падатковыя зьмены, якія прапануе новы бюджэт. Замест 36 падаткаў і збораў, якія існуюць цяпер, новы праект прапануе 6 асноўных падаткаў і 5 мясцовых збораў. Ядром новай падатковай сыстэмы зьяўляецца падатак з розьнічнага таваразвароту і продажу паслугаў па стаўцы 20%. Гэты падатак заменіць падатак на дададзеную вартасьць (ПДВ), падатак на прыбытак, абаротныя падаткі, якія разам цягам апошніх гадоў фармуюць да 50% даходаў кансалідаванага бюджэту краіны. Прапанаваныя адзіная стаўка падаходнага падатку (10% замест прагрэсіўнай 9—30% — паводле аналёгіі з расейскай 13%-й стаўкай), падатак на ўласнасьць па стаўцы 1%. Застануцца нязьменнымі стаўкі акцызаў на алькагольныя і тытунёвыя вырабы, паліва. Адлічэньні на сацыяльнае забесьпячэньне, якія цяпер складаюць 35% ад фонду аплаты працы, прапануецца замяніць рэгрэсіўным сацыяльным падаткам па стаўках 25, 15 і 10% у залежнасьці ад памеру грашовага даходу без уліку даходаў ад каштоўных папераў. Градацыя заробкаў, згодна зь якой будуць выкарыстоўвацца стаўкі, аўтарамі не паказаная. Дарэчы, у Расеі аналягічны падатак мае стаўкі 35,6**Андрэй Любчанка** (даход да 100 тыс. расейскіх рублёў), 20, 10 і 2с (з даходу звыш 600 тыс. расейскіх руб. плюс 105,6 тыс. расейскіх руб.). І нарэшце, прадугледжана ўвядзеньне адзінай мытнай стаўкі ў памеры 10%.

Ў суме гэтыя падаткі будуць фармаваць рэспубліканскі бюджэт, дзе мае канцэнтравацца 82% бюджэту краіны. Акрамя падатковых даходаў, бюджэт будуць фармаваць сродкі ад прыватызацыі, продажу акцыяў, разьмяшчэньня дзяржаўных каштоўных папер. “Звышплянавыя” паступленьні будуць скіроўвацца ў стабілізацыйны фонд.

Слабыя месцы бюджэту

Як заявілі аўтары бюджэту на яго прэзэнтацыі, спрашчэньне/зьмяншэньне падаткаабкладаньня прывядзе да “хуткага паніжэньня адпускных цэнаў прадпрыемстваў на 40—50%”. Амаль удвая. Ці рэальна гэта ў наступным годзе?

Для адказу на гэта пытаньне засяродзім увагу на структуры выручкі ад рэалізацыі прадукцыі ў гаспадарцы Беларусі ў першым паўгодзьдзі 2003 г.

Структура выручкі ад рэалізацыі прадукцыі гаспадаркі

№	Складнікі выручкі	1-е паўг. 2003 г., млрд руб.	Удзельная вага ў выручцы ў 1-м п.г. 2003, %	Рост у 2004 г., разоў (ацэнка)	Прагноз дынамікі структуры выручкі ў 2004, %	Удзельная вага ў выручцы ў 2004, %
	2	3	4	5	6	7
1	сыравіна і матэрыялы	7 125,6	24,0	0,9	21,6	26,5
2	камплектоўныя вырабы	879,2	3,0	0,9	2,7	3,3
3	паліва і энэргія	2 340,0	7,9	1,4	11,3	13,8
4	выдаткі на аплату працы	2 721,5	9,2	1,25	11,5	14,1
5	адлічэньні на сац. патрэбы	1 028,5	3,5	1	3,5	4,3
6	амартызацыя	1 379,8	4,6	1	4,6	5,7
7	іншыя выдаткі	1 809,7	6,1	1	6,1	7,5
8	выдаткі на вытворчасьць прадукцыі (сума 1—7)	18 503,5	62,3	-	61,2	75,2
9	Прыбытак	1 636,2	5,5	2,5	13,8	16,9
10	ПДВ, абаротныя падаткі і інш.	9 560,3	32,2	0,2	6,4	7,9
11	выручка (сума 8—10)	29 700,0	100	-	81	100

Ліквідацыя ПДВ (20%) і абаротных падаткаў (4,5%) дазволіць зьнізіць цану прадукцыі на 25—27% (можна меркаваць, што велічыня гэтай кампанэнты выручкі зьменшыцца ў 5 разоў, або складзе 20% ад цяперашняй (гл. слупок 5 табліцы). Аднак павышэньне заробку зь цяперашніх 120 да 150 даляраў (у 1,25 разу) тым самым закладае павелічэньне выдаткаў на вытворчасьць (удзельная вага заробку з адлічэньнямі ў выручцы за рэалізаваную прадукцыю па выніках першага паўгодзьдзя складае 12,6%). Тое самае можна казаць і пра такі артыкул выдаткаў, як “паліва і энэргія”, што складае 7,9% у выручцы ад рэалізацыі і ўзрасьце ў зьвязку з ростам цэнаў на прыродны газ сама меней у 1,4 разу (з 35 да 50 даляраў/тыс. $м^3$). Рост закране ня толькі артыкулы выдаткаў. Ва ўмовах, калі “прадпрыемствы самастойна вызначаюць парадак фармаваньня адпускной цаны на тавары”, і пры рэнтабэльнасьці ў эканоміцы 8,2% прадпрыемствы павялічаць прыбытак. Напрыклад, да ўзроўню, які забясьпечвае хаця б простае ўзнаўленьне, — 20%. Такім чынам, гэты складнік цаны, якая ў выручцы складае 5,5%, узрасьце ў 2,5 разу. Калі меркаваць, што астатнія артыкулы выдаткаў (на сыравіну і матэрыялы, амартызацыю) застануцца нязьменнымі, мы атрымаем зьмяншэньне адпускной цаны ў сярэднім у эканоміцы на 16%. Улічым, што частка прадукцыі па зьніжаных цэнах будзе спажывацца галінамі эканомікі ў выглядзе сыравіны, матэрыялаў і камплектоўных. Гэта дае нам права атрымаць зьніжэньне выдаткаў на вытворчасьць па гэтых артыкулах прыблізна на 10% (бо значная частка прамежкавага спажываньня фармуецца за кошт імпарту). У выніку адпускныя цэны агулам зьнізяцца на 19%. То бок патэнцыял зьніжэньня цэнаў распрацоўшчыкамі новага бюджэту завышаны сама меней у 2 разы.

Ёсьць сумневы таксама наконт адэкватнасьці ацэнкі аб’ёму розьнічнага таваразвароту і продажу паслуг, падатак зь якіх, паводле разьлікаў аўтараў бюджэту, мусіць даць 44% прыбыткаў бюджэту, ці 4300 млрд руб. Аўтары плянуюць рост таваразвароту на падставе існай у 2000—2003 г. тэндэнцыі ягонага павелічэньня на 7—12%. Аднак рос ён ня толькі дзякуючы павелічэньню пакупніцкай здольнасьці насельніцтва (пра што сьведчыць зьмяншэньне спажываньня шэрагу харчовых прадуктаў у натуральных адзінках), але і праз рост адноснага ўзроўню цэнаў. Нагадаем, летась улады перасталі рэгуляваць цэны на хлеб, бо яго “зрэгуляваная” цана была на 42% вышэйшай, чым у суседняй Бранскай вобласьці. Шмат у чым гэта было вынікам высокага падатковага цяжару. Як паказалі разьлікі, пры прапанаванай падатковай сыстэме ўзровень адпускных цэнаў прадпрыемстваў і прапанаваньня паслуг у 2004 г. зьнізіцца на 19%. А за кошт айчыннай прадукцыі фармуецца 70% розьнічнага таваразвароту. У гэтых умовах заплянаваны аўтарамі рост таваразвароту на 30% дасьць ягоны сукупны аб’ём 15,2 трлн руб., ці на 11% менш за пакладзеную ў разьлікі прыбыткаў бюджэту велічыню. У выніку прапанаваны бюджэт не далічыцца 360 млрд руб., ці амаль 4% сродкаў. А гэта ўжо ня жарты, бо эквівалентна нявыплаце 2,62 млн пэнсіянэрам месячнай пэнсіі.

Каб розьнічны таваразварот дасягнуў патрэбных 17 трлн руб. (мяркуючы, што цэны імпарту застануцца нязьменнымі), фізычны аб’ём спажываньня павінен вырасьці ў 1,45 разу, ці на 45%. Калі нават дапусьціць, што насельніцтва выкажа попыт такога памеру, дык айчынныя прадпрыемствы за год наўрад ці здолеюць амаль напалову павялічыць вытворчасьць (пры ўсім беларускім досьведзе выкарыстаньня кейнсіянскіх схемаў стымуляваньня попыту і прапанаваньня). Хіба толькі загрузяць іржавыя магутнасьці, што прастойваюць. Але каму патрэбны такія вырабы?

Лібэральныя эканамісты прапануюць простае і рацыянальнае рашэньне — цалкам адкрыць унутраны рынак для якаснай імпартнай прадукцыі. Ва ўмовах рэформавай нестабільнасьці і рэструктураваньня прадпрыемстваў танны імпарт дапаможа падтрымаць узровень жыцьця насельніцтва (прыклад з хлебам). Аднак аўтары бюджэту прапануюць увесьці адзіную стаўку на імпартныя тавары і паслугі —10%. Гэта зробіць імпартныя тавары яшчэ даражэйшымі, паколькі цяпер сярэдняя стаўка мытнага тарыфу складае 8,5%. У выніку пацерпяць найперш канцавыя спажыўцы прадукцыі нашай імпартазалежнай эканомікі. На фоне агульнай лібэральнай скіраванасьці бюджэту прапанаваны памер стаўкі зьдзіўляе (яе сярэдні ўзровень у ЭЗ — 4%). У той жа час аўтарамі бюджэту не закранута такая істотная праблема замежнага гандлю Беларусі, як нетарыфныя абмежаваньні. У выніку галіновага лабіраваньня доля імпартных тавараў, што падпадаюць пад квоты і ліцэнзіі, у агульным кошце імпарту складае 33%. Ня так даўно да мукі, алею і інш. дадаліся нетарыфныя абмежаваньні на маргарын, мыла і алькагольныя вырабы. Для параўнаньня: у Расеі доля кошту імпарту, да якога выкарыстоўваюцца квоты і ліцэнзіі, складае менш за 10%, у краінах-чальцах СГА ў сярэднім — 3%.

Безумоўна, каб не адбылося падзеньня ўзроўню жыцьця насельніцтва, ліквідацыя/зьніжэньне мытных бар’ераў змусіць прадпрыемствы зьніжаць выдаткі, рабіць рэструктурызацыю. Ва ўмовах лібэральнай эканамічнай палітыкі прадпрыемствы будуць зьніжаць выдаткі найперш у артыкуле працоўных выдаткаў. Значна ўзрасьце беспрацоўе. У час актывізацыі рэформаў у эканоміцы ў цэлым узровень беспрацоўя рэальна можа ўзрасьці зь цяперашніх 3,2% да 20%, ці з 140 да 880 тыс. чалавек. Узьнікне неабходнасьць падтрымкі беспрацоўных. Прапанаваная аўтарамі сума выдаткаў па артыкуле “Перападрыхтоўка кадраў, дапамога беспрацоўным” складае 288 млрд руб. (120 млн даляраў) і ня мае тлумачэньняў разьліку. Ці адпавядае гэта сума неабходнай? Вызначым памер дапамогі на ўзроўні бюджэту пражыцьцёвага мінімуму (БПМ), які цяпер складае 108 тыс. руб. Зыходзячы з разгледжаных раней прапановаў зьніжэньня цэн возьмем гэтую велічыню базавай для разьліку дапамогі на 2004 г. Згодна з прынятым аўтарамі сярэднім курсам даляра на 2004 г. (2400 руб./даляр) сярэдні кошт дапамогі беспрацоўным налета павінен скласьці 45 даляраў. Установім, што дапамога будзе давацца кожнаму ня больш за 6 месяцаў на год (пры ліквідацыі адміністрацыйных і падатковых бар’ераў значная частка беспрацоўных стане самазанятай у адкрытым малым бізнэсе). Тады на падтрымку 880 тыс. беспрацоўных спатрэбіцца каля 240 млн даляраў, ці ў два разы болей, чым заплянавана ў гэтым бюджэце на дапамогу і перападрыхтоўку кадраў.

Прапанаваны альтэрнатыўны сацыяльна арыентаваны бюджэт мае патрэбу ў некаторым карэктаваньні, як у даходнай, так і ў расходнай частках. Будзе ці ня будзе бюджэт запатрабаваны ўрадам, але прынамсі аднае з сваіх мэтаў група распрацоўшчыкаў можа дасягнуць — бюджэт атрымае грамадзкі розгалас. А гэта важна, асабліва напярэдадні парлямэнцкіх выбараў.

Уладзімер Валетка

З УСЁЙ КРАІНЫ

Смургонскія плугі

На Смургонскім агрэгатным заводзе ў наступным годзе плянуюць пачаць зборку плугоў на восем карпусоў. Экспэрымэнтальныя вырабы цяпер праходзяць выпрабаваньні ў спэцыялізаваным цэнтры. Раней такія плугі ў нашу краіну пастаўляліся з Нарвэгіі.

Мар’ян Вянгроўскі, Астравец

Маленькія цягнікі

На двух чыгуначных маршрутах Гарадзенскай вобласьці курсуюць міні-дызэль-цягнікі, зробленыя з двух галаўных вагонаў звычайных дызэль-саставаў. Распачалі рэгулярныя рэйсы гэтага незвычайнага транспарту працаўнікі Лідзкага пасажырскага ўчастку Баранавіцкага аддзяленьня Беларускай чыгункі, а вагоны для яго зрабілі ў Лідзкім лякаматыўным дэпо.

Тыя дызэлі, якія выпрацавалі свой тэрмін (максымальны — 25 гадоў), ня сьпісваюцца, а абнаўляюцца і эксплюатуюцца далей. Пры такім спосабе рамонту на дызэль з аднаго боку ўсталёўваецца сэкцыя цеплавоза, а з другога — звычайны маторны вагон з кабінай кіраваньня, безь сілавой устаноўкі. Праз гэта “вызваляецца” 38 пасажырскіх месцаў. Агулам у міні-дызэлі атрымліваецца 174 месцы (у звычайным дызэлі іх 648).

Цягнік з двух вагонаў езьдзіць між Лідай і Беняконямі, а таксама і між Ваўкавыскам ды Берастаўвіцай. Пусьцілі іх з улікам невялікае колькасьці пасажыраў. Спэцыялісты кажуць, што на сёньня гэта самы эканамічны від чыгуначнага транспарту.

СМ; “Биржа информации”

17 кастрычніка пятніца

● БТ

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.00 Навіны.
7.05, 8.10 «Добрай раніцы, Беларусь!».
8.45, 10.40, 13.45, 16.45, 18.45, 23.35 «Мая краіна».
9.05 Маст. фільм «Французскі бокс».
11.05 Сэрыял «Ніра Вульф і Арчы Гудвін».
12.10 Мэлядрама «Абмен».
14.05 «Масква — Менск».
14.20 «На скрыжаваньнях Эўропы». Нацыянальны тэлефэстываль песьні.
15.10 «Унівэрсіяда-2003».
15.35 Сэрыял «Пярэварацень у школьным гарадку».
16.05 «5х5».
17.05 Маст. фільм «Шлях у парадыз».
19.05 Маст. фільм «Інспэктар-разява».
20.50 «Калыханка».
21.00 «Панарама». Інфармацыйны канал.
21.40 Спэцыяльны рэпартаж. «Над прорвай у мане». Фільм 2-і «Жыцьцё ў СІЗА».
21.50 Камэдыя «Каханьне і іншыя непрыемнасьці».
23.50 Трылер «Прусакі».

● СТВ

6.25, 15.25 «Паўэр рэйнджэрз, ці Магутныя рэйнджэры». Тэлесэрыял.
6.50 «Блізьняты лёсу». Мультсэрыял.
7.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.45 «24 гадзіны».
7.50, 19.55 «СТВ-спорт».
8.05, 17.55 «Меншчына. Людзі, падзеі, факты».
8.15, 18.20 «Менск і менчукі».
8.25. 23.05 «Тэхналёгія».
8.35 Кіно: баявік «Адрэналін».
9.55, 20.40 «Аўтапанарама».
10.15 «Дзікая плянэта»: «Атлянтыда. Тайны мінойскай эпохі» з цыклу «Ў пошуках страчанага сьвету». Дак. фільм.
11.10 «Тэатральныя гісторыі».
11.25 «Дзікая плянэта»: «Дзіўныя жывёлы». Дак. фільм.
12.00 «Сапраўднае каханьне».
12.55 «Сусьветныя розыгрышы».
13.55, 18.40 «Смак забойства». Тэлесэрыял.
15.00 «Супэршоў братоў Марыё». Мультсэрыял.
15.50 «Маска». Мультсэрыял.
16.50 Кіно: маст. фільм «Сямнаццаць імгненьняў вясны».
18.05 «Філярманічны тыдзень».
18.10 «Сьвецкая хроніка».
18.25 «Тэма дня».
20.05 «Рэактыўны бокс».
20.25 «Добры вечар, маленькі...».
21.00 Кіно: камэдыя «Халасьцяк».
23.15 «Навіны СНД».
23.35 Кіно: трылер «Небясьпека ў хаце».

● АНТ

8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 23.50 Нашы навіны.
8.05 «Добрай раніцы».
9.05 «Зямля каханьня, зямля надзеі». Сэрыял.
9.50 Сэрыял «Спэцназ».
10.45 Драма «Крыжакі». Заключная сэрыя.
11.40 Сэрыял «Твінісы».
15.00 «Горад жанчын».
15.45, 21.05 «Фабрыка зорак-3».
16.10 Сэрыял «Бераг мары».
17.00 «Вялікае мыцьцё».
18.15 «Жарт за жартам».
18.50 «Поле цудаў».
20.00 Час.
22.30 «Што? Дзе? Калі?».
0.05 Баявік «Вірус».

● РТР

7.45 Сэрыял «Каменская-3. Стыліст».
8.45 Аншляг.
9.45 Весткі. Дзяжурная часьць.
10.00, 19.00 Весткі.
18.05 «Другая палова».
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Дабранач, дзеці!
19.55 Народны артыст.
20.50 «Юрмаліна-2003».
22.35 Вынікі галасаваньня «Народны артыст — Ваш выбар!»

● НТВ

9.00 Сёньня раніцай.
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 «Фактар страху».
10.20 Ток-шоў «Краіна парад».
11.00, 16.00 «Сёньня» з Кірылам Паздняковым.
14.35 Ток-шоў «Прынцып даміно».
16.30 Дэтэктыў «Яна напісала забойства».
17.30 «Нацыянальная бясьпека: адкіды і прыбыткі».
18.00 «Сёньня» з Тацянай Мітковай.
18.35 «Свабода слова».
19.55 Маст. фільм «Ніколі не кажы «ніколі».
22.45 Супэрбокс: Оскар Дэ Ла Хоя супраць Патрыка Шарпэнцье.
23.25 Начныя музы.
23.55 «Стыль ад...».

● Культура

15.00 «Плён асьветы». «Пушкін. Тысяча радкоў пра каханьне».
15.25 «Запаведная Расея». «У лябірынтах волскай дэльты».
15.50 «Дакумэнтальная камэра». «Міхаіл Літвякоў: 24 праўды ў сэкунду».
16.30 «Набытак рэспублікі». ЦСДФ.
16.50 «Палацавыя тайны».
17.15 Чорныя дзіркі. Белыя плямы.
18.00 Навіны культуры з Ладай Арыстархавай.
18.20 «Тэатральны ліцэй». Фільм 3-і. «Юнацтва — гэта помста».
18.50 «Сага пра Фарсайтаў». Тэлесэрыял.
19.45 «Лінія жыцьця».
20.40 «Дваранскае гняздо». Маст. фільм.
22.25 «Водны знак». Відэафільм.
23.00 Навіны культуры з Уладзіславам Фляркоўскім.
23.25 «Хто там...».
23.50 Афіша на заўтра.
23.55 «Сьвятыні хрысьціянскага сьвету». «Пакроў».

● Эўраспорт

6.15 Матагонкі. Гран-пры. Аўстралія. Жывая трансьляцыя.
9.15 Матагонкі. Гран-пры. Аўстралія. Паўтор.
10.30, 13.00 Ралі. Корсыка. Паўтор.
11.00 Сьлідзвэй. Гран-пры. Нарвэгія. Паўтор.
12.00, 20.00, 1.45 Футбол. Першыя матчы другога раўнду Кубку УЭФА. Паўтор.
13.30 Футбол. Першыя матчы другога раўнду Кубка УЭФА. Агляд. Паўтор.
15.30, 21.00 Тэніс. WTA. Чвэрцьфінал. Цюрых. Жывая трансьляцыя.
17.00 Пляжны валейбол. Чэмпіянат сьвету. Мужчыны. Бразылія. Чвэрцьфінал. Жывая трансьляцыя.
21.00 Тэніс. WTA. Чвэрцьфінал. Цюрых. Жывая трансьляцыя.
23.00 «Самы дужы чалавек». Гран-пры. Канада.
0.30 «Формула». Аўтачасопіс.
0.45 «Фэрары». Аўтачасопіс.
1.15 Ралі. Корсыка.

18 кастрычніка субота

● БТ

7.35 «Новая калекцыя» Алега Лукашэвіча. «Вэнэцыя Кшыштафа Занусі». Частка 1-я.
8.05 «Існасьць». Духоўная праграма.
8.30 «36,6».
9.00, 12.00, 15.00, 21.00 Навіны.
9.05 Сэрыял «Вязень замку Іф».
10.00 «Усё нармальна, мама!».
10.45 «Шпілька».
11.10 Маст. фільм «Кароль-Драздавік».
12.50 «Апошні пялёстак». Мультфільм.
13.15 «Кропка».
13.55 Сэрыял «Эпоха Станіслаўскага».
15.10 Мастацкая гімнастыка. Міжнародны турнір сэрыі Гран-пры. Дзіцячыя спаборніцтвы «Baby Cup».
16.40 Маст. фільм «Агнявы стралок».
18.00 «Маскі-шоў».
18.40 Тэлегульня «Адгаклясьнікі».
19.25 Маст. фільм «Ціхі амэрыканец».
21.15 «Вакол плянэты».
21.45 «Мая краіна». Ток-шоў.
22.35 Дэтэктыў «Неабвержныя ўлікі».

● СТВ

6.20 «Дзікая плянэта»: «Вайна і канфлікт» з цыклу «Вынаходкі старажытных». Дак. фільм.
7.15 «Хітkліф». Мультсэрыял.
7.40 «Супэрпарасея». Мультсэрыял.
8.05 «Бітлборгі». Тэлесэрыял.
8.30 Маст. фільм «Агонь, вада і медныя трубы».
9.50, 19.55 «СТВ-спорт».
10.05 «Рэактыўны бокс».
10.20 «З дакладных крыніц».
10.35 «Разам».
11.05 «Партрэт у інтэр'еры».
11.20 «Падарожжа ў Дудуткі». Відэафільм.
11.50, 0.30 «Каханьне імпэратара». Тэлесэрыял.
12.50 Камэдыя «Закаханы з уласнага жаданьня».
14.30 «Дыскавэры» на СТВ»: «Лінія палёту». Дак. фільм.
15.00 «Дружная сямейка». Сэрыял.
16.00 «Усё для цябе».
16.30 «Клясыка гумару».
17.00 «Лёсу свайго гаспадыня».
17.20 «Хіт-момант. Прэм'ер-выпуск».
17.45 Кіно: трагікамэдыя «Прывітаньне, артыст!».
19.30 «24 гадзіны».
20.15 Кіно: камэдыя «Кабальшчык».
22.00 «Навіны СНД».
22.15 «Арт-хаўз»: драма «Гатэль «Мільён даляраў».

● Лад

8.05 Мультыклюб.
9.00 «Мір вашаму дому».
9.10 Правінцыйныя гісторыі.
9.35 Наша спадчына. «Мірскі замак». Частка 1-я.
9.50 «Мая Беларусь».
10.05 Мэлядрама «Трапяткія сэрцы». 1-я сэрыя.
11.30 Здароўе.
11.55 Мультфільм «Вясёлы гарод».
12.10 Мультсэрыял «Трышчан ды Ізота — забытая легенда».
12.35 Маст. фільм «Прыгоды Пятрова і Васечкіна звычайныя і неймаверныя».
14.45 «Есьць толькі міг...»
15.15 «Настаўніцкая». Забаўляльна-пазнавальная праграма.
15.25 «Эх, паказка, паказка».
15.40 «Сьпявай, душа!» «Куточак мой родны...».
16.05 Сэрыял «Век танцу».
17.00 «Росчырк часу».
17.15 Міжнародны конкурс мадэльераў-дызайнэраў і мадэльных агенцтваў «Белая амфара-2003». Частка 1-я.
17.40 «Іншыя танцы».
17.45 Маст. фільм «Беражыце жанчын». 1-я сэрыя.
18.50 Маст. фільм «Сакрэтны фарватэр». 1-я сэрыя.
20.00 «Рэгіён».
20.30 Камэдыя «Блізьняты».
21.55 Дэтэктыў «Шарада».

● АНТ

8.00 Сэрыял «Твінісы».
8.20 Грай, гармонік любы!
8.55 Слова пастыра.
9.10 Здароўе.
10.00, 12.00 Навіны (з субтытрамі).
10.10 «Смак».
10.30 Фільм з цыклу «Цікавае кіно».
11.20 «Проста сьмех!».
11.50 «Ералаш».
12.10 «Мурашы-забойцы».
13.00 «Праграма перадач на ўчора».
13.45 Дысноэй-клюб: «Геркулес».
14.10 Разумніцы й разумнікі.
14.50 Маст. фільм «Паварот лёсу».
16.30 «Бяз тэрміну даўнасьці»: «Робін Гуды» па-нашаму».
17.00 «КВК-2003». Прэм'ер-ліга.
18.55 «Апошні герой». «Канец гульні.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
20.55 «Розыгрыш».
22.00 «Залаты грамафон».
23.05 Баявік «Пекла».

● РТР

9.20 «Не сумуй!».
10.20 Сам сабе рэжысэр.
11.15 Круты маршрут.
12.15 Клюб сэнатараў.
13.00, 19.00 Весткі.
13.20 Маст. фільм «Кантрабанда».
15.00 Футбол. Чэмпіянат Расеі. «Растоў» (Растоў-на-Доне) — «Зэніт» (Санкт-Пецярбург). Жывая трансьляцыя з Растова-на-Доне.
17.00 Праграма «Вясёлы канцэрт-2».
19.25 Люстра.
19.50 «Сумленны дэтэктыў».
20.20 Аншляг.
21.20 Баявік «Загнаны».

● НТВ

9.05 Кулінарны паядынак.
10.00 Кватэрнае пытаньне.
10.55 Спорт «Лято 6 з 49».
11.0. 15.00 «Сёньня» з Кірылам Паздняковым.
11.15 Надвор'е на заўтра.
11.20 «Дзікі сьвет».
12.05 Камэдыя «Бэйб».
14.05 Свая гульня.
15.20 «Жаночы погляд».
15.55 Сэрыял «Калекцыя Даніэлы Стыл: толькі раз у жыцьці».
17.05 «Найноўшая гісторыя: любіце радзіму — маці вашу».
18.00 «Асабісты ўнёсак».
19.00 Баявік «Чырвоны зьмей».
21.05 Баявік «Дом ля дарогі».
23.35 Начныя музы.
0.05 «Стыль ад...».

● Эўраспорт

6.15 Матагонкі. Гран-пры. Аўстралія. Жывая трансьляцыя.
9.15 «Супэргоначны ўік-энд». Аўтачасопіс. Паўтор.
10.15 Матагонкі. Гран-пры. Аўстралія. Паўтор.
11.00 Футбол. Першыя матчы другога раўнду Кубку УЭФА. Паўтор.
12.00 Ралі. Корсыка. Паўтор.
12.30 Супэргоначны ўік-энд. Кубак сьвету. Монца. Жывая трансьляцыя.
13.30 Скачкі на батуце. Чэмпіянат сьвету. Ганоўэр.
14.30 Тэніс. WTA. 1-ы паўфінал. Цюрых. Жывая трансьляцыя.
16.00 Тэніс. WTA. 2-і паўфінал. Цюрых. Жывая трансьляцыя.
17.30 Скачкі на батуце. Чэмпіянат сьвету. Ганоўэр. Жывая трансьляцыя.
19.30 «Алімпійскія гульні». Часопіс. Паўтор.
20.00 Пляжны валейбол. Чэмпіянат сьвету. Мужчыны. Бразылія. Паўфінал.
22.30, 23.00 Экстрэмальныя віды спорту.
1.15 Ралі. Корсыка.

19 кастрычніка нядзеля

● БТ

7.35 «Дастань зорку». Музычна-забаўляльная праграма.
8.05 «Сузор'е надзей». Нацыянальны тэлевізійны конкурс юных талентаў.
8.35 Арсэнал.
9.00, 12.00, 15.00 Навіны.
9.05 Сэрыял «Вязень замку Іф».
9.55 Атрымай новыя мільёны з «Gallina Blanca».
10.00 «Кліп-абойма». Вынікі хіт-параду.
10.55 Падарожжа дылетанта. «Косава. Родныя мясьціны Тадэвуша Касьцюшкі».
11.20 Маст. фільм «Жыцьцё і дзіўныя прыгоды Рабінзона Круза».
12.55 Тэлеклюб «Ваша лята».
13.35 «Маскі-шоў».
14.00 Дак. сэрыял «Эпоха Станіслаўскага».
15.05 Спартыўныя танцы. Чэмпіянат сьвету. Фармэйшн.
15.45 «На скрыжаваньнях Эўропы». Нацыянальны тэлефэстываль песьні.
16.25 Маст. фільм «Ён разводзіцца, яна разводзіцца».
19.00 Маст. фільм «Зорная брама».
21.00 «У цэнтры ўвагі».
22.00 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. Відэачасопіс.
22.30 Футбол. Чэмпіянат Італіі. Матч тура.

● СТВ

6.30 «Дзікая плянэта»: «Востраў пінгвінаў». Дак. фільм.
7.25 «Хітkліф». Мультсэрыял.
7.50 «Супэрпарасея». Мультсэрыял.
8.15 «Бітлборгі». Тэлесэрыял.
8.35 Маст. фільм «Сардэчна запрашаем, ці Пабочным уваход забаронены».
9.45 «СТВ-спорт».
10.00, 20.20 «Аўтапанарама».
10.20 «Менск і менчукі».
10.30 «Сьвецкая хроніка».
10.45 «Філярманічны тыдзень».
10.50 «Запрашаем паскардзіцца...».
11.00 «Арт-экспрэс». Культурнае жыцьцё сталіцы.
11.15 «Плянэта людзей».
11.30 «Без макіяжу».
11.50, 0.05 «Каханьне імпэратара». Тэлесэрыял.
12.45 «Добры дзень, доктар!».
13.05 Маст. фільм «Зямля Саньнікава».
15.05 «Дружная сямейка». Сэрыял.
16.05 «Найлепшыя шоў сьвету» з Урмасам Отам.
17.00 «Іншае жыцьцё». Тэлесэрыял.
18.25 «168 гадзін».
19.15 «Навіны сусьветнай шоў-індустрыі».
19.45 «Пакуль гарыць сьвечка...».
20.40 «Асабісты інтэрас».
21.20 «Турпаход».
21.30 «24 гадзіны».
21.50 Кіно: мэлядрама «Агні «Сьвятога Эльма».
23.50 «Навіны СНД».

● Лад

8.05 Мультыклюб.
9.00 «Не зявай!».
9.40 Дак. сэрыял «Ахоўнікі прыроды.
10.05 Мэлядрама «Трапяткія сэрцы».
11.25 Сад мары.
11.55 Мультсэрыял «Трышчан ды Ізота».
12.20 Маст. фільм «Канікулы Пятрова і Васечкіна звычайныя і неймаверныя».
14.35 «Іншыя танцы».
14.40 Дак. сэрыял «У розных строях».
15.05 «Бюро знаходак». Іранічныя замалёўкі.
15.30 «Сьвятло далёкай зоркі. Тамара Бастун».
16.00 Сэрыял «Век танцу».
16.55 «Імгненьні асобы». Гістарычныя дасьледаваньні.
17.20 Міжнародны конкурс мадэльераў-дызайнэраў і мадэльных агенцтваў «Белая амфара-2003». Частка 2-я.
17.45 Камэдыя «Беражыце жанчын». 2-я сэрыя.
18.50 Сэрыял «Сакрэтны фарватэр».
20.00 Навіны.
20.10 Тэлебаромэтар. Прагноз надвор'я.
20.25 Камэдыя «Дзяўчына з характарам».
21.45 Маст. фільм «Аповесьць пра бедных закаханых».

● АНТ

8.00 Сэрыял «Твінісы».
8.20 Служу Айчыне!
8.50 Дыснэй-клюб: «Легенда пра Тарзана».
9.15 «У сьвеце жывёл».
10.00, 12.00 Навіны (з субтытрамі).
10.10 «Падарожныя нататкі».
10.30 Пакуль усе дома.
11.10 Дог-шоў.
11.55 «Ералаш».
12.10 Апошні праект Юрыя Сянкевіча. «Калі заўтра на Марс».
12.40 «Дачнікі».
13.30 Сьмехапанарама.
14.00 Дыснэй-клюб: «Мышыны дом».
14.25 Ток-шоў «Выбар».
15.05 КВК. Вышэйшая ліга.
17.25 Прагулкі зь пячорным чалавекам у цыкле «Жывая прырода».
18.30 Маст. фільм «Дзеці шпіёнаў-2. Востраў няспраўджаных надзей».
20.30 Контуры.
21.15 Маст. фільм «Шосты дзень».
23.25 Камэдыя «Камуфляж».

● РТР

9.05 «Гарадок».
9.40 «Сто да аднаго».
10.30 Вакол сьвету.
11.25 Дыялёгі пра жывёл.
12.15 Парлямэнцкая гадзіна.
13.00 Весткі.
13.20 Камэдыя «Матыльда».
15.15 Гульня «Форт Баярд».
17.00 Юбілейная вечарына, прысьвечаная 30-годзьдзю ансамблю МУС.
18.50 У «Гарадку».
19.00 Весткі тыдня.
20.00 Спэцыяльны карэспандэнт.
20.25 Маст. фільм «Дзікі, дзікі Вэст».
22.35 Маст. фільм «Абіцель зла».

● НТВ

9.10 «Расьліннае жыцьцё».
9.45 Вайсковая справа.
10.20 «Апэльсінавы сок».
10.55 Гуляем у «Кено».
11.00, 15.00 «Сёньня» з Кірылам Паздняковым.
11.10 Надвор'е на заўтра.
11.15 Усё адразу!
12.05 Маст. фільм «Стрынгер».
13.55 Смачныя гісторыі.
14.05 Свая гульня.
15.20 «Іх норавы».
16.10 Сэрыял «Калекцыя Даніэлы Стыл: толькі раз у жыцьці».
17.15 Злачынства ў стылі «мадэрн»: маскоўская пачвара.
17.50 Маст. фільм «К-9, альбо Собачая работа».
20.00 «Надоечы».
21.30 Фактар страху.

● Эўраспорт

5.00 Матагонкі. Гран-пры. Аўстралія. Жывая трансьляцыя.
9.00, 15.00 Матагонкі. Гран-пры. Аўстралія. Паўтор.
9.30 Ралі. Корсыка. Паўтор.
10.00, 16.00 Супэргоначны ўік-энд. Чэмпіянат сьвету. Монца. Жывая трансьляцыя.
11.00 Матагонкі. Гран-пры. Аўстралія. Паўтор.
13.00 Супэрбайк. Чэмпіянат сьвету. Францыя. Жывая трансьляцыя.
14.00 Супэрспорт. Чэмпіянат сьвету. Францыя. Жывая трансьляцыя.
17.45 Тэніс. WTA. Фінал. Цюрых.
18.45 Скачкі на батуце. Чэмпіянат сьвету. Ганоўэр.
19.30 Супэрбайк. Чэмпіянат сьвету. Францыя.
20.00 Супэргоначны ўік-энд. Чэмпіянат сьвету. Монца. Спэцыяльны агляд.
21.00 Пляжны валейбол. Чэмпіянат сьвету. Мужчыны. Бразылія.Фінал.
22.00 Аўтагонкі сэрыі Наскар. Шарлот.
23.00 Экстрэмальныя віды спорту.
1.15 Ралі. Корсыка.

ДЗЕ ВАРТА БЫЦЬ

Паўлінка

АРЦЁМ ЛЯВА

Ліцэйскі тэатар існуе ўжо пяць гадоў і за гэты час зьдзейсьніў каля дзесяці пастановак. Ён браў удзел у фэстывалях франкафонных тэатраў, дзе атрымліваў самыя высокія ацэнкі. Самым значным і гучным ліцэйскім праектам стаў “Народны альбом” — мюзыкл-п'еса паводле аднайменнае кружэлкі.

Апошні ж год ліцэісты разам зь Сяргеем Патаранскім займаліся пастаноўкай купалаўскай “Паўлінкі”. Пад кіраўніцтвам рэжысэра “Паўлінка” набыла складаны псыхалягічны характар, пэсымістычны канец з прысмакам сучаснасьці. Два разы “Паўлінка” ўжо зьяўлялася на сцэне, гэта было яшчэ ў ліцэйскіх мурах на Кірава, 21. Чарговыя паказы чакаюць нас **19 кастрычніка** на Ўправе БНФ (пачатак а 17.00, вечарына прымеркаваная да 15-годзьдзя Фронту) і **4 лістапада** ў музэі імя Янкі Купалы, (а 15.00, на імпрэзе ў гонар Паўліны Мядзёлкі — першай выканаўцы ролі Паўлінкі).

На здымку: Выхад удзельнікаў спэктаклю да гледача ў апошні сэзон у будынку ліцэю.

20 кастрычніка панядзелак

● БТ

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.00 Навіны.
7.05, 8.10 "Добрай раніцы, Беларусь!".
9.05 "У цэнтры ўвагі.
9.55, 14.05, 15.30, 17.05, 19.15 "Між іншым...".
10.05 "36,6".
10.35 Падарожжа дылетанта. "Горад Косава. Родныя мясьціны Тадэвуша Касьцюшкі".
11.05 "Шпілька".
11.30 "Сузор'е надзей". Нацыянальны тэлевізійны конкурс юных талентаў.
12.10 Спэцыяльны рэпартаж. "Над прорвай у мане". Фільм 2-і "Жыцьцё ў СІЗА".
12.25 Маст. фільм "Жыцьцё і дзіўныя прыгоды Рабінзона Круза".
14.10 Тэлеклюб "Ваша лята".
14.50 "А ці ведаеце вы?".
15.10 "Маскі-шоў".
15.35 Сэрыял "Пярэварацень у школьным гарадку".
16.05 "Кліп-абойма". Вынікі хіт-параду.
18.05 Сэрыял "Ніра Вульф і Арчы Гудвін". Фільм "Уваскрэснуць, каб памерці".
19.05 "Зона Ікс".
19.25 Баявік "Чырвоны дракон".
21.00 "Панарама". Інфармацыйны канал.
21.40 Мастацкая гімнастыка. Міжнародны турнір сэрыі "Гран-пры".
23.20 "Час спорту".
23.45 "Дастань зорку". Музычна-забаўляльная праграма.

● СТВ

6.25, 15.25 "Паўэр рэйнджэрз, ці Магутныя рэйнджэры". Тэлесэрыял.
6.50 "Блізьняты лёсу". Мультсэрыял.
7.30 "168 гадзін".
8.20 "Менск і менчукі".
8.30, 22.50 "Тэхналёгія".
8.40 Кіно: камэдыя "Халасьцяк".
10.15 "Асабісты інтэрас".
10.55 "З дакладных крыніц".
11.15 "Турпаход".
11.25 "Дзікая плянэта": "Дзіўныя жывёлы". Дак. фільм.
12.00 "Сапраўднае каханьне".
12.55 "Дыялёг з усім сьветам": "Дарога да храму". Дак. фільм.
13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 гадзіны".
13.55, 18.35 "Смак забойства". Тэлесэрыял.
15.00 "Супэршоў братоў Марыё". Мультсэрыял.
15.50 "Маска". Мультсэрыял.
16.50 Кіно: тэлефільм "Сямнаццаць імгненьняў вясны".
17.55 "Меншчына. Людзі, падзеі, факты".
18.05 "Партрэт у інтэр'еры".
18.20 "Арт-экспрэс". Культурнае жыцьцё сталіцы.
19.55 "СТВ-спорт".
20.15 "Добры вечар, маленькі...".
20.30 Кіно: трылер "Фанат".
23.00 "Навіны СНД".
23.15 "Сталічны футбол з Георгіем Кандрацьевым".
23.45 Кіно: фільм жахаў "Кракадзіл-2: Сьмяротны танец".

● ЛАД

7.00, 14.00, 20.00 Навіны.
7.10 Мэлядрама "Аповесьць пра бедных закаханых".
8.50 "Небясьпечнае гарэзаваньне". Мультфільм.
9.00 "Сад мары".
9.30 "Наша спадчына". "Мірскі замак".
9.40 "Тэлебаромэтар".
9.55 "Іншыя танцы".
10.00 "Паміж намі, жанчынамі".
10.20 "Яго вялікасьць Тэатар".
11.15, 13.10 "Звычайны незвычайны дзень". Сямейны канал.
11.50 Камэдыя "Дзяўчына з характарам".
13.35 "Шэрая шыйка". Мультфільм.
14.10 Музычная казка "Горад майстроў".
15.30 "Крот і лекі". Мультфільм.
16.00 "Не зявай!".
16.10 "Бум".
16.35 Дэтэктыў "Шарада".
18.35 Камэдыя "Трактарысты".
20.15 Калыханка.
20.30 "Справы сямейныя".
21.15 Мэлядрама "Скарлет". 1-я сэрыя.
22.05 Сэрыял "Пецярбурскія тайны".

● АНТ

8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 22.55 Нашы навіны.
8.05 "Добрай раніцы".
9.05 Контуры.
9.50 Маст. фільм "Дзеці шпіёнаў-2. Востраў няспраўджаных мар".
11.30 Сьледзтва вядзе Калабкоў.
15.00 "Горад жанчын". Тэлевізійнае шоў.
15.45, 23.10 "Фабрыка зорак-3".
16.10 Сэрыял "Бераг мары".
17.00 "Вялікае мыцьцё".
18.15 Чакай мяне.
19.10 "Зямля каханьня, зямля надзеі". Сэрыял.
20.00 Час.
21.05 Ток-шоў "Выбар".
21.50 Сэрыял "Забойная сіла: Блакітны бераг".
23.35 "Чалавек і закон".

● РТР

10.45 "Кароткае замыканьне". Ток-шоў.
11.40 У "Гарадку".
11.50 Весткі тыдня.
18.00 "Камісар Рэкс". Тэлесэрыял.
19.00 Весткі.
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Дабранач, дзеці!
19.55 Сэрыял "Каменская-3. Сёмая ахвяра".
21.00 Сэрыял "Баязэт".
22.00 Весткі+.
22.20 "Чорны генэрал".
23.15 Весткі. Дзяжурная часьць.
23.30 Народны артыст.

● НТВ

9.00 Сёньня раніцай.
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 "Надоечы".
11.00, 16.00 "Сёньня" з Вольгай Бяловай.
14.35 Ток-шоў "Прынцып даміно".
16.30 Сэрыял "Кодэкс гонару".
17.35 "Увага: вышук!".
18.00 "Сёньня" зь Міхаілам Асокіным.
18.35 Маст. фільм "Антыкілер".
19.50 Сэрыял "Чорны крумкач-2".
21.00 "Краіна і сьвет".
21.35 Чырвоная страла.
21.50 Сэрыял "Кліент заўсёды мёртвы".

● Эўраспорт

9.30 Матагонкі. Гран-пры. Аўстралія. Паўтор.
11.00 Супэрбайк. Чэмпіянат сьвету. Францыя. Паўтор.
12.00 Ралі. Корсыка. Паўтор.
12.30 Тэніс. WTA. Фінал. Цюрых. Паўтор.
13.30 Скачкі на батуце. Чэмпіянат сьвету. Гановэр. Паўтор.
15.00 Пляжны валейбол. Чэмпіянат сьвету. Мужчыны. Бразылія. Фінал. Паўтор.
16.00 Футбол. Зборнік Лігі чэмпіёнаў. Часопіс.
18.00 Бокс. Чэмпіянат Эўропы. Паўтор.
19.30 Эўрагалы. Футбольны часопіс.
20.45 Ралі. Корсыка. Паўтор.
21.15 К-1. Сусьветнае Гран-пры. Осака.
23.15 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. "Шчасьлівая гадзіна". Часопіс.
0.15 "Эўрагалы". Футбольны часопіс. Паўтор.

21 кастрычніка аўторак

БТ

7.00, 8.00, 15.0. 16.00, 17.00, 18.00, 19.00 Навіны.
7.05, 8.10 "Добрай раніцы, Беларусь!" + "Кліп-абойма".
8.45, 16.45, 23.45 "Мая краіна".
15.10 Футбол. Чэмпіянат Італіі. Відэаагляд туру.
15.35 Сэрыял "Пярэварацень у школьным гарадку".
16.05 "5х5" + "Кліп-абойма".
17.05 "Між іншым...".
17.10 "Псі-фактар". Сэрыял.
17.55, 23.55 "Кліп-абойма".
18.05 Сэрыял "Ніра Вульф і Арчы Гудвін". Фільм "Уваскрэснуць, каб памерці".
19.05 Маст. фільм "Сваякі".
21.00 "Панарама". Інфармацыйны канал.
21.40 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. "Дынама-Кіеў" (Украіна) - "Арсэнал" (Расея) Жывая трансьляцыя з Кіева. У перапынку: Навіны, Прагноз надвор'я, "Кліп-абойма".
23.55 "Кліп-абойма".
0.15 Футбол. Дзёньнік Лігі чэмпіёнаў.

СТВ

6.25, 15.25 "Паўэр рэйнджэрз, ці Магутныя рэйнджэры". Тэлесэрыял.
6.50 "Блізьняты лёсу". Мультсэрыял.
7.30, 13.30, 16.30, 19.30. 22.30 "24 гадзіны".
7.50, 19.55 "СТВ-спорт".
8.15, 17.55 "Меншчына. Людзі, падзеі, факты".
8.25, 22.50 "Тэхналёгія".
8.35 Кіно: трылер "Фанат".
10.25 "Сталічны футбол з Георгіем Кандрацьевым".
10.50 "Пакуль гарыць сьвечка...".
11.25 "Дзікая плянэта": "Дзіўныя жывёлы". Дак. фільм.
12.00 "Сапраўднае каханьне".
12.55 "Відавочца".
13.55 "Смак забойства". Тэлесэрыял.
15.00 "Супэршоў братоў Марыё". Мультсэрыял.
15.50 "Маска". Мультсэрыял.
16.50 Кіно: тэлефільм "Сямнаццаць імгненьняў вясны".
18.05 "Добры дзень, доктар!".
18.20 "Менск і менчукі".
18.30 "Тэма дня".
18.40 "Навошта табе алібі?". Тэлесэрыял.
20.05 "Запрашаем паскардзіцца...".
20.15 "Добры вечар, маленькі...".
20.30 "Закон і крымінал".
20.45 Кіно: баявік "Аўганец-2".
23.00 "Навіны СНД".
23.20 Кіно: трылер "Пяшчотны падман".

ЛАД

7.00, 14.00, 20.00 Навіны.
7.10 "Алё! Я вас чую". Мультфільм.
7.30 "Вакол шпіёны". Мультсэрыял.
7.50 "Настаўніцкая".
8.05, 22.05 "Пецярбурскія тайны". Сэрыял.
9.00 "Правінцыйныя гісторыі".
9.30 "Імгненьні вечнасьці". Гістарычныя расьсьледаваньні.
9.55 "Бярэзінскі запаведнік". Дак. фільм.
10.05 "Паміж намі, жанчынамі".
10.25, 21.15 Мэлядрама "Скарлет".
11.15, 13.15 "Звычайны незвычайны дзень".
11.50 Камэдыя "Трактарысты".
13.40 "Мацак". Мультфільм.
14.15, 15.50 "Не зявай!".
14.50 "Хто першы?", "На лецішчы". Мультфільмы.
15.20 Сэрыял "Сабакава жыцьцё".
15.45 "Крот-садавод". Мультфільм.
16.00 "Бум".
16.30 "Рынкі сьвету". Дак. сэрыял.
16.55 "Росчырк часу".
17.10 "Я — артыстка...". Сьпявачка Надзея Мікуліч.
17.30 "А сон мне прысьніўся дзіўны...". Паэтычная кампазыцыя.
17.55 "Магістраль". Дак. фільм.
18.15 Мэлядрама "Дні каханьня".
20.15 Калыханка.
20.30 "Справы сямейныя".
23.05 Настольны тэніс. Кваліфікацыйны матч чэмпіянату Эўропы. Мужчыны. Беларусь — Польшча.

АНТ

8.0. 9.00, 18.00, 20.30, 23.15 Нашы навіны.
8.05 "Добрай раніцы".
9.05, 19.10 "Зямля каханьня, зямля надзеі". Сэрыял.
9.50, 22.10 Сэрыял "Забойная сіла: Блакітны бераг".
10.45 Баявік "Вялікі Мэрлін".
11.40 Дыснэй-клюб: "Кім Пяць-з-плюсам".
15.05 "Горад жанчын". Тэлевізійнае шоў.
15.45, 23.50 "Фабрыка зорак-3".
16.10 Сэрыял "Бераг мары".
17.00 "Вялікае мыцьцё".
18.15 "Куміры".
18.40 "Проста сьмех!".
20.00 Час.
21.05 Сэрыял "Уцёкі".
23.30 "Ня толькі пра футбол".
0.15 "На футболе".

РТР

18.00 "Камісар Рэкс". Тэлесэрыял.
19.00 Весткі.
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Дабранач, дзеці!
19.55 Сэрыял "Каменская-3. Сёмая ахвяра".
21.00 Сэрыял "Баязэт".
22.00 Весткі+.
22.20 "Хто страляў у Леніна?".
23.15 Весткі. Дзяжурная часьць.
23.30 Народны артыст.

НТВ

9.00 Сёньня раніцай.
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 "Іх норавы".
10.15 Ток-шоў "Краіна парад".
11.00, 16.00 "Сёньня" з Вольгай Бяловай.
14.35 Ток-шоў "Прынцып даміно".
16.30 Сэрыял "Кодэкс гонару".
17.35 Тэрыторыя выжываньня.
18.00 "Сёньня" зь Міхаілам Асокіным.
18.20 Сэрыял "Антыкілер".
21.35 "Краіна і сьвет".
22.10 Сэрыял "Кліент заўсёды мёртвы".

Эўраспорт

10.00, 13.00 Эўрагалы. Футбольны часопіс. Паўтор.
11.00, 18.00 Футбол. Зборнік Лігі чэмпіёнаў. Часопіс. Паўтор.
14.00, 20.00 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. "Шчасьлівая гадзіна". Часопіс. Паўтор.
15.00 Тэніс. WTA. Лінц. Дзень другі. Жывая трансьляцыя.
21.00 Бокс. Чэмпіянат Эўропы. Паўтор.
22.00 Бокс. Чэмпіянат Францыі.
0.00 "Алімпійскія гульні". Часопіс.
0.45 Аўтагонкі сэрыі "Індыкар".
1.45 Матагонкі.

22 кастрычніка серада

БТ

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00 Навіны.
7.05, 8.10 "Добрай раніцы, Беларусь!" + "Кліп-абойма".
9.05, 10.45, 20.45, 23.40 "Мая краіна".
9.15 Маст. фільм "Восеньскія сны".
11.05 Сэрыял "Ніра Вульф і Арчы Гудвін". Фільм "Уваскрэснуць, каб памерці".
12.10 Маст. фільм "Сваякі".
14.10, 15.30, 17.05, 0.00 "Між іншым...".
14.15 Тэлегульня "Аднакласьнікі".
15.10 "Маскі-шоў".
15.35 Сэрыял "Пярэварацень у школьным гарадку". Заключная сэрыя.
16.05 "5х5" + "Кліп-абойма".
17.10 "Псі-фактар". Сэрыял.
17.55, 23.55 "Кліп-абойма".
18.05 Сэрыял "Ніра Вульф і Арчы Гудвін". Фільм "Голас зь іншага сьвету".
19.05 Маст. фільм "Кахае, не кахае".
21.00 "Панарама". Інфармацыйны канал.
21.40 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. "Чэлсі" (Англія) — "Ляцыё" (Італія). Жывая трансьляцыя з Англіі. У перапынку: Навіны, Прагноз надвор'я, "Кліп-абойма".
0.10 Футбол. Дзёньнік Лігі чэмпіёнаў.

СТВ

6.25, 15.25 "Паўэр рэйнджэрз, ці Магутныя рэйнджэры". Тэлесэрыял.
6.50 "Блізьняты лёсу". Мультсэрыял.
7.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 гадзіны".
7.50, 19.55 "СТВ-спорт".
8.05, 17.55 "Меншчына. Людзі, падзеі, факты".
8.15 "Менск і менчукі".
8.25, 22.50 "Тэхналёгія".
8.35 Кіно: баявік "Аўганец-2".
10.15 "Запрашаем паскардзіцца".
10.25, 20.25 "Аўтапанарама".
10.40 Дак. фільм "Серафім".
11.15 "Закон і крымінал".
11.30 "Дзікая плянэта": "Дзіўныя жывёлы". Дак. фільм.
12.00 "Сапраўднае каханьне".
12.55 "Такая прафэсія".
13.55, 18.35 "Навошта табе алібі?". Тэлесэрыял.
15.00 "Супэршоў братоў Марыё". Мультсэрыял.
15.50 "Маска". Мультсэрыял.
16.50 Кіно: тэлефільм "Сямнаццаць імгненьняў вясны".
18.05 Дак. фільм "Сьцяжынка, сьцежка, шлях".
20.10 "Добры вечар, маленькі...".
20.45 Кіно: баявік "Бітва з дэманам".
23.00 "Навіны СНД".
23.20 "Ілюзіён": трагікамэдыя "Джульета і духі".

ЛАД

7.00, 14.00, 20.00 Навіны.
7.10 "Мыйдадзір". Мультфільм.
7.30 "Вакол шпіёны". Мультсэрыял.
7.50 "Эх, паказка, паказка".
8.5. 22.05 "Пецярбурскія тайны". Сэрыял.
9.00 Міжнародны конкурс мадэльераў-дызайнэраў і мадэльных агенцтваў "Белая амфара-2003".Частка 1-я.
9.30 "Ёсьць толькі міг...".
9.55 "Імгненьні". Ансамбль "Госьціца".
10.05 "Паміж намі, жанчынамі".
10.25, 21.15 Мэлядрама "Скарлет".
11.15, 13.30 "Звычайны незвычайны дзень". Сямейны канал.
11.50 Мэлядрама "Дні каханьня".
14.15 Мультыклюб.
15.05 Сэрыял "Сабакава жыцьцё".
15.30 "Крот і вожык". Мультфільм.
15.40 "Не зявай!".
15.50 "Бум".
16.15 "Чароўны голас Джэльсаміна". Маст. фільм.
18.30 Маст. фільм "Белыя росы".
20.15 Калыханка.
20.30 "Справы сямейныя".

АНТ

8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 23.15 Нашы навіны.
8.05 "Добрай раніцы".
9.05, 19.10 "Зямля каханьня, зямля надзеі". Сэрыял.
9.50 Сэрыял "Забойная сіла: Блакітны бераг".
10.45 Баявік "Вялікі Мэрлін".
11.40 "Ня толькі пра футбол".
12.00 Дыснэй-клюб: "Цуды на віражах".
14.20 Маст. фільм "Расклад на пасьлязаўтра".
15.45, 23.30 "Фабрыка зорак-3".
16.10 Сэрыял "Бераг мары".
17.00 "Вялікае мыцьцё".
18.15 "Новы дзень". Шукальнікі. "Расейская мумія".
18.40 "Гісторыя каханьня".
20.00 Час.
21.05 Сэрыял "Уцёкі".
22.10 Сэрыял "Забойная сіла: Бабіна лета".
23.55 "Чалавечыя інстынкты". Фільм заключны.

РТР

7.45, 19.55 Сэрыял "Каменская-3. Сёмая ахвяра".
8.45 Сам сабе рэжысэр.
9.45, 22.50 Весткі. Дзяжурная часьць.
10.00, 19.00 Весткі.
18.00 "Камісар Рэкс". Тэлесэрыял.
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Дабранач, дзеці!
21.00 Сэрыял "Баязэт".
22.00 Весткі+.
22.20 Праграма "Бяз гальштука".
23.05 Народны артыст.

НТВ

9.00 Сёньня раніцай.
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 Кулінарны паядынак.
10.20 Ток-шоў "Краіна парад".
11.00, 16.00 "Сёньня" з Вольгай Бяловай.
14.35 Ток-шоў "Прынцып даміно".
16.30 Сэрыял "Кодэкс гонару".
17.35 Шчырае прызнаньне.
18.00 "Сёньня" зь Міхаілам Асокіным.
18.35 Маст. фільм "Антыкілер".
19.50 Сэрыял "Чорны крумкач-2".
21.00 "Краіна і сьвет".
21.35 Чырвоная страла.
21.50 Сэрыял "Кліент заўсёды мёртвы".

Эўраспорт

9.30, 10.00 Экстрэмальныя віды спорту. Паўтор.
10.30 "Алімпійскія гульні". Часопіс. Паўтор.
11.00 Тэніс. WTA. Лінц. Дзень другі. Паўтор.
12.00 Эўрагалы. Футбольны часопіс. Паўтор.
13.00 Бокс. Цяжкавагавікі. Рэно. Паўтор.
15.00 Тэніс. WTA. Лінц. Дзень трэці. Жывая трансьляцыя.
18.00 Тэніс. ATP. Базель. Дзень трэці. Жывая трансьляцыя.
20.45 Конны спорт. Кубак сьвету. Хельсынкі.
21.45 Ветразевы спорт.
22.15 Гольф. US PGA. Спэцыяльны агляд.
23.15 Гольф.
0.00 Вэлспорт. "Ян Ульрых на Тур дэ Франс". Часопіс. Паўтор.
1.15 Бокс. Паўтор.

23 кастрычніка чацьвер

● БТ

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.00 Навіны.
7.05. 8.10 "Добрай раніцы, Беларусь!" + "Кліп-абойма".
8.45, 14.45, 16.45, 20.45, 23.40 "Мая краіна".
9.05, 10.05 Мастацкая гімнастыка. Міжнародны турнір сэрыі "Гран-пры".
10.40 "Як шчаня вучылася плаваць", "Танечка, Цяўка, Топ і Нюша". Мультфільмы.
11.05 Сэрыял "Ніра Вульф і Арчы Гудвін". Фільм "Голас зь іншага сьвету".
12.10, 15.30, 17.05 "Між іншым...".
12.15, 13.05 Маст. фільм "Кахае, не кахае".
13.55, 17.55, 23.50 "Кліп-абойма".
14.05 "Кропка.
15.10 "Маскі-шоў".
15.35 Сэрыял "Чорная бездань".
16.05 "5х5" + "Кліп-абойма".
17.10 "Псі-фактар". Сэрыял.
18.05 Сэрыял "Ніра Вульф і Арчы Гудвін". Фільм заключны "Голас зь іншага сьвету".
19.05, 20.05 Баявік "Уцёкі з Нью-Ёрку".
21.00 "Панарама". Інфармацыйны канал.
21.40, 23.05 Маст. фільм "Незабыўнае".
0.05 "Новая калекцыя" Алега Лукашэвіча. "Вэнэцыя Кшыштафа Занусі".

● СТВ

6.25, 15.25 "Паўэр рэйнджэрз, ці Магутныя рэйнджэры". Тэлесэрыял.
6.50 "Блізьняты лёсу". Мультсэрыял.
7.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 гадзіны".
7.50, 19.55 "СТВ-спорт".
8.05, 17.55 "Меншчына. Людзі, падзеі, факты".
8.15 "Тэма дня".
8.25, 22.50 "Тэхналёгія".
8.35 Кіно: баявік "Бітва з дэманам".
10.05 "Партрэт у інтэр'еры".
10.20 "Без макіяжу".
10.40 Дак. фільм "Серафімавы браты".
11.15, 20.25 "Фільм, фільм, фільм".
11.30 "Дзікая плянэта": "Дзіўныя жывёлы". Дак. фільм.
12.00 "Сапраўднае каханьне".
12.55 "Усё для цябе".
13.55, 18.35 "Навошта табе алібі?". Тэлесэрыял.
15.00 "Супэршоў братоў Марыё". Мультсэрыял.
15.50 "Маска". Мультсэрыял.
16.50 Кіно: дэтэктыў "Прыватная асоба".
18.05 "Тэатральныя гісторыі".
18.20 "Плянэта людзей".
20.10 "Добры вечар, маленькі...".
20.40 "Маці Царкве служу ў Беларусі". Да 25-годзьдзя архіпастырскага служэньня Мітрапаліта Філарэта прысьвячаецца.
20.55 Баявік "Пад адхон".
23.00 "Навіны СНД".
23.15 "Навіны сусьветнай шоў-індустрыі".
23.50 Кіно: трылер "Пілігрым".

● ЛАД

7.00, 14.00, 20.00 Навіны.
7.10 "Крот у горадзе". Мультфільм.
7.40 "Бюро знаходак". Мультфільм.
8.05, 22.05 "Пецярбурскія тайны". Сэрыял.
9.00 Міжнародны конкурс мадэльераў-дызайнэраў і мадэльных агенцтваў "Белая амфара-2003".
9.30 "Здароўе".
9.55 Паэтычны радок.
10.05 "Паміж намі, жанчынамі".
10.30, 21.15 Мэлядрама "Скарлет".
11.15, 13.15 "Звычайны незвычайны дзень". Сямейны канал.
11.50 Маст. фільм "Белыя росы".
13.40 "Крот і легкавік". Мультфільм.
14.15 Мультыклюб.
15.05 Сэрыял "Сабакава жыцьцё".
15.30 "Крот і мастак", "Крот у заапарку". Мультфільм.
15.45 "Не зявай!".
15.55 "Бум".
16.30 "Зацюканы апостал". Тэлеспэктакль.
18.05 "Іншыя танцы".
18.15 Камэдыя "Разява".
20.15 "Калыханка".
20.30 "Справы сямейныя".

● АНТ

8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 23.15 Нашы навіны.
8.05 "Добрай раніцы".
9.05, 19.10 "Зямля каханьня, зямля надзеі". Сэрыял.
9.50 Сэрыял "Забойная сіла: Бабіна лета".
10.45 Баявік "Вялікі Мэрлін".
11.40 Дыснэй-клюб: "Баз і яго каманда".
15.00 "Горад жанчын". Тэлевізійнае шоў.
15.45, 23.30 "Фабрыка зорак-3".
16.10 Сэрыял "Бераг мары".
17.00 "Вялікае мыцьцё".
18.15 "Геніі і ліхадзеі".
18.40 Сьмехапанарама.
20.00 Час.
21.05 Сэрыял "Уцёкі".
22.10 Сэрыял "Забойная сіла: Прынцып віны".
23.55 Праграма "Вялікія гонкі".

● РТР

7.45. 19.55 Сэрыял "Каменская-3. Сёмая ахвяра".
8.45 Пакой сьмеху.
9.45, 23.15 Весткі. Дзяжурная часьць.
10.00, 19.00 Весткі.
18.00 "Камісар Рэкс". Тэлесэрыял.
19.30 Мясцовы час. Весткі - Масква.
19.50 Дабранач, дзеці!
21.00 Сэрыял "Баязэт".
22.00 Весткі+.
22.20 "Гістарычныя хронікі". "1904. Антон Чэхаў".
23.30 Народны артыст.

● НТВ

9.00 Сёньня раніцай.
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 Кватэрнае пытаньне.
10.15 Ток-шоў "Краіна парад".
11.00,16.00 "Сёньня" з Вольгай Бяловай.
14.35 Ток-шоў "Прынцып даміно".
16.30 Сэрыял "Кодэкс гонару".
17.35 "Тэатар вайсковых дзеяньняў". "Прафэсія — рэпарцёр".
18.00 "Сёньня" зь Міхаілам Асокіным.
18.40 Маст. фільм "Прывід тэатру".
21.00 "Краіна і сьвет".
21.35 Чырвоная страла.
21.50 "Да бар'еру".

● Эўраспорт

9.30 Гольф. US PGA. Спэцыяльны агляд. Паўтор.
10.30 Конны спорт. Кубак сьвету. Хельсынкі. Паўтор.
11.30 Тэніс. WTA. Лінц. Дзень трэці. Паўтор.
13.00 Бокс. Супэрцяжкавагавікі. Паўтор.
15.00 Тэніс. WTA. Лінц. Дзень чацьвёрты. Жывая трансьляцыя.
18.00, 21.00 Тэніс. ATP. Базэль. Дзень чацьвёрты. Жывая трансьляцыя.
20.30 Тэніс. WTA. Лінц. Дзень чацьвёрты. Паўтор.
22.30 Бокс. Міжнародныя спаборніцтвы. Сярэдняя вагавая катэгорыя. Эрфурт.
0.30 Ралі. Каталёнія.
1.00 Футбол. Выставачны матч Лігі чэмпіёнаў.

24 кастрычніка пятніца

● БТ
7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.00 Навіны.
7.05, 8.10 "Добрай раніцы, Беларусь!"
8.45, 14.45, 16.45, 20.45, 23.45 "Мая краіна".
9.05 Маст. фільм "Незабыўнае".
11.05 Сэрыял "Ніра Вульф і Арчы Гудвін". Фільм заключны "Голас зь іншага сьвету".
12.10, 14.05 "Між іншым...".
12.15 Баявік "Уцёкі з Нью-Ёрку".
13.55 "Кліп-абойма".
14.10 "На скрыжаваньнях Эўропы.
15.10 "Маскі-шоў".
15.30 "Між іншым...".
15.35 Сэрыял "Чорная бездань".
16.05 "5х5" + "Кліп-абойма".
17.05 Маст. фільм "Ашалелы аўтобус".
19.05 Камэдыя "Махляры".
21.00 "Панарама". Інфармацыйны канал.
21.40 Спэцыяльны рэпартаж "Над прорвай у мане". Фільм 3-і "Бяздонныя банкі".
21.50 Маст. фільм "Прыватнае расьсьледаваньне".
23.55 Трылер "Падарожнікі".

● СТВ
6.25, 15.20 "Паўэр рэйнджэрз, ці Магутныя рэйнджэры". Тэлесэрыял.
6.50 "Блізьняты лёсу". Мультсэрыял.
7.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.40 "24 гадзіны".
7.50, 19.55 "СТВ-спорт".
8.05, 17.55 "Меншчына. Людзі, падзеі, факты".
8.15, 18.20 "Менск і менчукі".
8.25, 23.00 "Тэхналёгія".
8.35 Кіно: баявік "Пад адхон".
10.10, 20.40 "Аўтапанарама".
10.25 "Канал гісторыі": "Кадылак". Дак. фільм.
11.10 "Тэатральныя гісторыі".
11.25 "Дзікая плянэта": "Дзіўныя вывёлы". Дак. фільм.
12.00 "Сапраўднае каханьне".
12.55 "Сусьветныя розыгрышы".
13.55, 18.35 "Навошта табе алібі?". Тэлесэрыял.
14.55 "Супэршоў братоў Марыё". Мультсэрыял.
15.45 "Маска". Мультсэрыял.
16.50 Кіно: дэтэктыў "Прыватная асоба".
18.05 "Філярмачыны тыдзень".
18.10 "Сьвецкая хроніка".
18.25 "Тэма дня".
20.05 "Рэактыўны бокс".
20.20 "Добры вечар, маленькі...".
21.00 Кіно: трылер "Катастрофа".
23.10 "Навіны СНД".
23.30 Кіно: камэдыя "Баль ідалаў".

● ЛАД
7.00, 14.00, 20.00 Навіны.
7.10 "Жывыя сьведкі ледавікоў". Падарожжа ў гісторыю прыроды Беларусі.
7.55 "Упершыню на арэне". Мультфільм.
8.05, 22.10 "Пецярбурскія тайны". Сэрыял.
9.00 "Сьвятло далёкай зоркі. Тамара Бастун".
9.30 "Сьпявай, душа!". "Куточак мой родны...".
10.00 "Іншыя танцы".
10.05 "Паміж намі, жанчынамі".
10.25, 21.15 Мэлядрама "Скарлет".
11.15 "Звычайны незвычайны дзень". Сямейны канал.
11.50 Камэдыя "Разява".
13.30 "Час кіно".
14.10 "Масква — Менск".
14.25 Фільм-казка "Галёшы шчасьця".
15.55 "Час кіно".
16.20 Камэдыя "Вар'яты на стадыёне".
17.50 Дэтэктыў "Памылка Тоні Вэндыса".
20.15 "Калыханка".
20.30 "Справы сямейныя".

● АНТ
8.00, 9.00, 18.00, 20.30, 23.55 Нашы навіны.
8.05 "Добрай раніцы".
9.05 "Зямля каханьня, зямля надзеі". Сэрыял.
9.50 Сэрыял "Забойная сіла: Прынцып віны".
10.45 Баявік "Вялікі Мэрлін". Заключная сэрыя.
11.40 Сэрыял "Твінісы".
15.05 "Горад жанчын". Тэлевізійнае шоў.
15.45, 21.05 "Фабрыка зорак-3".
16.10 Сэрыял "Бераг мары".
17.00 "Апошні герой". "Канец гульні".
18.15 "Жарт за жартам".
18.50 "Поле цудаў".
20.00 Час.
22.30 "Што? Дзе? Калі?".
0.10 Баявік "Згубленыя ў космасе".

● РТР
7.45 Сэрыял "Каменская-3. Сёмая ахвяра".
8.45 Аншляг.
9.45 Весткі. Дзяжурная часьць.
10.00, 19.00 Весткі.
18.05 "Другая палова". Супэр-шоў.
19.30 Мясцовы час. Весткі — Масква.
19.50 Дабранач, дзеці!
19.55 Народны артыст.
20.50 Юбілейная вечарына Аркадзя Арканава.
23.10 Вынікі галасаваньня "Народны артыст — Ваш выбар!"

● НТВ
9.00 Сёньня раніцай.
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 Фактар страху.
10.15 Ток-шоў "Краіна парад".
11.00, 16.00 "Сёньня" з Вольгай Бялявай.
14.35 Ток-шоў "Прынцып даміно".
16.30 Дэтэктыў "Яна напісала забойства".
17.30 "Нацыянальная бясьпека. Вялікая ядзерная: апошні рубеж".
18.00 "Сёньня" зь Міхаілам Асокіным.
18.35 "Свабода слова".
19.55 Губэрнатар Каліфорніі Арнольд Шварцэнэгер у баевіку "Сьціраецель".
22.25 Супэрбокс: Флойд Мэйвэзэр супраць Хасэ Кастыльё.
23.25 Начныя музы.
23.55 "Стыль ад...".

● Эўраспорт
9.30 Ралі. Каталёнія. Паўтор.
10.0. 18.00 Футбол. Уся Ліга чэмпіёнаў.
13.00 Тэніс. АТР. Санкт-Пецярбург. Чвэрцьфінал. Жывая трансьляцыя.
14.30 Футбол. Уся Ліга чэмпіёнаў.
16.30 Тэніс. WTA. Лінц. Чвэрцьфінал. Жывая трансьляцыя.
19.00 Тэніс. АТР. Базэль. Чвэрцьфінал. Жывая трансьляцыя.
20.30 Футбол. Выходныя зь Лігай чэмпіёнаў.
22.00 "Формула". Аўтачасопіс.
22.30 Ралі. Чэмпіянат сьвету. Корсыка. Агляд.
23.30 "Супэргонкачны ўік-энд". Часопіс.
1.00 Ралі. Каталёнія.
1.30 Экстрэмальныя віды спорту. Паўтор ад 21.10.

25 кастрычніка субота

● БТ
7.35 "Новая калекцыя" Алега Лукашэвіча. "Вэнэцыя Кшыштафа Занусі".
8.05 "Існасьць". Духоўная праграма.
8.30 "36,6".
9.00, 12.00, 15.00, 21.00 Навіны.
9.05 Сэрыял "Супрацьстаяньне".
10.00 "Усё нармальна, мама!".
10.45 "Шпілька".
11.15 Маст. фільм "Форт Саган". 1-я сэрыя.
12.05 "Форт Саган", працяг.
13.00 "Маскі-шоў".
13.20 "Кропка".
14.05 Дак. сэрыял "Эпоха Станіслаўскага". Заключная сэрыя.
15.10 Мастацкая гімнастыка. Шоў зорак сусьветнай гімнастыкі міжнароднага турніру сэрыі "Гран-пры".
16.40 "Лятучы карабель". Мультфільм.
17.00 Камэдыя "Чалавек ніадкуль".
18.20 Тэлегульня "Аднаклясьнікі".
19.00 Маст. фільм "Лантана".
21.15 "Вакол плянэты".
21.45 Камэдыя "Прыдуркі".
23.15 Маст. фільм "Рытм".

● СТВ
6.30 "Дзікая плянэта": "Сэкс і каханьне" з цыклу "Вынаходкі старажытных". Дак. фільм.
7.30 "Хітклiф". Мультсэрыял.
7.55 "Супэрпарася". Мультсэрыял.
8.20 "Бітлборгі". Тэлесэрыял.
8.30 Маст. фільм "Прынцэса на гарошыне".
10.00, 19.55 "СТВ-спорт".
10.15 "Рэактыўны бокс".
10.30 "Анфас".
10.45 "Разам".
11.15 "Партрэт у інтэр'еры".
11.30 Дак. фільм "Крэва".
11.50, 0.05 "Каханьне імпэратара".
12.50 Фантастычная камэдыя "Кін-дза-дза".
15.00 "Дружная сямейка".
16.00 "Усё для цябе".
16.30 "Клясыка гумару".
17.00 "Канал гісторыі": "Найлепшыя рэклямныя ролікі". Дак. фільм.
17.45 Баявік "Па мянушцы "Граміла".
19.30 "24 гадзіны".
20.15 Баявік "Гатовы да забойства".
22.00 "Навіны СНД".
22.15 "Арт-хаўз": драма "Гісторыя сапраўднага вар'яцтва".

● ЛАД
8.05 Мультыклюб.
9.00 "Мір вашаму дому".
9.10 "Правінцыйныя гісторыі".
9.35 Наша спадчына. "Мірскі замак".
9.50 Паэтычныя навэлы. Вершы Адама Міцкевіча.
10.00 Экран індыйскага кіно. "Зачараваны табой". 1-я сэрыя.
11.20 "Здароўе".
11.45 "Аранжавае горлачка". Мультфільм.
12.05 Мультсэрыял "Трышчан ды Ізота — забытая легенда".
12.30 Маст. фільм "Чараўнік Лала".
13.45 "Ёсьць толькі міг...".
14.10 "Настаўніцкая".
14.25 "Эх, показка, показка".
14.40 "Сьпявай, душа!". "Бабруйскія пераззвоны".
15.05 Памяці Эдыт Піяф. Дак. фільм "Гімн каханьня".
15.55 Сэрыял "Век танцу".
16.50 "Росчырк часу".
17.00 "Апафэоз палянэзу".
17.30 "Іншыя танцы".
17.35 Драма "Не страляйце ў белых лебедзяў". 1-я сэрыя.
18.45 Сэрыял "Сакрэтны фарватэр".
20.00 "Рэгіён".
20.30 Камэдыя "Сэрцы чатырох".
22.00 Камэдыя "Прысарам д'ябла".

● АНТ
8.00 Сэрыял "Твінісы".
8.20 Грай, гармонік любы!
8.55 Слова пастыра.
9.10 Здароўе.
10.00, 12.00 Навіны (з субтытрамі).
10.10 "Смак".
10.35 "Вяртаньне дадому. Наташа Каралёва. Кіеў".
11.15 Праграма перадач на ўчора.
12.10 "У пошуках лінкора "Бісмарк".
12.55 "Каб памяталі...".
13.30 "Падарожжы натураліста".
14.00 Дысней-клюб: "Геркулес".
14.25 Ералаш.
14.35 Разумніцы й разумнікі.
15.15 Маст. фільм "Справа пярэстых".
16.55 "Кáты". Частка 1-я.
17.25 Песьня году. Восень.
19.00 "Хто хоча стаць мільянэрам?".
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
20.55 "Апошні герой".
22.00 "Розыгрыш".
23.00 "Залаты грамафон".
0.10 Праграма "Найлепшыя кінаштукарствы году".

● РТР
9.20 "Не сумуй!".
10.20 Сам сабе рэжысэр.
11.15 Круты маршрут.
12.15 Клюб сэнатараў.
13.00, 19.00 Весткі.
13.20 Дэтэктыў "Груз без маркіроўкі".
15.00 Футбол. Чэмпіянат Расеі. "Зэніт" (Санкт-Пецярбург) — "Лякаматыў" (Масква). Жывая трансьляцыя з Санкт-Пецярбургу.
17.00 "Народны артыст" — хутка фінал!
17.10 "Розная бурда".
19.25 Люстра.
19.50 "Сумленны дэтэктыў".
20.20 Аншляг.
21.20 Дэтэктыў "Двайны пралік".

● НТВ
9.05 Кулінарны паядынак.
10.00 Кватэрнае пытаньне.
10.55 Спорт "Лято 6 з 49".
11.00, 15.00 "Сёньня" з Вольгай Бялявай.
11.15 Надвор'е на заўтра.
11.20 "Дзікі сьвет".
12.05 Маст. фільм "Парожні рэйс".
14.05 Свая гульня.
15.20 "Жаночы погляд".
15.55 Сэрыял "Скрадзены".
17.10 Найноўшая гісторыя: "Курск".
18.00 "Асабісты ўнёсак".
19.00 Маст. фільм "Сьмяцяр".
21.10 Трылер "Экзарцыст".
23.45 Начныя музы.
0.20 "Стыль ад...".

● Эўраспорт
9.30 Ралі. Каталёнія. Паўтор.
10.00 Футбол. Выходныя зь Лігай чэмпіёнаў.
13.00 Тэніс. АТР. Санкт-Пецярбург. Паўфінал. Жывая трансьляцыя.
14.30 Ралі. Каталёнія. Паўтор.
15.00 Тэніс. WTA. Лінц. Паўфінал. Жывая трансьляцыя.
18.00 Тэніс. АТР. Базэль. Паўфінал.
19.30 "Алімпійскія гульні". Часопіс. Паўтор.
20.00 Сумо. Басё.
21.00 Экстрэмальныя віды спорту. 2003 год.
23.30 Экстрэмальныя віды спорту.
0.15 К 1. Сусьветнае Гран-пры. Осака. Паўтор.
2.15 Ралі. Каталёнія.

26 кастрычніка нядзеля

● БТ
7.35 "Дастань зорку".
8.05 "Сузор'е надзей".
8.35 "Арсэнал".
9.00, 12.00, 15.00 Навіны.
9.05 Сэрыял "Супрацьстаяньне".
10.00 Атрымай новыя мільёны з "Gallina Blanca".
10.05 "Кліп-абойма". Вынікі хіт-параду.
11.00 Падарожжа дылетанта. "Вёска Сноў. Беларускі Ляс-Вэгас".
11.25, 12.05 Маст. фільм "Форт Саган". 2-я сэрыя.
13.00 Тэлеклюб "Ваша лята".
13.35 "Маскі-шоў".
14.00 "Сьмех і грэх...". Мультфільмы для дарослых.
14.05 Сэрыял "Багі і дэманы". Фільм 1-ы. "Зачараваныя зьмяёй".
15.05 "КВК". 1/3 фіналу Эўраліргі.
16.40 "На скрыжаваньнях Эўропы". Нацыянальны тэлефэстываль песьні.
17.25 Баявік "Авантурысты".
19.15 Мас. фільм "Фэстываль у Канах".
21.00 "У цэнтры ўвагі".
22.00 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. Відэачасопіс.
22.30 Футбол. Чэмпіянат Італіі. Матч туру.

● СТВ
6.30 "Дзікая плянэта": "Ягуар: паядальнік душ". Дак. фільм.
7.25 "Хітклiф". Мультсэрыял.
7.50 "Супэрпарася". Мультсэрыял.
8.15 "Бітлборгі". Тэлесэрыял.
8.35 Маст. фільм "Кот у ботах".
10.00 "СТВ-спорт".
10.10, 20.20 "Аўтапанарама".
10.30 "Менск і менчукі".
10.35 "Сьвецкая хроніка".
10.50 "Філярмачыны тыдзень".
10.55 "Запрашаем паскардзіцца...".
11.05 "Арт-экспрэс". Культурнае жыцьцё сталіцы.
11.20 "Плянэта людзей".
11.35 "Лёсу свайго гаспадыня".
11.55, 0.05 "Бафі". Тэлесэрыял.
12.45 "Добры дзень, доктар!".
13.05 Маст. фільм "Бязбацькаўшчына".
15.05 "Дружная сямейка".
16.10 "Найлепшыя шоў сьвету".
17.05 "Іншае жыцьцё". Сэрыял.
18.25 "168 гадзін".
19.15 "Душой выканаы палёт". "Стварэньне сьвету".
19.45 "Пакуль гарыць сьвечка...".
20.40 "Асабісты інтэрас".
21.20 "Турпаход".
21.30 "24 гадзіны".
21.50 Кіно: трылер "Шэсьць".
23.50 "Навіны СНД".

● ЛАД
8.05 Мультыклюб.
9.00 "Не зявай!".
9.40 Дак. сэрыял "Ахоўнікі прыроды".
10.05 Экран індыйскага кіно. "Зачараваны табой". 2-я сэрыя.
12.05 "Сад мары".
12.30 "Цуда-млынок". Мультфільм.
12.50 Мультсэрыял "Трышчан ды Ізота — забытая легенда".
13.15 Фільм-казка "Тры арэшкі для Папялушкі".
14.40 Дак. сэрыял "У розных строях".
15.05 "Бюро знаходак".
15.30 "Сьвятло далёкай зоркі".
16.00 Сэрыял "Век танцу".
16.55 "Імгненьні вечнасьці".
17.15 "Тэатар... Выбранае".
17.40 Драма "Не страляйце ў белых лебедзяў". 2-я сэрыя.
18.45 Сэрыял "Сакрэтны фарватэр". Заключная сэрыя.
20.00 Навіны.
20.10 Тэлебаромэтар. Прагноз надвор'я.
20.25 Камэдыя "Кубанскія казакі".
22.15 Камэдыя "Нябёсы над намі".

● АНТ
8.00 Сэрыял "Твінісы".
8.20 Армейскі магазын.
8.50 Дысней-клюб: "Легенда пра Тарзана".
9.15 "У сьвеце жывёл".
10.00, 12.00 Навіны (з субтытрамі).
10.10 "Падарожныя нататкі".
10.30 Пакуль усе дома.
11.15 Дог-шоў.
12.10 "Калі заўтра на Марс".
12.40 "Дачнікі".
13.25 Сьмехапанарама.
14.05 Дысней-клюб: "Мышыны дом".
14.30 Ералаш.
14.40 Ток-шоў "Выбар".
15.20 Маст. фільм "Джордж з джунгляў".
16.35 Канцэрт "Мэлёдыі і рытмы замежнай эстрады па-расейску".
18.30 "КВК-2003". Вышэйшая ліга.
20.30 Контуры.
21.20 Баявік "3000 міляў да Грэйслэнду".
23.30 Баявік "Чалавек прэзыдэнта".

● РТР
9.05 "Гарадок".
9.40 "Сто да аднаго".
10.30 Вакол сьвету.
11.25 Дыялёгі пра жывёл.
12.15 Парлямэнцкая гадзіна.
13.00 Весткі.
13.20 Маст. фільм "Жанчыны".
15.20 Гульня "Форт Баярд".
17.00 Клюб "Тэатар+ТБ".
18.50 У Гарадку.
19.00 Весткі тыдня.
20.00 Спэцыяльны карэспандэнт.
20.25 Маст. фільм "Каханак".
22.35 Маст. фільм "Сем".

● НТВ
9.10 "Расьліннае жыцьцё".
9.45 Вайсковая справа.
10.20 "Апэльсынавы сок".
10.55 Гуляем у "Кено".
11.00, 15.00 "Сёньня" з Вольгай Бялявай.
11.15 Надвор'е на заўтра.
11.20 Усё адразу!
12.05 Маст. фільм "Сьмяротная бітва".
13.55 Смачныя гісторыі.
14.05 Свая гульня.
15.20 "Іх норавы".
16.05 Сэрыял "Калекцыя Даніэлы Стыль: скрадзены".
17.05 Злачынства ў стылі "мадэрн": сьцыліянская абарона.
17.40 Маст. фільм "Нявеста, якая ўцякла".
20.00 "Надоечы".
21.30 Фактар страху.

● Эўраспорт
7.30 Аўтагонкі сэрыі "Карт". Аўстралія. Жывая трансьляцыя.
9.30 Ралі. Каталёнія. Паўтор.
10.30 Лыжныя гонкі. Кубак сьвету. Дзюсэльдорф. Спрынт.
13.00 Тэніс. АТР. Санкт-Пецярбург. Фінал. Жывая трансьляцыя.
14.30 Тэніс. WTA. Лінц. Фінал. Жывая трансьляцыя.
16.30 Тэніс. АТР. Базэль. Фінал. Жывая трансьляцыя.
18.00 Экстрэмальныя віды спорту. 2003 год.
20.00 Бокс. Сардынія. Паўтор.
20.45 Аўтагонкі сэрыі "Карт". Аўстралія. Паўтор.
21.45 Аўтагонкі сэрыі "Наскар". Мартынсвіл.
22.45 Сумо. Басё.
1.00 Ралі. Каталёнія.
1.30 Аўтагонкі. Гоначная сэрыя "Амэрыкан Леман".

ДЗЕ ВАРТА БЫЦЬ

Хтось крануўся крылаў

Вальжына Цярэшчанка

Чыста народнымі высілкамі ў Гомелі на студыі гуказапісу тутэйшага цэнтру культуры выйшаў сыгнальны наклад кампакт-дыску Вальжыны Цярэшчанкі. Спадарыня Вальжына — музыка "талакоўскага прызыву", знаная пераважна як аўтарка песьняў на вершы забароненых і паўзабароненых у БССР паэтаў (Алесь Гарун, Ларыса Геніюш). У альбом увайшло найлепшае зь яе канцэртнага рэпэртуару — аж 35 трэкаў. Значную частку займаюць народныя калядныя сьпевы. Сама Вальжына сябе сьціпла залічвае адно да мэдыятараў, што даносяць да люду пекныя ўзоры паэзіі. «Паэзія — перадусім», — зазначае сьпявачка. Але ж нельга ня ўразіцца і галасавым спэктрам спадарыні Вальжыны. Ня менш радуюць яе прачулыя дуэты (на плытцы іх пяць) з гомельскім бардам Зьмітром Вінаградавым. Прыдбаць альбом пакуль можна толькі на канцэртах спадарыні Вальжыны.

19 кастрычніка ў Мазыры ў Палацы культуры "Будаўнік" (вул.Пушкіна, 35) адбудзецца канцэрт Вальжыны Цярэшчанкі й прэзэнтацыя яе новага дыску. Пачатак а 17-й, квіток каштуе тысячу рублёў. Пасьля Мазыра яна наведае Бабруйск і Астравец.

Сяргей Балаханаў

КОШТЫ

На платныя прыватныя абвесткі (для прыватных асобаў), на старонку 16

Рэклямныя расцэнкі:

— да 20 словаў (тэкставы модуль)	— 2100 руб.
За кожныя наступныя 20 словаў (тэкставы модуль)	— 2100 руб.
Афармленая абвестка з улікам кошту арыгінал-макету за 1 кв. см.	— 360 руб.

Абвесткі палітычнага характару і ад грамадзкіх арганізацыяў аплачваюцца паводле рэклямных расцэнак для камэрцыйных абвестак.

Каб замовіць платную прыватную абвестку, трэба пераказаць грошы праз пошту на разьліковы рахунак: УНП 101155521. Рэдакцыя газэты «Наша Ніва», вул.Калектарная, 11. Р/р 3015212000012 у МГД ААТ «Белінвэстбанк», код 764.

На зваротным баку блянку паштовага пераказу ў сэктары «Для пісьмовых паведамленьняў» запісваецца дакладна й чытэльна тэкст абвесткі, тэлефон для сувязі і абавязкова дадаецца сказ: "За рэклямныя паслугі".

Даведкі праз т. (017) 284-73-29

Гарачыя выбары ў Азэрбайджане

Перадвыбарная кампанія ў Азэрбайджане сваім брудам пераўзышла іншыя постсавецкія выбары. На наступны дзень па 50-тысячным мітынгу апазыцыі ў цэнтры Баку, удзельнікі якога падтрымалі кандыдата ад партыі “Мусават” Ісу Гамбара, два чалавекі ў сталіцы спрабавалі ўчыніць самаспаленьне перад будынкам Цэнтравыбаркаму. Гэта былі сябры партыі “Муасір Мусават”. Такім чынам яны спрабавалі дабіцца адмены рэгістрацыі таго ж Ісы Гамбара ў якасьці кандыдата. Апазыцыя лічыць партыю “Муасір Мусават” створанай на грошы спэцслужбаў дзеля дэзарыентацыі выбарцаў. Іса Гамбар — самы папулярны лідэр раздробленай азэрбайджанскай апазыцыі.

AP

Спроба “самагубства” не ўдалася, абодва прадстаўнікі “Муасір Мусават” з апёкамі рознае цяжкасьці трапілі ў шпіталь. Іса Гамбар застаецца наймацнейшым канкурэнтам Ільхама Аліева, але няшмат шанцаў, што выбары, якія адбываюцца ў такой атмасфэры, будуць справядлівымі. Гейдар Аліеў на момант выбараў заставаўся ў клініцы ў Клівлендзе.

На выбарах працуе вялікая група незалежных беларускіх назіральнікаў на чале з кіраўніком Праваабарончага цэнтру “Вясна” Алесем Бяляцкім. На момант здачы нумару пра сваю перамогу заявілі і Аліеў, і Гамбар.

Узнагароды Гаўлу

Былы прэзыдэнт Чэхіі Вацлаў Гавал узнагароджаны найвышэйшымі дзяржаўнымі ордэнамі краіны. У аўторак яму ўручылі ордэн Белага Льва і ордэн Тамаша Масарыка (стваральніка Чэхаславаччыны). Гавал — першы паваенны прэзыдэнт, гэтак уганараваны. На ўрачыстасьць не зьявіліся толькі камуністы і цяперашні прэзыдэнт Чэхіі Вацлаў Клаўс — асабістыя ворагі Гаўла.

Хлусьлівая кніга пра Катынь у Расеі

Дасьледчык Юры Мухін у выдадзенай у Маскве кнізе “Антырасейская подласьць” на амаль 800 старонках спрабуе давесьці, што польскіх афіцэраў у Катыні, Харкаве і Медным расстралялі не НКВД, а гітлераўцы, — як на працягу многіх год і сьцьвярджала савецкая прапаганда. Ён заяўляе, што падпісаныя Сталіным дакумэнты, у якіх загадвалася расстраляць польскіх афіцэраў, былі сфабрыкаваныя ў лябараторыях КГБ незадоўга перад распадам СССР. “У 80-х гэтую правакацыю спрабавалі рэанімаваць нізкапаклоньнікі з ЦК КПСС, генпракуратуры, Акадэміі навук, каб пазбавіць Расею саюзьнікаў і падштурхнуць краіны Ўсходняй Эўропы ў NATO”, — піша Мухін.

Кніга выйшла накладам у 15 тыс. асобнікаў у выдавецтве “Крымскі мост 9D” у сэрыі “Рэканструкцыя эпохі”, якая расказвае пра найбуйнейшыя змовы ў гісторыі чалавецтва.

“Грамадзянская плятформа” за беларусаў

Польская партыя “Грамадзянская плятформа” прапанавала ў аднабаковым парадку ўвесьці бясплатныя візы для грамадзянаў Беларусі ў якасьці жэсту добрай волі. Зварот падтрымалі й прыватныя прадпрымальнікі Беласточчыны.

Нуэстра Амэрыка

Каля 16% (47 млн) грамадзянаў ЗША, старэйшых за пяць гадоў, размаўляюць дома не па-ангельску. У 1990 г. гэтая лічба была на 15 млн меншай. Самай папулярнай “другой мовай” зьяўляецца гішпанская (на ёй гавораць 28,1 млн чалавек).

Каб не ўпусьціць выгады

Просьба аб дазволе лавіць рыбу ў Мёртвым моры паступіла нядаўна ва ўрад Ізраілю. На жаль, у адпаведным міністэрстве не было чыноўніка, які б адказваў за рыбалоўства ў гэтым вадаёме. Воды Мёртвага мора ў восем разоў салянейшыя за акіянскія, там жывуць толькі некалькі відаў бактэрыяў. Гэтыя рыбакі-энтузіясты належаць да групы артадаксальных пратэстантаў зь Вялікай Брытаніі, якія ў Бібліі вычыталі, што незадоўга перад канцом сьвету, які ўжо блізка, воды Мёртвага мора закіпяць ад рыбы.

Зьбігнеў Бжазінскі:

Украінцы, беларусы, чачэнцы маюць права жыць ва ўласных дзяржавах

Украіна можа зрабіцца сябрам NATO і ЭЗ, а можа ператварыцца ва ўскраіну Расеі. Так лічыць Зьбігнеў Бжазінскі — цяпер прафэсар унівэрсытэту імя Джонза Гопкінса, а ў 1977—81 г. дарадца прэзыдэнта ЗША Джымі Картэра па пытаньнях нацыянальнай бясьпекі. Ад чаго залежыць рэалізацыя гэтых сцэнароў, Бжазінскі расказаў у інтэрвію ўкраінскаму часопісу “ЄвроАтлантика”.

WWW.JEDINAK.CZ

— Каго, на ваш погляд, нагадвае Ўкраіна на сусьветнай шахматнай дошцы? Пешку, каня, ладзьдзю?

Зьбігнеў Бжазінскі: Хутчэй слана. Яна рухаецца па простай лініі то наперад, то назад. Слон — гэта важная фігура. Але не такая ўплывовая, як іншыя ўдзельнікі гульні на шахматнай дошцы.

— Якое месца вы адводзіце Ўкраіне на сёньняшняй і заўтрашняй геапалітычнай карце Эўропы?

З.Б.: Украіна зробіцца або важнай краінай ва ўнутранай сыстэме эўрапейскай супольнасьці, або — большая частка яе тэрыторыі — расейскай пэрыфэрыяй. Выбар залежыць ад волі ўкраінцаў. Менавіта яны маюць сілу і магчымасьці вырашаць, якая будучыня чакае Ўкраіну.

— Ці напраўду ЗША “здаюць Украіну Расеі”, як пішуць некаторыя крыніцы краін NATO?

З.Б.: Вядома, ЗША ня бачаць Украіну часткай расейскай сфэры ўплыву. ЗША хочуць падтрымліваць добрасуседзкія адносіны з Расеяй. Але ЗША адначасова прызнаюць стратэгічную важнасьць існаваньня незалежнай Украінскай дзяржавы.

— Наколькі рэальна Ўкраіне ўступіць у NATO да 2017 году, калі Чарнаморскі флёт Расеі павінен быць выведзены зь Севастопалю?

З.Б.: Украіна здольна зрабіцца сябрам і NATO, і Эўрапейскага Зьвязу. У яе ёсьць неабходны патэнцыял. Калі яна сапраўды прагне сяброўства ў NATO ды Эўразьвязе, дык можа набыць яго значна раней за 2017 год.

Далучыцца да NATO лягчэй. Для гэтага неабходна зьдзейсьніць менш фундамэнтальных зьменаў у прыродзе грамадзка-палітычнай сыстэмы Ўкраіны.

— А якія перспэктывы ў Масквы на сусьветнай шахматнай дошцы?

З.Б.: Перад Расеяй паўстала дылема: ці зрабіцца ў будучыні часткай супольнасьці пад назвай Шырокая Эўропа, ці ўшчыльную сутыкнуцца з усё сур’ёзнейшымі выклікамі тэрытарыяльнай цэласнасьці краіны.

Гэты выклік віруе на перанаселеных тэрыторыях, дзе жывуць каля чатырох мільярдаў кітайцаў, індусаў і мусульманаў. Яны суседзяць зь дзьвярыма, што вядуць да спакусьлівых багацьцяў Сібіру.

Урэшце, у будучыні Расея павінна далучыцца да Эўропы. Аднак, каб зрабіцца часткай Эўропы, яна мусіць узьняцца да ўзроўню сапраўднай эўрапейскай дзяржавы.

Кажучы іншымі словамі, Расейская Фэдэрацыя павінна быць дэмакратычнай дзяржавай, якая не прыгнятае іншых нацыяў. Украінцы, ці беларусы, ці чачэнцы маюць права жыць ва ўласных дзяржавах, таму што эпосе імпэрыяльнага каляніялізму надышоў канец.

— Парадаксальна, што Джордж Сорас крытыкуе глябальны капіталізм. Ці не дублюе Ўкраіна лацінаамэрыканскага шляху? Як выглядае яе мадэль з пункту гледжаньня вашай знакамітай тэорыі канвэргенцыі?

З.Б.: Галоўная праблема, што стаіць перад Украінай, — недахоп глыбока ўкарэненага нацыянальнага ўсьведамленьня грамадзянскай адказнасьці. Гэта стрыжнёвая праблема, зь якою краіна апынулася сам-насам.

Большасьць лідэраў Украіны ня толькі нічым не ахвяравалі дзеля нацыянальнай незалежнасьці, але нават і ня прагнулі яе. Шмат хто ставіцца да яе як да магчымасьці ўзбагачэньня. А гэты фактар ня мае ніякіх адносін ні да “глябальнага капіталізму”, ні да “канвэргенцыі”.

Матэрыялы паласы падрыхтаваў Франц Субель

ЭЎРАІНТЭГРАЦЫЯ: ПОГЛЯД З ПОЛЬШЧЫ

Людзі мяняюць прафэсіі кожныя некалькі гадоў

На сёньня працы ня маюць 17,6% палякаў. Гэта значыць, што ад пачатку 2003 г. колькасьць беспрацоўных у Польшчы зьменшылася на 118 тыс.

“Але ўсё адно іх тры мільёны, — кажа дырэктар Дэпартамэнту рынку працы Міністэрства эканомікі, працы й сацыяльнай палітыкі **Цэзары Міжаеўскі.** — Зь іх паўтара мільёна бяз працы ўжо год. Каля мільёна не працуюць больш за два гады. У Польшчы багата асобаў зь нізкімі кваліфікацыямі, высокі паказьнік беспрацоўя і сярод моладзі. І, нарэшце, на польскім рынку працы існуюць выразныя рэгіянальныя дыспрапорцыі”.

— У чым прафэсійныя й рэгіянальныя дыспрапорцыі на польскім рынку працы?

Ц.М.: Дастаткова параўнаць Мазавецкае ваяводзтва, дзе найніжэйшае беспрацоўе (Варшава — 6%), з рэгіёнамі, дзе яно складае 30—40%. Трэба вярнуць беспрацоўных грамадзтву. Бо падрастаюць ужо чарговыя пакаленьні беспрацоўных. Калісьці гаварылі, што на Захадзе людзі застаюцца бяз працы нават у трэцім калене. Цяпер падобная сытуацыя назіраецца і ў Польшчы. Асабліва ў рэгіёнах былых дзяржаўных сельгаспрадпрыемстваў. Другая праблема — дэмаграфічны пік, беспрацоўная моладзь. Для яе ўрад падрыхтаваў праграму “Першая праца”. Чалавек, які губляе працу ў 50 гадоў, таксама зь цяжкасьцю знаходзіць сваё месца на рынку. Асобнай праблемай зьяўляецца таксама пытаньне жанчынаў на рынку працы. Беспрацоўе і палярызацыя рынку працы будзе ў Польшчы цягам найбліжэйшых дзесяцігодзьдзяў адной з самых сур’ёзных грамадзкіх праблемаў.

— Што ж рабіць палякам?

— Пастаянна вучыцца. Трэба будзе часьцей зьмяняць прафэсію, каб знайсьці працу. Гаворка ня толькі пра маладых, але й пра старэйшых. На Захадзе людзі мяняюць прафэсіі кожныя некалькі гадоў, бо гэтага патрабуе рынак працы. Многія палякі выхоўваліся ў невялікіх мястэчках, дзе ўсе вучыліся ў адной школе, атрымлівалі працу і рабілі яе да пэнсіі. Гэткія часы мінулі.

Віцэ-міністар эканомікі, працы і сацыяльнай палітыкі **Марак Шчапаньскі** кажа, што пасьля застою, які назіраўся ў 2000 г., выдаткі на актыўную частку фонду працы паступова павялічваюцца. Сёлета гэта больш за 300 млн даляраў.

— Існуе погляд, што беспрацоўе — гэта спадчына камунізму. Якія прычыны згаданай зьявы бачыце Вы?

М.Ш.: Прычынаў шмат. Ад празьмернага працаўладкаваньня на многіх прадпрыемствах за сацыялізмам да дэмаграфічнай сытуацыі — ужо некалькі гадоў запар у Польшчы больш за 600 тыс. асобаў узрастаюць у дарослае жыцьцё. Да гэтага трэба дадаць сытуацыю ў сусьветнай і эўрапейскай эканоміках.

— Ці паўплывае працэс рэструктурызацыі польскай эканомікі на рынак працы Польшчы? Якім галінам прамысловасьці, якім прафэсіям пагражае найбольшая небясьпека?

— У Польшчы працэс найбольш балючых структурных пераўтварэньняў ужо скончаны. Цягам апошніх гадоў абмежаваньне працаўладкаваньня ў горнай, мэталюргічнай, вайсковай прамысловасьцях было даволі вялікае. Цяпер гэты працэс выразна запаволіўся. Колькасьць працоўных месцаў зьмяншаецца на асобных прадпрыемствах, якія не даюць рады ва ўмовах рынкавай эканомікі. Цяпер трэба разьлічваць на тое, што фірмы, добра падрыхтаваныя да інтэграцыі з Эўразьвязам, пачнуць разьвівацца і ствараць новыя месцы працы.

— На якую сацыяльную дапамогу могуць разьлічваць асобы, што застануцца бяз працы?

— Гэта залежыць ад сэктару прамысловасьці. Кожная асоба, звольненая з ініцыятывы прадпрыемства, мае права на кампэнсацыю. Некаторыя галіны прамысловасьці (напрыклад, горная й мэталюргічная) дабіліся больш карысных кампэнсацыяў ці сацыяльных гарантый.

Цяпер урад стараецца дапамагчы меншым гарадам ці мясцовасьцям, дзе банкрутавала вялікае прадпрыемства. Гаворка ня йдзе пра тое, каб інвэставаць у кампэнсацыі. Урад хоча інвэставаць у разьвіцьцё малых і сярэдніх фірмаў, якія павінны ствараць новыя месцы працы.

— Ці польскія працоўныя выйграюць ад далучэньня краіны да ЭЗ? Якія шанцы яны маюць на эўрапейскім рынку працы?

— На жаль, толькі частка краінаў Эўразьвязу згадзілася поўнасьцю адкрыць свае рынкі працы для палякаў. Паводле ўрадавых ацэнак, штогод ня больш як 500 тыс. палякаў спрабуюць знайсьці працу ў эўразьвязаўскіх краінах — гэта прыблізна столькі, колькі цяпер у рамках сэзонных работ працуюць у ЭЗ. Галоўным жа шанцам для Польшчы зьяўляецца разьвіцьцё эканомікі. Таксама сродкі з эўразьвязаўскіх структурных фондаў даюць шанец на павелічэньне ўзроўню інвэстыцыяў і памеру сродкаў, выдаткаваных на актыўную палітыку рынку працы.

— Апошнім часам гаворка йдзе пра “мабільнасьць” на рынку працы. Ці палякі гатовыя на зьмену спосабу жыцьця?

— Справа ня толькі ў гатовасьці пераехаць у іншае месца, але таксама ў жытле. З гэтай прычыны ўрад не спадзяецца, што пасьля далучэньня Польшчы да Эўразьвязу адбудзецца нейкая асаблівая міграцыя працоўных між рэгіёнамі краіны.

Паводле беларускай службы радыё “Палёнія”

П’еса для здаровых

Сэзон у Тэатры-студыі Акадэміі мастацтваў адкрыўся незвычайным спэктаклем. Студэнт-дыплёмнік тэатральнага факультэту Анатоль Коц і выкладчыца сцэнічнай мовы Ірына Кабанава разыгралі перад узрушанай публікай п’есу польскага драматурга Інгмара Вількіста «Ноч Хельвэра». Паставіў яе Аляксандар Гарцуеў.

Сваю першую п’есу «Оскар і Рут» Вількіст напісаў у 1998 г. За пяць гадоў яго драматургія ў Польшчы набыла статус культавай. У адным з найлепшых тэатраў краіны — познанскім «Тэатры Польскім» — ідуць цяпер тры п’есы Вількіста, яшчэ дзьве рыхтуюцца. Адна-дзьве яго п’есы ёсьць у рэпэртуары кожнага польскага тэатру.

Публіка ведала, што Інгмар Вількіст — гэта псэўданім, аднак доўгі час не здагадвалася, хто за ім хаваецца. Сёлета аўтар вырашыў раскрыцца. Сапраўднае яго імя — Яраслаў Сьверш, гэта вядомы гісторык і крытык сучаснага выяўленчага мастацтва, намесьнік дырэктара прэстыжнай варшаўскай галерэі «Zachęta». Ён літаральна пераклаў сваё імя на старажытнаскандынаўскую. «Інгмар» — тое ж, што «Яраслаў». (Інг, як і Ярыла, — гэта боства пладнасьці, а «-мар» («maerr») азначае «слаўны».) Сьвершч — па-беларуску цвыркун. А па-нарвэску — villqist.

«Ноч Хельвэра» сталася ў польскім тэатры сэнсацыяй. Не прайшло й году пасьля прэм’еры, як п’еса паўстала перад гледачамі ў форме тэлеспэктаклю. Гэты жанр ня менш папулярны цяпер на польскім ТБ, чым быў у нас за савецкім часам. У верасьні 2001-га «Ноч Хельвэра» прывезьлі ў Берасьце на тэатральны фэст «Белая вежа». Катажына Вэнгліцка — выканальніца ролі Карлы — была ўганараваная галоўным прызам за акторскую ігру.

У Беларусі п’есай Вількіста зацікавіўся толькі Магілёўскі абласны драмтэатар, што ў Бабруйску, ды рэжысэр Гарцуеў. «Ноч Хельвэра» ў варыянце бабруйцаў можна было ўбачыць сёлета ў чэрвені на сцэне менскага Расейскага тэатру. Квіток каштаваў усяго пару тысячаў, але нязручны час першых водпускаў і апошніх экзаменаў ды сталічны снабізм перашкодзілі менчукам ацаніць бабруйскую пастаноўку.

Інача сталася з спэктаклем Гарцуева. Адна з прычын — менавіта Гарцуеў прэтэндуе сёньня на ролю лідэра, якую ў пагоні за камэрцыйным посьпехам незаўважна і неабачліва страціў Мікалай Пінігін.

Гарцуеў дваццаць з гакам гадоў працаваў акторам у Купалаўскім тэатры. Дыяпазон яго роляў — ад парадыйнага Банавэнтуры Выкрутача ў «Ідыліі» да змрочнага Рыцара ў «Касьцюмэры». Спэктаклі, зь якімі Гарцуеў прыйшоў у рэжысуру, вылучаюцца сьпелым прафэсіяналізмам, гармоніяй задуманага і выяўленага. У 1994-м быў «Чорны квадрат», у 1996-м — «Крывавая Мэры», потым — «Трышчан і Іжота», «Саляміэя», «Брат мой, Сыман». Ходзяць пагалоскі, быццам Гарцуеў узначаліць Тэатар беларускай арміі. Але пры кожным раскладзе ён назаўжды застанецца купалаўцам, роўна далёкім і ад пустой камэрцыйнасьці, і ад драпежніцкай эксплюатацыі акторскай прыроды. Ад усяго, што робіць тэатар нікчэмным і танным.

Аднак нават імя Гарцуева на афішы не прыцягнула б да «Ночы Хельвэра» столькі ўвагі, калі б ня моцная падтрымка з боку Польскага інстытуту. Гэтай пастаноўцы быў нададзены спэцыяльны рэклямны акцэнт: гэтай прэм’ерай распачаўся чатырохмесячны фэст «Восень з польскай культурай’2003».

Такім чынам, спэктакль. Карла — саракагадовая кабета, калісьці каханая і шчасьлівая ў шлюбе. Аднак ейнае шчасьце было разбуранае нараджэньнем «дэфэктыўнай» дачкі. Употайкі Карла занесла яе на ганак дзіцячага прытулку. Гэтае злачынства зруйнавала ўсё яе жыцьцё, аднак дапамагло ўсьвядоміць, які гэта страшэнны грэх — дзяліць людзей паводле іхнае «паўнавартасьці» і любіць толькі здаровых ды прыгожых. Пасьля няўдалых спробаў адшукаць дачку яна ўзяла з прытулку іншае дзіця і вырасьціла яго. Хельвэр — алігафрэн, ён ніколі не стане такім, як іншыя людзі. Менавіта з гэтай прычыны ён больш за ўсё на сьвеце хацеў бы маршаваць у калёне, дзе ў людзей няма твараў, а ёсьць толькі агульная воля, якая сьцірае паміж імі ўсялякую адрознасьць. Ён ня здатны зразумець, што гэтак маршуюць ягоныя забойцы — фашысты, у якіх адзіная мэта — фізычна зьнішчыць усіх адрозных, каб не псавалі расы і ня елі хлеба. А вось Карла цудоўна разумее, што ім абаім ужо вынесены сьмяротны прысуд. Ёй — бо габрэйка. Яму — бо алігафрэн. І прысуд будзе выкананы сёньня ўначы, бо ўва ўсім квартале рабуюць крамы, кватэры, забіваюць людзей... Карла спрабуе выратаваць Хельвэра, дае яму грошы і выпраўляе на вакзал. Але дарэмна. І тады Карла труціць яго псыхатропнымі пігулкамі. Каб толькі не аддаць на ганьбаваньне зьвярам, тупат якіх ужо чуваць за дзьвярыма.

Шкада, што ў кароткім анонсе, які распаўсюдзіў з нагоды Польскі інстытут, аказалася столькі памылак. Адтуль яны трапілі ў прэсу і галовы гледачоў, пашкодзіўшы ўспрыманьню спэктаклю. Прыкладам, напісана ў анонсе, што аўтар «упарта хавае» сваё сапраўднае імя. І глядач падсьвядома шукае ў п’есе прыкметы літаратурнае містыфікацыі. Сапраўднай жа памылкаю сталася фальшывая зьвестка, быццам «Ноч Хельвэра» пры першай сваёй пастаноўцы ў ліпені 2001 году называлася «Entartete Kunst» («Зьвыроднае мастацтва»). «Entartete Kunst» — гэта зусім іншая п’еса з трынаццацьцю пэрсанажамі. Назва «Зьвыроднае мастацтва», прыкладзеная да «Ночы Хельвэра», забівае сэнс трагедыі на сцэне. У тым самым анонсе чытаем: «Галоўнай тэмай «Ночы Хельвэра» сталі нездаровыя эмацыйныя саюзы, дзе супрацьлеглаcьці і адрозьненьні схаваныя за звычайнай рэчаіснасьцю» (?!).

Аляксандар Гарцуеў

Гэта асабліва б’е па маладой публіцы, якая не заўжды здольная глядзець сваімі вачыма. «Што гэта?» — піша ў «Белорусской газете» пад пакласьнай назвай «Прости меня, мама, хорошего сына…» тыповы прадстаўнік гэтай публікі Андрэй Курэйчык. —– Даволі дэпрэсіўная псыхалягічная драма ў тыпова эўрапейскім стылі. Сын-дэгенэрат (Хельвэр) цягам усяго спэктаклю разнастайнымі спосабамі зьдзекуецца з мамы, якая (…) урэшце не вытрымлівае, спрабуе выправіць яго ў клініку, а потым атручвае яго лекамі. (…) Шмат крыку, любові, нянавісьці, жорсткасьці, жалю, а дзеля чаго…»

І гэта нягледзячы на тое, што Гарцуеў і ягоныя акторы з надзвычайнай дакладнасьцю выявілі сэнс гэтай трагедыі.

Першае, што бачыш на сцэне, — гэта жытло. Але жытло прывіднае, няўтульнае, шэрае, адкрытае бязьлітасным вятрам гісторыі. Інакшай адкуль гэтыя абрыўкі газэтаў, якія тоўстай варствою ўкрываюць і падлогу, і стол, вісяць на жырандолі? Абрыўкі газэтаў — як абрыўкі нікому не патрэбных слоў, зь якіх складаецца любая прапаганда. А ў цэнтры гэтага хаосу — старэнькае радыё. У спэктаклі радыё іграе толькі музыку, хоць Карла асьцерванела круціць рэгулятар, відавочна спадзеючыся пачуць нешта іншае — нейкі голас вызваленьня.

Музыка, што гучыць па радыё, — Вагнэр, Моцарт («Чарадзейная флейта», а ў фінале — «Рэквіем») і песьня «Mutter» гурту «Rammstein». Песьня невыпадковая хоць бы таму, што гэты гурт вінавацяць у прапагандзе ідэяў нэафашызму. Яе тэкст утварае сабой змрочна сугучны кантрапункт да сцэнічнае дзеі:

«...Мне не далі цыцкі,
Не далі шчыліны, каб схавацца.
Ніхто ня даў мне імя,
Мяне зачалі ў мітусьні і бязь семя.
Маці, якая мяне ніколі не нараджала, —
Я прысягнуў сёньня ўначы:
Я падару ёй хваробу,
А потым утаплю ў рацэ.
Маці! Маці!
У ейных грудзях жыве зьмяя.
У мяне на лбе радзімка —
Зьнішчы яе пацалункам нажа,
Нават калі гэта мяне заб’е.
Маці... Маці! Маці?
Маааааааммааааааааааааааааааа!!!!»

«Rammstein» — гэта масток між Моцартам і гукамі пагрому — тупатам, крыкамі, звонам пабітага шкла. «Крышталёвая ноч» — вось што адразу ўзьнікае ў сьвядомасьці, калі чуеш гэтыя гукі. Хоць грошы, якія Карла дае Хельвэру, называюцца ня маркі, а кроны. А значыцца, дзея магла адбывацца ў Чэхіі, Славакіі, Швэцыі, Нарвэгіі, Эстоніі, Аўстрыі, Вугоршчыне, але толькі не ў фашыстоўскай Нямеччыне. Не было ў 30-я і псыхатропных пігулак.

З дапамогаю гэткіх дробных дэталяў аўтар дае зразумець, што гаворка ідзе не пра гістарычныя падзеі, а пра тое, што можа здарыцца, калі нам ня хопіць пільнасьці своечасова ўгледзець фашысцкую небясьпеку. Небясьпеку фашызму «індывідуальнага», калі маці пазбаўляецца ад дзіцяці, бо яно не падобнае да іншых, — і фашызму грамадзкага.

Фашысты — гэта не абавязкова малойчыкі ў чорных кашулях, якія маршуюць па вуліцах і крычаць «Хайль Гітлер!». Гэта могуць быць элегантныя маладыя людзі з унівэрсытэцкімі дыплёмамі, якія спавядаюць ідэю «мадэрнізацыі пакаленьня». А таксама тыя, хто заклікае «пагалоўна расстрэльваць» алькаголікаў, наркаманаў і крымінальнікаў. А таксама тыя, хто занадта турбуецца пра «здароўе, інтэлект і маральнасьць нацыі». Апошняя асабліва небясьпечныя, бо любяць разважаць пра «зьвырадненьне», якое нібыта выяўляецца ў колькасьці разумова адсталых, хворых дзяцей. Нібы гэтыя дзеці — нейкія адкіды, якія выклікаюць у «нармалёвых людзей» толькі агіду.

У пачатку 1939 г. усе радзільні ў Нямеччыне атрымалі загад дасылаць справаздачы наконт нараджэньня хворых дзяцей. Псыхічна хворых забівалі й на акупаваных тэрыторыях. У Кіеве яшчэ ўвосень 1941 г. былі пагалоўна зьнішчаныя пацыенты буйной псыхіятрычнай клінікі імя Паўлава. Падобна, такі ж лёс спаткаў і пацыентаў менскага Другога клінічнага гарадка (так называўся ў той час 2-і клінічны шпіталь). Перад вайной 400 з 630 ложкаў там прызначаліся для псыхіятрычных пацыентаў. У першыя дні акупацыі на тэрыторыі 2-га клінічнага гарадка ўтварылі канцлягер, неўзабаве цалкам ліквідаваны. Пра лёс псыхічна хворых падчас другой сусьветнай вайны беларуская гістарыяграфія маўчыць. Як быццам яны й напраўдзе нейкія недачалавекі.

Вількіст сваёй п’есай хацеў нам сказаць, што ўсе мы — здаровыя і хворыя — аднолькава людзі. І калі мы гэтага своечасова не ўсьвядомім, дык усе загінем. Асобісты грэх фашызму вылечваецца прасьвятленьнем, вяртаньнем да Бога, абуджэньнем сэрца, здольнага да любові і дабрыні. А вось супольны грэх фашызму лепей папярэджваць прышчэпкамі добрага мастацтва, бо нават цана ў мільёны чалавечых жыцьцяў не засьцерагае ад рэцыдываў. На жаль, большасьць з тых, каму было прызначанае гэтае пасланьне, яго не зразумелі, схаваўшыся за собскім эстэцтвам і модай на псыхапаталёгію. Хоць акурат псыхапаталёгіі ані ў п’есе Вількіста, ані ў спэктаклі Гарцуева не было ні кроплі.

Юлія Андрэева

Прысьвячаю тэкст памяці пацыентаў Рандзілаўшчынскага псыханэўралягічнага дому-інтэрнату.

Рэдакцыя “Нашай Нівы” рыхтуе традыцыйны спэцыяльны нумар **“Сем апавяданьняў на сем калядных вечароў”**. Сардэчна просім празаікаў і перакладчыкаў дасылаць і даносіць нам свае творы.

УПЕРШЫНЮ Ў МЕНСКУ

Пабыць богам

Даўно мінулі часы, калі Госпад Бог асабіста спускаўся на Зямлю і гутарыў з простымі сьмяротнымі накшталт Майсея. Але і ў нашы дні ў вас ёсьць шанц сустрэцца з Усявышнім. Калі ўсе беды ўваднчас абрынуцца на вашу галаву, жыцьцё канчаткова страціць кайф і вы абвінаваціце Бога, што той проста зьдзекуецца з вас, — вось тады, можа, Госпад і выдзеліць вам некалькі дзясяткаў хвілін з свайго неабмежаванага ліміту. А можа, нават дасьць магчымасьць перакананца, як “цяжка быць богам”, уручыўшы на тыдзень свае паўнамоцтвы. Прынамсі, так адбылося з Брусам Ноланам, звычайным тэлерэпарцёрам, які марыў усяго толькі пра пасаду вядучага на сваім канале.

На жаль, як вы ўжо здагадаліся, такое магчыма толькі ў кіно, а калі дакладней — у новай амэрыканскай камэдыі “Брус Усёмагутны”, якая на гэтым тыдні выйшла на менскія экраны. Праўда, у фільме ёсьць адзнакі і іншых жанраў — і мэлядрамы, і нават фантастыкі.

Галоўныя ролі ў фільме выконваюць зоркі Галівуду Джым Керы і Морган Фрымэн. Спачатку некалькі слоў пра апошняга, бо менавіта ён грае Бога. Госпад у ягоным увасабленьні выходзіць што трэба: абаяльны, аўтарытэтны, гатовы зразумець і падтрымаць — проста-такі ідэальны псыхатэрапэўт.

Джым Керы на ўсю моц дэманструе свой талент коміка. Ён змушаны быў вярнуцца да гэтага жанру пасьля таго, як яго апошняя драматычная праца (“Маджэстык”) праваліліся ў пракаце. І пацэліў у кропку — “Брус Усёмагутны” некалькі разоў акупіў сваю вытворчасьць толькі падчас паказу ў ЗША.

Закранаючы такую далікатную сфэру, як вера, аўтары фільму здолелі “захаваць баланс”, таму ступень вашай рэлігійнасьці на ўражаньні ад фільму не паўплывае. А акцэнт на магчымасьцях, стоеных у самім чалавеку, зрабіў бы пракат стужкі мажлівым, відаць нават у СССР.

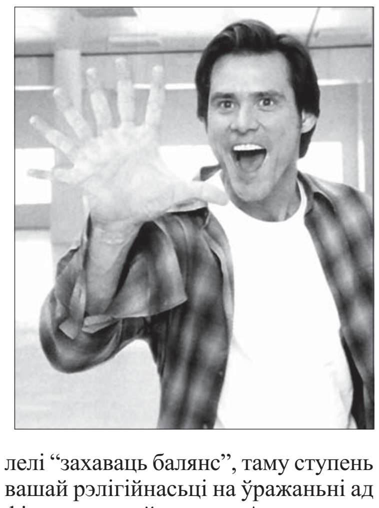

Фільму не псуе некаторы дыдактызм, які заўважна нарастае ў фінале. Бо ўсё-такі сваю асноўную задачу — разьвесяліць вас — “Брус Усёмагутны” выканае.

Іван Пятроў

“Каза” на рагах

Працяг са старонкі 1.

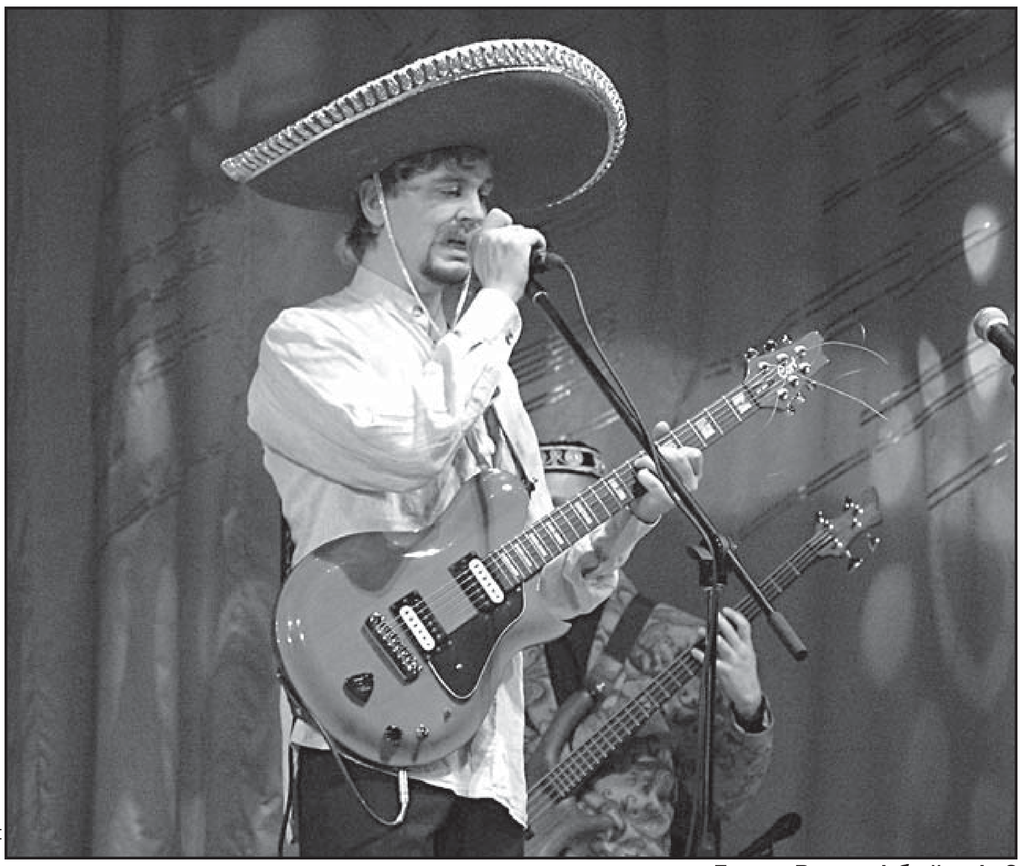
АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

Лявон Вольскі быў усім?

Сьвята “Крамбамбулі” пачалося з “Паўлітра добрага настрою” — Вольскі яшчэ раз выявіў сваю здольнасьць пераўвасабляцца і разам з заляй падарожнічаў па розных краінах ды напоях. Падчас музычнае вандроўкі ў Італію на сцэне зьявілася салістка Опэры Ніна Цішко — іх дуэт зь Лявонам (а-ля Фрэдзі Мэркуры — Мантсэрат Кабальe) выклікаў фурор.

Часткай шоў стаўся і выступ старшыні Смалявіцкага райвыканкаму Мікалая Неўмяржыцкага. Ён выйшаў да мікрафона разам з дырэктарам “БелПІ” Сяргеем Дайнэкам і пачаў распавядаць, які ўнёсак зрабіла фірма ў бюджэт Смалявіч. Сам Дайнэка прамовіў больш палымяна: “Мы — беларусы, і павінны гэтым ганарыцца”. Потым зайгралі “Савецкае шампанскае”. А пасьля выкананьня “Тэкілы” вядучы канцэрту Аляксандар Памідораў пачаў страляць у лідэра “Крамбамбулі” зь пісталета — дзякуй Богу, зброя была цацачная і Вольскі ўваскрос, каб прэзэнтаваць у другім аддзяленьні “Крамбамбулю 1 1/2”.

Пасьля антракту адбылося вяртаньне на Радзіму Сяргея Міхалка — яго сустракалі хлеб-сольлю. Лідэр “Ляпісаў” на праяву такой павагі да сваёй асобы адказаў, што вывучыў па-беларуску колькі словаў кшталту “мэнтальнасьць”, “сьвядомасьць”, “зэдлік” і “чотка”. Таксама ён, падчас імправізаванай разборкі між каралямі розных раёнаў, паведаміў усёй залі і сваім калегам, што “знае Бураціну”.

Сваю справу зрабіла радыёраскрутка песьні “Госьці” — яе прымалі цяплей за астатнія. Фурор выклікала і песьня “Няма”: Міхалок у чырвоных спартовых нагавіцах сьпяваў, а вакол яго танчыла прыгажуня-балерына. Упершыню выканалі “Бэлю” — беларускі варыянт усім вядомай “Belle”: Кулінковіч іграў гарбуна, Міхалок — сьвятара, Вольскі — жаўнера. Выглядала ўсё досыць камічна. “Крамбамбуля” прайшла на “ўра”.

Сяргей Будкін

Лявон Вольскі

БЭЛЯ

Не!
Не сьціскайся так балюча, сэрца!
Мне
Ад яе няма куды падзецца.
Б'е
У вочы юнае цыганкі прыгажосьць
І працінае сэрца беднае наскрозь.
Яе сукенку, яе цела, ейны рух
Убачыў я — і накавольны сьвет патух.
Я
Калі гляджу на рухі пругкія яе,
Нібыта пекла ўжо засмоктвае мяне.
О, Люцыпар, дай мне наяве, а ня ў снах
Правесьці пальцамі па ейных валасах.

Вось
Прыгажосьць — загадкавая сіла.
Ёсьць
Ў ёй сонца бляск і змрок магілы.
Лёс
Падараваў спатканьне гэта мне знарок.
Відаць, што д'ябал нам сустрэцца дапамог.
І ўжо нябёсы не такія, як раней,
І немагчыма ўжо ня думаць пра яе.
Скрозь,
Скрозь боль і страх у мроях да яе лячу.
І ў Маткі Боскай аднаго прасіць хачу:
Гатовы я усё аддаць і пасьці ніц,
Каб дзьверы сэрца Эсмэральды адчыніць.

О!
Не глядзі ты ў вочы, нібы ночы,
Бо,
Бо адразу ты яе захочаш.
Хто
Яе пабачыць, той патрапіць у палон.
І для мяне ўжо мая клятва — не закон.
Яе сукенка, нібы вогнішча, гарыць.
І не магу ні думаць я, ні гаварыць.
Сто
Разоў гатовы здрадзіць я дзеля яе,
Маё сумленьне болей рады не дае.
Не перашкодзіць ані клятва, ані страх
Сарваць мне кветку ў Эсмэральдавых садах.

Калі гляджу на рукі пругкія яе,
Нібыта пекла ўжо засмоктвае мяне.
О, Люцыпар! Дай мне наяве, а ня ў снах
Правесьці пальцамі па ейных валасах.

Ёмістая проза жыцьця

Бахарэвіч А. Натуральная афарбоўка. — Менск: Логвінаў, 2003. — 228 с. 200 ас.

Бронзавы Ленін на местачковай плошчы штораніцы займаецца гімнастыкай ушу; дзесяцігадовая дзяўчынка грае на цымбалах дзяржаўны гімн; выдрэсіраваныя беларусы — “сумуючыя па волі зьвяркі” — выступаюць на арэне цырку; фальклёрны ансамбль “Яромка” гастралюе па краіне й ва ўсіх мястэчках знаходзіць Дамы культуры, як дзьве кроплі вады падобныя адзін да аднаго... Чытаць новую кнігу ляўрэата “Глінянага Вялеса” прыемна.

Апавяданьняў у зборніку сем. У параўнаньні зь першаю кнігаю Альгерда Бахарэвіча — “Практычным дапаможнікам па руйнаваньні гарадоў” — прагрэс адчувальны. Цяпер гэта ўжо ня проста добра абробленыя замалёўкі, а сюжэтныя, кампазыцыйна выверанына рэчы. “Талент заіканьня” ды асабліва “Night-clubbing” — годныя ўзоры таго, што прынята называць “ёмістасьцю мастацкага слова”.

Рэчаіснасьць ва ўсёй сваёй гідкасьці й прывабнасьці матэрыялізуецца ў Бахарэвічавых творах ня толькі праз сюжэт, але і праз мову. Аўтар гуляецца з словамі, не цураецца слэнгу ды трасянкі.

Але й гэта ня ўсё. Як і рэчаіснасьць, мастацкі сьвет Бахарэвіча шматузроўневы ды рухомы: усе асобныя дэталі можна скласьці ў ладную і, здавалася б, трывалую сыстэму. Такая “сыстэматызацыя”, а таксама новы “распад” на “элемэнтарныя часьціцы” адбываюцца ў прасторы раману “Натуральная афарбоўка”. У цэнтры твору — малады пісьменьнік-постмадэрніст, мастак-канцэптуаліст і г.д. і г.д... Ён шукае натхненьня, ходзіць па рэдакцыях, наведвае выставы, сьпісвае вершамі цэлыя сшыткі, а потым ідзе працаваць на Прадпрыемства — выводзіць “дурату” з галавы, “лячыцца не пігулкамі”, а ў “добрых, рабацяшчых” людзей.

Скарыстаўшы на “абмежаванай” прасторы 228 старонак прыём гіпэртэксту (героі апавяданьняў аказваюцца й героямі раману, хоць кожны з твораў самастойны і ясны без чытаньня іншых), Бахарэвіч дасягнуў мастацкай цэласнасьці сваёй кнігі, але пры гэтым перадаў плыткасьць цяперашняга сьвету.

Тацяна Вабішчэвіч

Кніга Ладысева і Брыгадзіна

Ладысеў У., Брыгадзін П. Паміж Усходам і Захадам: Станаўленьне дзяржаўнасьці і тэрытарыяльная цэласнасьць Беларусі (1917—1939 гг.). — Менск: БДУ, 2003.

Падручніка дзяржаўнай ідэалёгіі ўсё яшчэ няма. І манаграфія, напісаная Пятром Брыгадзіным і Ўладзімерам Ладысевым, яго не заменіць. Бо тут няма аргумэнтаў на карысьць “моцнай улады” — толькі гістарычнае дасьледаваньне беларускага руху ад Лютаўскай рэвалюцыі да пачатку другой сусьветнай вайны.

Затое ёсьць у кнізе новая дзяржаўная пазыцыя — “курс на незалежнасьць”: нездарма адзін з аўтараў быў на момант падрыхтоўкі кнігі міністрам адукацыі. Нават прыводзіцца параўнаньне пазыцыяў Аблвыкамзаху (“Беларусь — частка Расеі”) з выступам мэра Масквы Юр'я Лужкова ў 1997 г.

Калі б гэтая кніга выйшла гадоў сем-дзесяць таму — яна проста разьляцелася б з паліцаў кнігарняў. Сёньня яе наклад 500 асобнікаў, і ў кнігарні яна наўрад ці трапіць. А шкада: тут шмат цікавага ня толькі для спэцыялістаў.

Адам Воршыч

Згублены архіў Арсеньневай?

На сайце litara.net зьявілася паведамленьне, што ў Амэрыцы быў страчаны архіў Натальлі Арсеньневай. Аўтар, які схаваўся пад псэўданімам “Паштовы галубок”, цьвердзіць, што каштоўныя паперы згубіліся пры перасылцы амэрыканскай поштай з Кліўленду, дзе дажывала паэтка, у Нью-Ёрк, дзе перахоўваецца большасьць архіваў беларускае эміграцыі. Невядомы аўтар вінаваціць у гэтым архівіста Рады БНР Лявона Юрэвіча, які перасылаў архіўныя дакумэнты поштай замест таго, каб адвезьці самому ці перадаць з надзейным чалавекам.

Сам Лявон Юрэвіч, зь якім скантактаваўся карэспандэнт “НН”, заначыў, што ён пра згублены архіў Арсеньневай дакладна нічога ня ведае: чуў хіба ад іншых плёткі наконт гэтага. Асобныя паперы з архіву Арсеньневай захоўваюцца ў зборах БІНіМу, дзе зь імі знаёміўся Л.Юрэвіч, працуючы над кнігай “Беларуская мэмуарыстыка на эміграцыі”. Л.Юрэвіч параіў дазнацца пра справу ў сына паэткі, зьвязацца зь якім пакуль не ўдалося.

АШ

Астроскі не разабраўся ў сытуацыі

Абмражевич Н. Оршанская битва 1514 года: Военно-исторический аспект. — Менск: ІСПД, 2003. — 40 с.

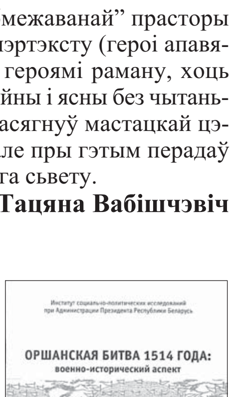

Ці можна сабе ўявіць выдадзеную адміністрацыяй прэзыдэнта Расеі брашурку, у якой гісторыя Кулікоўскай бітвы разглядалася б з гледзішча Мамая? Або выдадзеную украінскай адміністрацыяй брашурку, дзе бітва пад Берасьцечкам аналізавалася б з польскіх пазыцый? Ды ўвогуле ці можна сабе ўявіць, каб адміністрацыя прэзыдэнта Расеі выдала кнігу пра Кулікоўскую бітву, разьлічаную на “супрацоўнікаў органаў дзяржаўнага кіраваньня”?

Брашурка Міколы Амбражэвіча састарэла як зьява яшчэ да свайго выхаду. Таму аўтарская анафэма падзеям 500-гадовай даўніны ўяўляе толькі музэйную вартасьць. (Паводле Амбражэвіча, расейскія войскі былі значна горш узброеныя, чым літоўскія: у маскоўцаў — лукі, а ў ваяроў Астроскага — гарматы — таму, маўляў, гераізм пераможцаў ня трэба перабольшваць; і было маскоўцаў не ўтрая больш за “пераважна палякаў”, а сілы былі “прыблізна роўныя”, таму зноў жа ня трэба перабольшваць значэньне бітвы; і войска Астроскага атрымала пад Воршай амаль Піраву перамогу, а сам гетман проста не разабраўся “ў вайскова-палітычнай сытуацыі таго часу”, у адрозьненьне ад сына, які пасьля пайшоў служыць у Маскву.)

Сяргей Гезгала

ІНТЭРНЭТ

На прасторах Інтэрнэту зьявілася новае маладзевае выданьне пад назвай “Анціпод” (www.ancipod.by.ru). Аўтары, выхадцы зь Беларускага калегіюму, працуюць згодна з прынцыпам “Нясумныя навіны для нясумных людзей”. У №1 разьвенчваюць культ Хадановіча, круцяць слэнг, навучаюць культуры піцця. Шэф-рэдактар газэты — Ян Мацур. Сваімі цьвікамі “Анціпод” мае зрабіць тры праекты: “Падарожжы”, “Рок-н-рол на Беларусі” і “Перагледзець” (пра клясыку сусьветнага кіно).

Сяргей Будкін

Менск галава — Полацак сэрца

У сіве Полацак вярнуўся Сімяон Полацкі. Скульптура дужа ўтульна сябе адчувае сярод палачан. Аж Ленін, які стаіць насупраць, ня вытрымаў, адвярнуўся. Менш велічны, але таксама зьмястоўны памятны знак пастаўлены літары «Ў». Здаецца, просты, а колькі сэнсу. Шкада, што ў Полацку няма помніка абаронцам нашай зямлі ва ўсе часы, ад усялякіх ворагаў. Шкада, што Полацак ушаноўвае Сьвярдлова, Сака і Ванцэці, Валадарскага, а мудрым князям ніякай пашаны.

Людцы, а можа, скінемся па рубельчыку на ўшанаваньне тых вяроў? Якія сваёй крывёй палілі полацкую зямлю.

Было жаданьне Полацак перадаць Расеі, але, дзякуй Богу, гэтага пазьбеглі. А то быў бы каюк Беларусі. Была б зямля з адміністрацыйным цэнтрам Мінск, а сэрца не было б. Полацак — места спачыну двух сьвятых, праўда, сьвятыя мошчы аднаго яшчэ на выгнаньні, а места іх — у Сафіі. Сродкі, укладзеныя ў разьвіцьцё духоўнасьці, вернуцца з прыбыткам, бо такім чынам мы адродзім нацыю, яе сьвядомасьць. Бо лядовыя палацы будуюцца за кошт усяго народу, а карыстаюцца імі абраныя. А колькі лясьне нашых грошыкаў у будаўніцтва «швайцарскай гары», штучных азёраў! Нам у першую чаргу патрэбны рэкорды ў духоўнасьці, у чалавечнасьці.

Уладзімер Трашчанка, Маладэчна

Лішні замок на заходняй мяжы

Украіна ў аднабаковым парадку ня стала ўводзіць візаў для палякаў, бо ўкраінцы ў адрозьненьне ад беларусаў разумеюць значнасьць заходніх інвэстыцыяў. Асаблівы статус для атрыманьня візаў у грамадзян Калінінградзкае вобласьці: ім таксама, як і ўкраінцам, візы задарма. Беларускае ж кіраўніцтва, замест таго каб заахвочваць Захад, само лезе на стварэньне жорсткасьцяў у адносінах паміж нашымі краінамі.

Можна было б і ўвогуле ня ўводзіць візаў для польскіх грамадзянаў, а таксама адмяніць іх у адносінах да грамадзянаў Эўразьвязу. Апошнімі гэта было б расцэнена як крок да паляпшэньня адносінаў. Мы ж ходзім да тых, у каго хочам нешта прасіць, а не яны да нас.

Я разумею, што зараз не ўвядзеш нейкіх там абмежаваньняў тыпу візаў паміж Беларусяй і Расеяй, але памежны кантроль мусіць быць. Мы губляем вельмі шмат, маючы бескантрольную ўсходнюю мяжу. Гэта і нелегальная міграцыя, якая йдзе праз Беларусь, і расейскі крымінальны капітал, наркотыкі, уцекачы, для якіх Беларусь у параўнаньні з роднымі іх краінамі — рай.

Міраслаў Сакольскі, wp.pl

PHOTO.BYMEDIA.NET

Беларускія памежнікі бяз працы не застануцца.

Сьмех і грэх плянэты Дождж

Калі б да нас у дзясятых днях кастрычніка завіталі іншапляпэтнікі, то мусова назвалі б аб'ект сваіх назіраньняў плянэтай Дождж. Навальны, амаль несупынны дождж апанаваў Гомель. Ён стаў найлепшым кантралёрам добраўпарадкаванасьці гарадзкіх дарогаў і дамоў. Панаваньне вады. Ня толькі ў калюгах і выбоінах, але і проста на асфальце, які даўно кладуць у такі файны спосаб, што зьнікнуць вільгаці зь яго бывае дужа складана. Пагатоў колькасьць ліўнёвак неверагодна скарацілася. Вось і застаецца спадзявацца на сонца.

А ў дамох, асабліва шматпавярховых, апошнія дажджы наагул страху нарабілі. Цячэ практычна на любым паверсе — з падваконьняў і сьценаў. Вада знаходзіць найменшыя недаробкі нядбалых будаўнікоў. Зьяўляецца цьвіль, зь якой людзі змагаюцца як могуць. Адны цьвердзяць, што супраць гэтага насланьня дапамагае марганцоўка, іншыя прапануюць апрацоўваць зацьвілыя сьцены фармалінам. Вось, можа, і пераможаш, але ярок перамагчы расколіны, што йдуць праз цалюткі шаснаццаціпавярховік? Жанчыны плачуць.

Між тым мас-мэдыя гавораць нам пра "Чыстае неба" на суседняй Берасьцейшчыне. Вучэньні з удзелам звольненых у запас. Практыка ўзаемадзеяньня цывільных і вайсковых органаў на выпадак вайны. Прывядзеньне гарнізонаў у баявую гатовасьць. Слухаеш і дзівуешся ўсёй гэнай бравадзе. Ты ў прынцыпе за моцную беларускую армію, але навошта нам савецкі цырк? Адзін знаёмец, што нядаўна прыйшоў на "дэмбэль", увогуле зьбянтэжыў. Апошні год ім даўдонілі пра зусім іншую тактыку вайны ў беларускіх умовах. Ніякіх разгортваньняў вайсковых часьцей — у кожны раён гораду, як на той восеньскі кірмаш, мусіць прыбыць колькі КамАЗаў, наладаваных "калашамі" і боезапасамі да іх. Дабро гэта раздадуць на рукі жыхарам. І ўсё. Як прыходзілі к нам партызаны...

Што да берасьцейскіх манэўраў, дык вельмі цікавіць роля ў іх унутраных войскаў. Галоўная іх задача ў выпадку ваенных дзеяньняў — вывад зьняволеных у глыбокі тыл альбо расстрэл, калі магчымасьці для вываду ня будзе. Вось такія вясёлыя карцінкі. Сьмяшнейшыя нават за тое, што Дзень настаўніка сёлета лоб аб лоб сутыкнуўся з Днём абароны жывёлаў.

Сяргей Балахонаў, Гомель

Азімая бульба

Часта незаўважаная падчас капаньня бульбіна, пераляжаўшы зіму ў зямлі, увесну прарастае. А што ж будзе, калі пасадзіць бульбу на зіму? Летась мы вырашылі паэкспэрымэнтаваць. Адвялі на гародзе «досьледную» дзялачку і пасадзілі з восені дзьве караценькія баразёнкі. У пачатку зімы далі маразы бязь сьнегу, і частка бульбы вымерзла (варта было, відаць, прыкрыць з восені лісьцем ці гноем). Тая ж, што выжыла, зь вясны прарасла. Бульбоўнік быў ня надта, і мы ўжо думалі, што нічога з нашага экспэрымэнту ня будзе. Але ўраджай прыемна зьдзівіў: пад кожным карчом было па дзесяцьпятнаццаць вялікіх даўгіх бульбінаў. Суседзі сьмяяліся, што Лукашэнка мусіць даць нам мэдаль за тое, што вывелі азімую бульбу. Зрэшты, паглядзім яшчэ, як яна будзе ляжаць.

Асаевічы, Мядзел

«Потэра» па-беларуску

Радыё «Свабода» ўзьняло цікавую тэму — «Гары Потэр» па-беларуску: ці магчымы пераклад бэстсэлеру на нашую мову. Зьдзівіў Адам Глёбус, які сказаў: «Не, немагчыма. Гэта некамэрцыйны праект, бо чытач, што чытае па-беларуску, не чытае «Гары Потэра». А не чытае беларускамоўны чытач такой літаратуры па самай простай прычыне: няма чаго. Ці многа фантастыкі на беларускай мове? Калі падумаць, дык бязь цяжкасьці можна пералічыць усе. Вось, напрыклад, што зрабіў Адам Глёбус як літаратар і выдавец для пераадоленьня гэткага стэрэатыпу? Анічога. Чаму не разрэкламаваць сваіх «Дамавікоў», якія б мелі, як мне здаецца, камэрцыйны посьпех? Не, беларускага чытача аберагаюць ад «нізкіх» жанраў літаратуры.

Магчыма, выданьне бэстсэлеру Дж.Роўлінг зламала б гэтую непрыемную і непрывабную традыцыю. Прабіла б непрабівальны мур для маскультуры.

Зьміцер Панкавец, Кастрыца

УДАКЛАДНЕНЬНЕ

У мінулым нумары «НН» знайшлося некалькі прыкрых памылак. Сярод іх недаравальная — сп.Солтана, грамадзкага лідэра з Івенцу, завуць Вінцэнт, а не Аляксандар. Памылка тым больш прыкрая, што мы ўжо пісалі раней уласна пра *Вінцэся* Солтана. Перапрашаем спадара Солтана і ўсіх нашых падпісчыкаў.

Дзяржаўная ідэалёгія: абмеркаваньне на форуме

На інтэрнэт-форуме сайту «Нашай Нівы» (www.nn.by) усчалася спрэчка пра тое, ці трэба беларускаму грамадзтву дапамагаць уладзе ствараць дзяржаўную ідэалёгію. Прапануем урыўкі з дыскусіі.

Карцаў,
02.10.2003, 15:02

Лукашэнка запрасіў грамадзкасьць да распрацоўкі дзяржаўнае ідэалёгіі. Кожны мае права пакласьці свой камень у падмурак незалежнае Беларусі. Упершыню нацыянальную ідэю нам не навязваюць, а запрашаюць да ейнага стварэньня. Чым ня поле, каб выйсьці й змагчы русафілаў, якія туды ўжо кінуліся бы восы на пэрсык?

Кадраў, каб забясьпечыць ідэалягічную працу, вострa не хапае. Чаму б палітыкам, лідэрам трэцяга сэктару, нацыянальна перакананым настаўнікам, службоўцам не ўключыцца ў гэты працэс? На ўзроўні дзяржавы будуць абазначаныя толькі глябальныя моманты ідэалёгіі: падыходы да дзяржаўнае ўласнасьці і прыватызацыі, пытаньні міжнароднае палітыкі, адносіны да асобы кіраўніка дзяржавы... Але ж усё астатняе будзе кампэтэнцыяй канкрэтнага ідэоляга. Гэта ж агрмадная прастора для ўплыву на масы! Прычым уплыў гэты будзе матэрыяльна, арганізацыйна й мэтадычна забясьпечаны коштам дзяржавы. Унікальная сытуацыя. Унікальныя шанцы.

ByNastradamus,
02.10.2003, 22:44

Вельмі цікава, як можна — аказваецца! — проста і хутка, ды яшчэ за дзяржаўныя грошы (г.зн. за нашы падаткі...) пабудаваць, распрацаваць і данесьці да шырокіх мас насельніцтва БЕЛАРУСКУЮ дзяржаўную ідэалёгію. Засталося няшмат: падчас распеведаў пра жудаснае становішча Беларушчыны, эканоміку ў сацыялістычным ступары, амаль жабрацкае жыцьцё большасьці насельніцтва проста ня ўзгадваць пра «глябальныя моманты»: «кіраўніка дзяржавы», «падыходы да дзяржаўнае ўласнасьці і прыватызацыі», «пытаньні міжнароднае палітыкі». Сапраўды, гэта «аграмадная прастора для ўплыву на масы і на кожнага!»

Яшчэ ўзгадваецца добрая рада на гэтым жа форуме да Аксаны Новікавай: «Калі трэба, схадзіць у міліцыю. Па-беларуску прывітацца, па-беларуску размаўляць зь імі, па-беларуску падпісаць неабходныя паперы. Так будзе лепей». Наколькі я ведаю — не пайшла. Напэўна, родную мову вучыць. Марнуе «ўнікальную сытуацыю».

Карцаў,
03.10.2003, 12:08

Казаць людзям пра маральнасьць ува ўчынках, пра чысьціню вакол сябе, пра свабоду і недатыкальнасьць асобы, пра прыватную ініцыятыву, пра гістарычны шлях Беларусі вам ніхто не забароніць. Гэтаксама як ніхто ня змусіць вас сьпяваць гімны асабіста Лукашэнку ці Расеі.

Паспрабуйце адчуць розьніцу паміж навязваньнем камуністычнае ідэалёгіі ў Савецкім Саюзе і тым, што мы можам мець цяпер.

ByNastradamus,
03.10.2003, 17:34

Нават калі б і была магчымасьць давесьці падчас ідэалягічных заняткаў свае прагрэсіўныя погляды, дык успрымалася б гэта як прапаганда ЗА Лукашэнку або не ўспрымалася б увогуле. Таму, «што должнасьць абавязвае гэтак казаць». А я думаю, што Вы не хацелі б, каб лібэральныя казаньні ўспрымаліся як прапаганда Лукашэнкі. Ня трэба зьмешваць каштоўнасьці і гной...

Калі адчуваеце сілы і маеце дастаткова ведаў, каб пераконваць людзей у перавазе дэмакратычных каштоўнасьцяў, дык, можа, Вам паспрабаваць зьвярнуцца праз НДА па гранты да пакуль існых фондаў? Ня прыйдзецца пэцкацца як ідэоляг, а грашовая ўзнагарода будзе большай.

Бо адзін мой знаёмы колькі гадоў таму пайшоў працаваць у КДБ. Працаваў ён там каля году, а можа, і менш. Але яго жонка, перад тым як ён пайшоў туды, яму сказала: «Нават калі ты потым і ня будзеш там працаваць, усе сябры і знаёмыя будуць казаць: «А, гэта той, хто працуе (працаваў) у КДБ?» Так і выйшла: пах застаецца надоўга.

Карцаў,
06.10.2003, 12:08

Ці ня памятаеце вы, як чыталі савецкія газэты? Першай старонкі не глядзелі, пачыналі з апошняй. Гэтак і з сучаснай ідэалягічнай працай: «глябальныя» ідэі (гістарычная роля Лукашэнкі, братэрства народаў, сусьветныя змовы) адлятуць, бы лупіны, а ў галовах застанецца найважнейшае. Чаму б не скарыстацца папулярнасьцю Лукашэнкі ў пэўных катэгорыяў насельніцтва і ад ягонага імя, калі яны ўжо інакш і слухаць ня хочуць, не давесьці народу вартых думкі?

«...дык, можа, Вам паспрабаваць зьвярнуцца праз НДА» — Вось ужо дзе запэцкаюся дык запэцкаюся! Нават ня ведаю, якое гаўно лепшае: КДБ ці NGO.

У Беларусі няма ніякай дыктатуры. Ёсьць выдаткі пераходнага пэрыяду, зьвязаныя зь нялёгкім станаўленьнем дзяржаўнасьці: элемэнты аўтарытарызму, гіпэртрафаваная моц бюракратыі, нацыянальная недаразьвітасьць.

AposhniNastradamus,
06.10.2003, 16:42

Выбіраць паміж КДБ і NGO — гэта сьмела і пэрспэктыўна, трэба толькі самога сябе перахітрыць...

Дэмакратычным шляхам навязвайце дзяржаўную ідэалёгію другім людзям, мае дзеткі безь яе пражывуць. Можна называць Лукашэнку і пераходным пэрыядам, і цяжкасьцямі, але для мяне ён добра акрэсьліваецца словамі на Г і Д.

Ne Nastradamus,
06.10.2003, 22:00

«І ў КДБ бываюць выключэньні». Выключэньні бываюць ва ўсім. Іншая справа, у які бок накіравана «заканамернасьць», і велічыня імавернасьці выключэньняў зь яе.

Бэкапс,
10.10.2003, 12:16

Нельга гуляць паводле правілаў праціўніка. Выйграць у такой гульні немагчыма. І што такое дзяржаўная ідэалёгія ў Даніі ці Фінляндыі, якія — прыклад для нас?! Ідэалягічная кампанія — спроба задурыць людзям галовы. А дзяржаву і яе чыноўнікаў сапраўды дэманізаваць няслушна. Сваю ж галіну сячом.

http://www.nn.by

Сяргей Шыдлоўскі

Асінавы кол для героя

Мудроў-аўтар

Яго тэксты раскіданыя па перакладных анталёгіях, нулявых выпусках літальманахаў ды амбітных брашурах самвыдату. Гэта проза для прэзэнтацый, для старту. Пад заклад удзелу Мудрова ў пачынаньні адкрываюцца праекты, і запрашаецца ён не на ролю вясельнага маршалка, а дзеля чарнавой работы. Але «мэнэджэры культуры» рызыкуюць абмахнуцца, паставіўшы на Мудрова-прадукт. Гандлюе сам Мудроў, расфасаваўшы бел-рэчаіснасьць у раздроб па 20 старонак свайго ўлюбёнага апавядальнага фармату.

Мудроў — тэкставік, што рэдкасьць для краіны паэтаў-песеньнікаў. Аднак імя празаіка не атаесамляецца з вобразам катаржнай цягавітасьці. Яго тэксты паўстаюць з гульні беларускім словам, гэта не залатая руда, здабытая мазалём, а шумавіньне, зьнятае з фантастычных слоўнікаў Васта ды Станкевіча. На такой мове ніхто ніколі не размаўляў і наўрад ці калі будзе. Пачаткі яго аповедаў прыгожыя і цьмяныя, як кнігі Фолкнэра: бессэнсоўна сачыць за лёгкай іх пабудовы — яны проста прыварожваюць рытмам.

Разьвесьці «залаты мільярд» на пару «штук» — нац-ідэя апошняга дзесяцігодзьдзя. У гэтым кірунку напінаюцца найясьнейшыя глузды нацыі. З тысячы і аднаго магчымага спосабу таталітарызм — беларускі шанец зрабіць гэта прыгожа. Бракуе фактуры: лукашэнкаўская Беларусь зашэрая для шэксьпіраўскіх жарсьцяў дысыдансу. Натхняе Мудроў, які прадукуе пратэзы таталітарных пераўвасабленьняў, правяраючы сябе Альбаніяй. Атмасфэра ідэальнага лябараторнага застою ў ягоных аповедах — той жыватворны глыток таталітарызму, што неабходны для камфорту змаганьня. Толькі ці носяць змагары ў сваіх заплечніках літаратуру? Сьціпла выдадзеныя кнігі Мудрова разыходзяцца разам з фотаальбомамі выдавецтва «Беларусь» на сувэніры.

Нягоды беларускага культурніка па-свойму манументальныя, але яны «неканвэрсоўныя» — няма танкаў з чырвонымі зорачкамі на вуліцах. Беларускай рэальнасьці, трактаванай, за бракам іншага памятку, як таталітарны лад, не хапае патаснай «тэлекарцінкі». Тым важнейшае заданьне Мудрова — перакласьці тугу бульбянога поля пасьля змаганьня за ўраджай у агульназразумелы альбанізм. Выходзіць трагікамічна. А трагедыя беларускага культурніка — у патрэбе маскаваць задачы нацыянальнага вызваленьня, рамантычнае ірацыянальнае паклікаваньне, сваю неадэкватнасьць сучаснаму глябальнаму парадку за лібэральнай тэрміналёгіяй.

Беларуская мова гастрылася айцамі-пачынальнікамі на тэзах нацыянальнай рэвалюцыі. Самыя беларускія зь літаратурных жанраў — гутарка, трэнас, тэкст улёткі. Проза Мудрова ў гэтым кантэксьце контррэвалюцыйная. Але разам з тым гэта *беларускамоўная* проза — ірацыянальны занятак чалавека, што кпіць зь цябе, чытач-«змагар», і зь сябе, белпісьменьніка-«будзіцеля», — паставы маргінала з рамантычных тэкстаў пазамінулага стагодзьдзя.

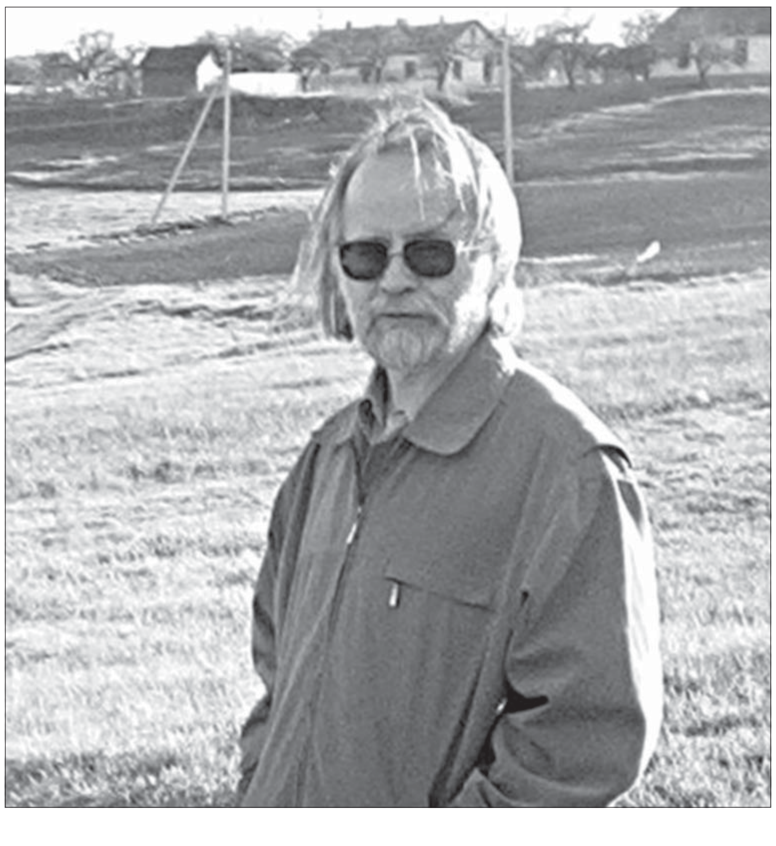

АЛЕСЬ КОЗІК

• Прыгожыя і цьмяныя, як кнігі Фолкнэра, — бессэнсоўна сачыць за лёгкай іх пабудовы, — ягоныя аповеды прыварожваюць рытмам.

Мудроў «гераічнейшы» і літаратурнейшы за сваіх пэрсанажаў.

Мудроў-пэрсанаж

Калі пішуць пра Мудрова, згадваюць рукапісны альманах «Блакітны ліхтар», надзейна згублены ў спэцсховах савецкай ахранкі, кніжку з «клёвымі сьцішаткамі» Багдановіча, выратаваную расейскамоўным школьнікам Віцем на сьметніку, жыцьцё пісьменьніка ў нямілай Расеі, «Бітлз»...

З чарговым перакладам гісторыі набываюць новыя рысы, але сам набор паказак застаецца кананічным і сьвежымі сюжэтамі амаль не папаўняецца. Большасьць іх акрэсьленая межамі 60—70-х — гэта «Партрэт мастака ў юнацтве», народжаны калектыўным сумам па беларускай біяграфіі й настальгіяй па мансардах, тым больш вострай, што мансардаў ды адмыслова-маляўнічых нягодаў у жыцьці апошніх двух пакаленьняў беларускай інтэлігенцыі не было.

Складана адшукаць першакрыніцу вандроўных літаратурных сюжэтаў. Але ў выпадку з апокрыфамі мудроўскага юнацтва адпачатку адчувалася рука невыпадковага майстра, для якога вывучэньне і стварэньне жыцьця полацкіх сьвятых — прафэсійны хлеб. У пэрыпэтыях біяграфіі Мудрова прасочваецца той пазнавальны мікст дыдактычнай прыпавесьці пра беларускае абуджэньне і побытавага анэкдоту, які характарызуе прозу Ўладзімера Арлова. Паказкі пра Мудрова — мо першы прарыў гэтага аўтара да стылістыкі сваіх позьніх эсэ. Арлоў цытуе Борхеса і Брэдбэры — фантастаў, што гулялі з рэальнасьцю. Але ані першы, ані другі так і не стварылі сюжэту, які б крочыў у жыцьцё. Арлову ў гэтым пляне пашэнціла больш.

Літаратурная кар'ера Мудрова — той выпадак, калі біяграфія пісьменьніка стала вядомай чытацкай публіцы папярэдзе яго тэкстаў. Ён мала пісаў і яшчэ менш друкаваўся, і гэта было таксама адной з цаглінаў міту. Але Мудроў як пэрсанаж аказаўся кангеніяльным аўтарам «Полацкіх апавяданьняў» і, адпрацоўваючы сяброўскія літаратурныя авансы, перарос асады багемнай легенды, што абяцала яму вабноты існаваньня раньне.

Ён актыўна друкуецца, плённа працуе, выходзяць кніжкі Мудрова. Толькі гэта частка ўжо іншага міту, што належыць ТВЛ, «сябры якога ня п'юць» і ўпадаюць пэрманэнтна ў безграшоўе, вынікам чаго зьяўляюцца дыхтоўныя андэргаўндныя выданьні, зброшураваныя ў полацкай друкарні «Спадчына Ф.Скарыны». Гэта таксама і частка асабістага міту Алеся Аркуша, ягодамага сваёй рэдактарскай учэпістасьцю і здатнасьцю «расьпісаць» каго заўгодна.

Партрэты пэўных людзей цяжка ўявіць у хрэстаматыі. Запомнілася адна зь першых сустрэч зь пісьменьнікам. Мудроў сядзеў за рэдакцыйным сталом і пры зьяўленьні ў пакоі незнаёмца прыкрыў ускудлачаную бараду «Советской Белоруссией» у інстынктыўным жэсьце легенды, што бароніць уласную недатыкальнасьць. Магчыма, мудроўская барада — накладная. Для гісторыі. Магчыма, і акуляры патрэбны, каб адбівацьзадужа цікаўныя позіркі нашчадкаў. Барада, танаванае шкло акуляраў ды «Советская Белоруссия» — інсталяцыя для школьных хрэстаматый, як Багрымава жырандоля замест партрэту. Астатняе хай дадумваюць дасьледчыкі і дамалёўваюць нядбалыя двоечнікі ў падручніках.

Мудроў-тэрмінатар

Разам з Паўкамі Карчагінымі і Мярэсьевымі Мудроў забіў Фаўста, Дон-Жуана і Чайльд-Гарольда. Яго аповеды — гэта палянаваньне на герояў: героя-салдата («Зімовыя сны»), героя-каханка («Ведзьма»), героя-асілка («Узьлёт і падзеньне Адама Марштрупы»). Гэта сьмех, але сьмех з знакам мінусу. І толькі нечалавечаская музыка «Бітлз» і Абадзінскага дае спадзеў на іншы лепшы сьвет.

Мудроў-юбіляр

Мудрову гэтай восеньню споўнілася 50 гадоў. Гучыць як сэнсацыя для таблёіду. З таго ж шэрагу, што і 60-годзьдзе Пола Макартні. Гэтай інфармацыі не надаеш сур'ёзнай увагі, бо магія «Партрэта мастака ў юнацтве», магія вечнай маладосьці — адзінае чараўніцтва ў нашым разваражаным сьвеце, якое працягвае дзейнічаць.

АНАТОЛЬ КЛЯШЧУК

Малюнкі крэйдай

Увосень двары робяцца вясёлымі: у іх вяртаюцца дзеці. Зь летняга вясковага выраю. Або замежнага…

Назіраю, як яны цяпер захоплена малююць крэйдаю на чорнай стужцы новага асфальту пад вокнамі. Заўважыўшы блізка машыну — разьбягаюцца ва ўсе бакі! А яна коціцца няўмольна — па малюнках і нясе на шынах далей лёгкі каляровы пылок ад сьвежых дзіцячых крамзоляў. Гэта — ейная дарога, ейная прастора!.. Дзеці вяртаюцца. Малыя мастакі сядаюць на кукішкі, апускаюцца на калені і працягваюць бяскрыўдна маляваць далей — стварыць кожны свой сьветлы, ясны, гэткі «арганічны» твор. Проста пад сінім небам, сонцам. Гэта — іхны час!

Ля пад'ездаў абмяркоўваюць першыя школьныя праблемы дарослыя. Верасень заўсёды поўны слоўных баталіяў на гэтую тэму: новыя падручнікі, новыя настаўнікі, новая сыстэма адзнакаў. А дзеці?.. Яны заўсёды нейкія «вечныя» ля той дарогі. Можа, таму, што ў іх вялікія, шырока расплюшчаныя вочы — пільна глядзець вонкі, на ўвесь Белы сьвет?.. (У дарослых вочы маленькія, больш прыхаваныя ў чэрапе. Нібы асьцярожныя, ужо навучаныя ў школе жыцьця «разьведчыкі-шпіёны» на службе Асобе, індывідууму.)

Крэйда — асадкавая горная парода, мяккі белы вапняк, што ўключае ў сябе арганічныя рэчывы, абломкі ракавінак і рэшткі прасьцейшых жывёлаў, мінэралы. Можа, і нашая цывілізацыя — гарады, мястэчкі, вёскі, накрэсьленыя палі і дарогі — некаму звысоку падаецца толькі наіўнымі крамзолямі шурпатай крэйдай на чорнай стужцы ўтрамбаванага часу. Ліне моцны дождж-патоп — і зьмые іх. Назаўсёды… (А як падсохне — дзеці зноў вернуцца сюды: сьвятое месца пустым не бывае.)

Я заўважыла, што сёньня дзіцячыя малюнкі крэйдаю сталі схематычнымі і падобнымі да тэхналягічных схемаў ды выяваў на дысплэі кампутара. Такой бяды! Абы малюнкі крэйдаю не ператварыліся ў малюнкі крыўдаю.

Дзіўна, што на ноч гэтае багацьце кідаюць без належнага дагляду, адно на міласьць Прыроды.

Людка Сільнова

• НОВЫЯ КНІГІ, ДАСЛАНЫЯ Ў РЭДАКЦЫЮ •

Беларуская драматургія. Вып. 7. / Уклад. В.Валадзько. — Менск: Мастацкая літаратура, 2003. — 224 с. 800 ас.

У гэты выпуск «Беларускай драматургіі» ўвайшлі творы сучасных аўтараў — С.Бартохавай, П.Васючэнкі, В.Лапціка, А.Карэліна, В.Паніна. Прыдбаць зборнік можна ў «Акадэмкнізе». Цана 3910 руб.

Гродна: Фотаальбом / Склад. А.Ласьмінскі; Аўт. тэкстаў С.Куль-Сяльвестрава. — Менск: Беларусь, 2003. 3000 ас.

Ці то Горадня сапраўды самы багаты на архітэктурныя цікавосткі беларускі горад, ці то складальнікі альбому маюць выдатнае гістарычнае чуцьцё й добры мастацкі густ, але пагартаць гэтае падарункавае выданьне надзвычай прыемна.

Казьбярук У. Францыск Скарына: Навук.-папул. нарыс. — Менск: Мастацкая літаратура, 2003. 2000 ас.

Агляднае навукова-папулярнае выданьне будзе асабліва цікавым для дзетак школьнага веку.

Лінія фронту—Frontline. — Менск: Логвінаў, 2003. — 240 с. 500 ас.

Кнігу склалі падборкі тэкстаў Віктара Жыбуля, Альгерда Бахарэвіча, Вольгі Гапеевай і інш. ды іх нямецкіх калегаў. Усе вершаваныя і празаічныя творы падаюцца па-беларуску і па-нямецку.

Букчин С. Народ издревле нам родной: Русские писатели и Белоруссия: Очерки. — Менск: Лимариус, 2003. — 640 с.: іл. 1100 ас.

Гэтая вялікафарматная кніга ўтрымлівае, паводле словаў аўтара, толькі нязначную частку таго, што можна распавесьці пра «асваеньне Беларусі» расейскай літаратурай. Першае выданьне нарысаў пабачыла сьвет яшчэ ў 1984 г. Другая публікацыя выйшла пры падтрымцы Расейскага фонду спрыяньня мастацтвам.

Dziedzictwo kulturowe regionu puszczy Białowieskiej — wybrane zagadnienia: Wyniki polsko-białoruskich warsztatów inwentaryzacyjnych (lipiec 2002 r.) = Культурная спадчына рэгіёну Белавескай пушчы — выбраныя аспэкты: Вынікі польска-беларускіх інвэнтарызацыйных сэмінараў (ліпень 2002 г.) / Pod red. H.Łapińskiej, M.Stepaniuka. — Białowieża—Kamieniuki, 2003. — 200 s.: il.

Тацяна Вабішчэвіч

Ян Лівэй

38-гадовы Ян Лівэй стаў першым кітайскім касманаўтам. У

космасе ён прабудзе каля 20 гадзін, зробіць 14 віткоў вакол зямлі. Яго карабель "Шэнчжоў-5" вывела на арбіту ракета вайсковага ўзору. Кітайцам хоцькі-няхоцькі трэба шукаць новыя землі для асваеньня — ці то ў касьмічных прасторах, ці то ў суседняй Расеі.

Рэжысэр Генадзь Мушперт адкрыў сэзон у Гарадзенскім драмтэатры п'есай "Самотны захад" паводле Марціна Мак-Донага. Увесну яе спрабавалі забараніць за "нецэнзуршчыну". Але ніводнага "салёнага" слова з акторскіх рэплікаў Мушперт ня выкінуў, бо разам зь імі п'еса губляе жыцьцёвасьць. Затое адбыліся зьмены ў акторскім складзе — сам рэжысэр выканаў ролю ксяндза, які пры канцы п'есы топіцца ў возеры. Пастаноўка сабрала аншляг, не ў апошнюю чаргу дзякуючы скандалу, які разгарнулі вакол яе чыноўнікі ад культуры.

Лешак Мілер

Польскі прэм'ер Лешак Мілер наведаў Беларусь. Як і Лёнгін Пастусяк нядаўна — зь неафіцыйным візытам. Прыяжджаў нават ня ў Менск, а ў Леніна, што на Магілёўшчыне, дзе 60 гадоў таму адбыўся першы бой новаўтворанага Войска Польскага. Ад беларускага ўраду яго суправаджаў Сяргей Сідорскі. Таксама неафіцыйна.

Рыгор Пяткевіч прызначаны генэральным дырэктарам піўзаводу "Крыніца" замест звольненага ў верасьні Ўладзімера Бадрова. Раней Пяткевіч быў намесьнікам прэзыдэнта "Белдзяржхарчпраму", а яшчэ раней — дырэктарам Малінаўшчызнаўскага сьпіртагарэлачнага заводу "Крышталь-2". Гэты лабіраваць інтарэсы замежных інвэстараў ня будзе.

13-гадовая магілёўская школьніца выпадкова застрэліла адзінаццацікласьніцу. Дзяўчаты прыбіралі лістоту ля сваёй школы №9 і знайшлі самаробны пісталет. Ён быў зараджаны. Фатальны стрэл адбыўся выпадкова. Адкуль зброя на школьным двары — невядома. Гора і адной, і другой сям'і.

Андрэй Любчанка

Андрэй Любчанка з магілёўскага футбольнага клюбу "Дняпро-Трансмаш" — самы "сухі" брамнік Беларусі. У 1992 г. ён за 973 хвіліны гульнявога часу не прапусьціў ніводнага мяча. У міжнародным рэйтынгу зь пяцідзесяці брамнікаў ён заняў 34 месца. На першым — бразылец Херальда Пэрэйра дэ Матас Фільля з 1816 хвілінамі. Складальнікі рэйтынгу ня супастаўлялі ўзровень прафпадрыхтоўкі нападнікаў, зь якімі даводзілася сутыкацца брамнікам.

Карэлу Гофману, былому кіраўніку Цэнтральнага аддзелу сувязі, праскі апэляцыйны суд даў шэсьць гадоў зьняволеньня. У ноч з 20 на 21 жніўня 1968 г. ён на загад Масквы адключыў радыёсувязь, каб чэхі раней часу не дазналіся пра савецкую акупацыю. Ніжэйшая судовая інстанцыя дала Гофману чатыры гады турмы, але ён зьвярнуўся па апэляцыю. Пераконваў, што адключэньне радыё з інтэрвэнцыяй зьвязана не было — так, прафіляктычны начны перапынак.

Тaіп Эрдаган, прэм'ер-міністар Турэччыны, заявіў, што зьбіраецца пасласць войска ў Ірак, каб "стабілізаваць там сытуацыю". Напэўна, будзе зноў вайна.

Ота Геншэ, былы ад'ютант і давераная асоба Гітлера, памёр ва ўзросьце 86 гадоў ад сардэчнага прыступу. Пасьля савецкага лягеру ён жыў у Ломары, непадалёк ад Бону. Пахавацца ж хацеў у Бэрліне, дзе прайшлі маладыя гады.

Галяндзкі прынц Ёган (другі ў чарзе на пасад пасьля прынца Вілема Аляксандра), выракся трону. Укрыўдаваў на прэм'ера краіны, што выступіў супраць шлюбу прынца з праваабаронцай Мабэль Вісэ Сьміт. Нарачоная ў студэнцкія гады сябравала з вядомым гангстэрам, пасьля забітым у часе "разборкі". Нават станоўчая рэкамэндацыя Джорджа Сораса, у якога Сьміт працавала, не дапамагае: імідж дзяржавы перадусім.

СМ

ЗБМ "Беларускі Шлях" запрашае на падарожжа **26 кастрычніка** (нядзеля) па маршруце
Менск — Ішкалдзь — Вольна — Сынкавічы — Слонім — Ружаны — Косава — Менск.
19 кастрычніка (нядзеля):
"Замкі Беларусі" Дуды — Іўе — Ліпнішкі — Ліда — Наваградак — Любча — Шчорсы — Мір.
Т.: 232-54-58, 622-57-20 (Зьміцер) Т.: 264-12-38 (Павал)

ВЕРШ НА РАЗЬВІТАНЬНЕ

Людка Сільнова

НЕ ХАПАЕ МНЕ ДЗЕДА

I.

У жыцьці маім сёньня
Толькі двое мужчын:
Гэта бацька ўсё сонны
І абуджаны сын.

Яны дом мой і дрэва,
Што лістамі шуміць,
Мае права і лева,
І чырвоная ніць...

II.

Я ня ведаю, гэта
Вынік смурных начэй:
Не хапае мне дзеда –
А ня мужа — хутчэй.

Дзеда — ветрам у вішнях,
Тварам у гладышы!..
Іншы будзе залішні,
Непадобны, чужы.

III.

Й што за сіла скавала
Гэты дзіўны ланцуг?..
Я калісьці кахала,
А цяпер не хачу.

У жыцьці маім сёньня
Толькі двое мужчын:
Гэта бацька ўсё сонны
І абуджаны сын.

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАНЬНІ

Віктару Мухіну — былому белліцэісту, аўтару «Нашай Нівы», Віктару Корбуту — былому супрацоўніку радыё «Рацыя», Виктору Корбуту — автору газеты «Белорусь сегодня — это Советская Белоруссия», Вітаўтусу Карыбутасу — прыхільніку ідэі Вялікай Літвы напамін — Віця, асьцярожна, лёд!!! Трещенок

Сяргею Балахонаву. Вельмі падабаюцца Вашыя артыкулы. Пішыце. Чакаем

Падчас атрыманьня польскай візы ў консуляце РП у Берасьці былі груба парушаныя мае правы чалавека і грамадзяніна супрацоўнікам консуляту. Іван Сьвірыдзюк, Берасьцейскі р-н, в.Збунін

Мянчук (42/170/54) з в/а, бяз шк/зв, пазнаёмлюся з жанчынай. Магчыма стварэньне сям'і. А/с 61 220012, Менск

КАНТАКТЫ

Юля, ты мая Цыпа! Цяпер пра гэта ведаюць усе! Яўген Ф.

Студэнтка прыме ў падарунак кампутар. Т.: 233-00-00, аб.21739. Таццяна

21 кастрычніка а 19.00 у ДК Менскага трактарнага заводу адбудзецца вечар Аляксея Дударава

14 кастрычніка 115 гадоў Язэпу Драздовічу. А 17.30 ускладаньне кветак да помніка, а 18.30 — вечарына ў касьцёле Сьв.Сымона і Алены! Сардэчна запрашаем

Прывітаньні Лявону Вольскаму, Піту Паўлаву ад Маладога Фронта. Калі спадабаўся круглы стол, чакаем далей

Каб замовіць бясплатны «Сьпеўнік Беларускі», дашліце свой паштовы адрас на akimycz@yahoo.com, ці на пэйджэр: 233-00-00, аб.1030, з пазнакай «па сьпевы». У сеціве: http://bs.studenty.org (цяпер 90 сьпеваў)

Змагайцеся разам з намі! Малады Фронт. Т.: 201-93-14, 755-69-90. Зьміцер

Малады Фронт. Збор штосераду у 19.00 на ганку Купалаўскага тэатру

Як я прыйшоў да Беларускай Мовы? Споведзі беларусаў: http://mova.by.ru/artykuly

Што табе дае Беларуская Мова? Дыскусія ў Інтэрнэце: http://mova.by.ru/artykuly

Што ты робіш для Беларускай Мовы? Дыскусія ў Інтэрнэце: http://mova.by.ru/artykuly

КНІГІ, МУЗЫКА

Гарадзенская выстава "Ў Міхельсона" (касэты, кампакты, беларускія кнігі) часова не працуе. Пры патрэбе замовы касэтаў і кампактаў у Горадні тэлефануйце 8-029-629-29-88. Працоўны тэлефон у Горадні: 96-74-78 (Андрэй Мялешка)

«Пакаленьне Маладога Фронту» — кніга Паўла Севярынца пра моладзь, народжаную ў 1970—85 г., на сайце www.mfront.org

Сьвятлана й Фэлікс віншуюць Гары дарагога й любімага Пятровіча зь Юбілеем. Гары, наша Зорка

КАЦЯНЯТЫ

Кацянятаў аддам у добрыя рукі. 253-76-86 (Жанна)

ПАСЬВЕДЧАНЬНЕ

Згубленае "Пасьведчаньне аб інваліднасьці" — сэрыя Ш, №85795. Хто знойдзе — зьвяртайцеся на т.: 260-87-48 (Валянцін)

ПРАЦА

Студэнт-завочнік (спэцыяльнасьць "гісторыя") шукае любую працу. Т.: (8-02334) 6-74-49. Мікалай

Якасна выканаю пісьмовыя працы па беларускай гісторыі, літаратуры і мове. Магчыма рэпэтытарства. Т.: 235-18-72 (пасьля 16.00)

Сьвядомы беларускамоўны кіроўца з грузапасажырскім мікрааўтобусам (1 т грузу ці 8 асобаў) шукае сталую ці часовую працу. Т.: 8-029-775-46-83

Дзень Зямлі

Міністэрства адукацыі, Міністэрства прыродных рэсурсаў і "Беларускі зялёны крыж" абвяшчаюць пра пачатак фэстывалю "Дзень Зямлі. Беларусь-2004", падчас якога пройдзе шэраг конкурсаў: малюнку і жывапісу **"Мой горад, мая вёска, мая краіна"** для дзяцей ад 4 да 18 гадоў; конкурс сярод школьнікаў на самую лепшую ідэю адраджэньня забытага помніка культуры **"Нам засталася спадчына"**; фатаконкурс **"Людзі Беларусі"** (намінацыі "Сямейны партрэт", "Аўтапартрэт", "Твары сяброў", "Людзі беларускіх вёсак"); літаратурны конкурс для школьнікаў 8—11 клясаў **"Я маю твор…"**; экалагічны конкурс **"Жывая вада"** (намінацыі "Экалёгія", "Фальклёр"); экспэрымэнтальны конкурс **"Лёс, лёсам, пра лёс…"** (удзельнікам прапануецца скласьці радавод сям'і); конкурс на самы лепшы праект краязнаўчага маршруту **"Мой край"**; а таксама экспэрымэнтальны конкурс для старшаклясьнікаў і студэнтаў на сюжэт для сцэнару дакумэнтальнага фільму, прысьвечанага настаўніку.

Работы прымаюцца **да 1 лютага 2004 г.** на адрас: "Беларускі зялёны крыж", вул.Кастрычніцкая 16/5 пакой 511, 220030, Менск. e-mail: earthday@greencross.by, кантактныя т.: (017) 227-79-54, 227-57-80

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Зычліўцу. "НН" — магчымасьць для беларусаў рэагаваць на падзеі, прычым рабіць гэта прафэсійна і зь беларускай, а не расейскай ці амэрыканскай трыбуны. Каб Ваш голас не тануў у гармідары інтэрнэт-форумаў, каб Вашы думкі прачыталіся тысячамі, а не дзясяткамі людзей, каб яны падалі не на камень. Прычым шчасьлівая магчымасьць рэагаваць з тыднёвай апэратыўнасьцю, што нячаста здараецца ў беларускай гісторыі. Выкарыстоўвайце яе — чым наракаць на адсутнасьць перакладаў, вазьмеце і перакладзеце штосьці з нобэлеўскага ляўрэата; чым бурчэць пра тое, што пра спорт па-беларуску ніхто ня піша, пазнайцеся зь Мірным і напішэце пра яго. Вы называеце сябе інтэлектуалам. У такім разе Вы мусіце розьніцца ад неінтэлектуала працавітасьцю. Бо што ж нараканьні — іх адных мала.

Дзянісу Т. зь Менску. Тыя людзі, якія гавораць па-беларуску ў хаце, баяцца рабіць гэта на людзях якраз таму, што ня пэўныя ва ўласнай моўнай кампэтэнцыі.

Уладзімеру Т. з Маладэчна. Пра Дзень пісьменства — пазнавата.

IN MEMORIAM

Пасьля цяжкой хваробы ў 56 гадоў памёр Марэк Навіцкі, абаронца правоў чалавека. Змагаўся за павагу да іх за камуністамі і за дэмакратамі, што вымагала адвагі. Быў вялікім сябрам Беларусі, і Хельсынская фундацыя правоў чалавека, якую ён узначальваў, ня раз прымала гасьцей зь Менску й Горадні. За Вас моляцца і ў Беларусі, пане Марэк.

ЗБМ «Эўрапейскі Шлях»
запрашае
19 кастрычніка ў вандроўку па
Астравецкім раёне — беларускай Віленшчыне,
багатай шэдэўрамі дойлідства, шыкоўнымі інтэр'ерамі храмаў, велічнай гісторыяй і сівымі легендамі.
т.: 8-029-402-56-78

Наша Ніва КУПОН БЯСПЛАТНАЙ ПРЫВАТНАЙ АБВЕСТКІ

Запоўніце гэты купон, і мы надрукуем Вашу абвестку (ня больш за 15 словаў) бясплатна. А/с 537, 220050, Менск.

Тэкст ______________________________

____

____

Імя і прозьвішча ______________________________

Адрас, тэлефон ______________________________

Наша Ніва
незалежная газэта
заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991
галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:
З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914), Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч, У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі	Наста Бакшанская
галоўны рэдактар	Андрэй Дынько
выпускны рэдактар	Арцём Лява
карэктар	Сяргей Петрыкевіч
карэктарка	Галіна Рабянкова
нам. галоўнага рэдактара	Андрэй Скурко
тэхнічны рэдактар	Андрэй Чык
выдавец і заснавальнік	Фонд выданьня газэты «Наша Ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:
220050, Менск, а/с 537
Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32.
E-mail: nn@promedia.by
On-line: www.nn.by
© **НАША НІВА**. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая.
8 палос фарматам А2, 4 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасьці за зьмест рэклямных абвестак. Кошт свабодны. Пасьведчаньне аб рэгістрацыі пэрыядычнага выданьня № 581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусі. Юрыдычны адрас: г. Менск, вул. Калектарная, 20а, п. 2а. Р/р 3015212000012 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск код 764.
Наклад 3436. Газэта выдаецца 48 разоў на год.
Нумар падпісаны ў друк 23.00 15.10.2003.
Замова № .
Рэдакцыйны адрас: Менск, Калектарная, 20а/2а